

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Pracovný zošit z Trestného práva hmotného II
Osobitná časť Trestného zákona

JUDr. Karin Vrtíková, PhD.

Trnava 2025

Vydala: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Počet strán: 116

ISBN: 978-80-568-0746-0

Obsah

Trestné činy proti životu a zdraviu	4
Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti	25
Trestné činy proti rodine a mládeži	42
Trestné činy proti majetku	53
Trestné činy hospodárske.....	67
Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu.....	77
Trestné činy proti republike.....	90
Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach.....	92
Trestné činy proti iným právam a slobodám	107
Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe, proti službe v ozbrojených silách a proti obrane vlasti, Trestné činy vojenské, Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu, extrémizmu a trestné činy vojnové	112
Skúšobný test z matérie Trestného práva hmotného II.....	115

Trestné činy proti životu a zdraviu

1.

STANOVISKO trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2016, sp. zn. Tpj 57/2016, na zjednotenie výkladu a aplikácie ustanovenia § 144 ods. 1 Trestného zákona vo vzťahu k ustanoveniam § 144 ods. 2 písm. e/ a § 140 písm. a/ Trestného zákona.

Ak páchatel iného úmyselne usmrtí (o taký čin sa pokúsi alebo ho pripravuje) „na objednávku“, ide nevyhnutne o konanie s vopred uváženou pohnútkou, ktoré je potrebné kvalifikovať ako obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona. Prijatie objednávky na vraždu je totiž samo osebe okolnosťou, ktorá znamená naplnenie znaku „vopred uvážená pohnútku“ pri ďalšom konaní páchatela, smerujúcom k usmrteniu iného, ktorý je aplikačným rozlišovacím momentom medzi ustanoveniami § 144 a § 145 Trestného zákona a z hľadiska § 144 Trestného zákona je zákonným znakom trestného činu (znakom základnej skutkovej podstaty uvedenej v § 144 ods. 1 Trestného zákona).

Neprichádza potom v dôsledku zákazu kvalifikačnej a ďalšej súvisiacej duplicity v zmysle § 38 ods. 1 Trestného zákona použiť znak spáchania činu „na objednávku“ aj ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 144 ods. 2 písm. e/ v spojení s § 140 písm. a/ Trestného zákona.

Prijatie objednávky na vraždu by tak bolo v rozpore s ustanovením § 38 ods. 1 Trestného zákona hmotnoprávne zohľadnené (použitý) dvakrát, a to bez akéhokoľvek iného, resp. ďalšieho obsahového prvku tejto okolnosti pri druhom (zdvojenom) použití podľa predchádzajúcej vety. Predseda trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rámci činnosti podľa § 21 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zistil výkladové rozdiely v právoplatných rozhodnutiach senátov trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu v otázke právnej kvalifikácie obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy, spáchaného na objednávku, a to pokiaľ ide o vzťah medzi ustanovením § 144 ods. 1 Trestného zákona a ustanoveniami § 144 ods. 2 písm. e/ a § 140 písm. a/ Trestného zákona.

- A. Rozsudkom, sp. zn. 2To 14/2015, z 28. júna 2016 najvyšší súd o odvolaní obžalovaného R. N. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu zo 17. septembra 2015, sp. zn. BB-4T/29/2015, rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por. napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. obžalovaného R. N. sám uznal za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. a zločinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že v presne nezistenom čase a na nezistenom mieste si zabezpečil samopal vz. 61 (Škorpión) so zbrúseným výrobným číslom, tlmičom hluku a strelivo do uvedenej zbrane v počte najmenej 31 nábojov, ktoré držal od presne nezistenej doby až do 9. augusta 2013, kedy v čase okolo 04:20 hod. na štátnej ceste E 547 smerom z J. na K. na úrovni km 11,5 na základe predchádzajúcej objednávky od inej osoby sa po predchádzajúcich dvoch neúspešných pokusoch spoločne s G. H. pokúsili usmrtiť M. K., nar. X., a to tak, že na odcudzenom motorovom vozidle zn. BMW X5 M M7X, čiernej farby s evidenčným číslom X., ktoré šoféroval G. H., dostihli osobné motorové vozidlo zn. FORD Galaxy červenej farby, evidenčné

číslo X., ktoré viedol poškodený, s vozidlom sa dostali na jeho úroveň z ľavej strany, priblížili sa tesne k nemu a vtedy R. N., ktorý bol na pravom zadnom sedadle, vystrelil dávku zo samopalu vz. 61 s namontovaným tlmičom hluku smerom na poškodeného, ktorého zasiahol do hrude a hlavy, čím mu spôsobil tržnú ranu dolnej pery a pravej tvárovej časti, tržnozmliažené rany a hematóm prednej hrudnej steny vľavo, po týchto výstreloch M. K. zvýšil rýchlosť svojho vozidla, dostal sa pred vozidlo s R. N. a G. H., ktorí ho znova dostihli a keď sa dostali na jeho úroveň, poškodený prudko zabrzdil svoje vozidlo, vyskočil z neho a ušiel do lesného porastu, zatiaľ čo jeho vozidlo sa následne z nezistených príčin pohlo a prešlo do protismeru, kde zišlo z cesty a zastavilo v lesnom poraste, R. N. spoločne s G. H. na svojom vozidle pokračovali ďalej, následne sa na ceste otočili a rýchlou jazdou išli smerom na J., kde v ostrej pravotočivej zákrute za km 12,5 s vozidlom zišli mimo cestu, kde havarovali a zostali v lesnom poraste, pričom R. N. z miesta ušiel a vo vozidle, v ktorom zostal iba zranený G. H., nechal uvedenú zbraň spolu s tlmičom a s 31 nábojmi. Za to obžalovanému najvyšší súd uložil podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 38 ods. 2, ods. 5, ods. 8 Tr. zák. prihliadajúc na § 37 písm. h/ Tr. zák. a za použitia § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvadsaťtri rokov so zaradením podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 78 ods. 1 Tr. zák. mu bol uložený i ochranný dohľad na tri roky. Podľa § 83 ods. 1 písm. g/ Tr. zák. súd rozhodol o zhabaní nasledovných vecí: 1 ks nedovolené upravené krátkej strelnej palnej samočinnnej zbrane - československý samopal vzor 61 (Škorpión), kaliber 7,65 mm Browning bez identifikačných údajov; 2 ks zásobníkov k samopalu vzor 61 (Škorpión); 1 ks zakázaného doplnku zbrane tlmiča hluku, výstrelu i výšľahu plameňa; 1 ks motorového vozidla továrenskej značky BMW X5 s čiastočne odstráneným VIN - číslom začínajúcim X., čiernej farby. Ich vlastníkom sa podľa § 83 ods. 2 Tr. zák. stal štát. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. bola obžalovanému uložená tiež povinnosť nahradiť poškodenú Sociálnej poisťovni škodu vo výške sedemstodvadsať eur.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu zo 17. septembra 2015, sp. zn. BB-4T/29/2015, bol obžalovaný R. N., proti ktorému je vedené trestné konanie ako proti ušlému, uznaný za vinného v bode 1/ z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. a v bode 2/ z prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. a zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., ktoré mal spáchať tak, že

1/ 9. augusta 2013 v čase okolo 04:20 hod. na štátnej ceste E 547 smerom z J. na K. na úrovni km 11,5 na základe predchádzajúcej objednávky od inej osoby sa po predchádzajúcich dvoch neúspešných pokusoch spoločne s G. H. pokúsili usmrtiť M. K., nar. X., a to tak, že na odcudzenom motorovom vozidle zn. BMW X5 M M7X, čiernej farby s evidenčným číslom X., ktoré šoféroval G. H., dostihli osobné motorové vozidlo zn. FORD Galaxy červenej farby, evidenčné číslo X., ktoré viedol poškodený, s vozidlom sa dostali na jeho úroveň z ľavej strany, priblížili sa tesne k nemu a vtedy R. N., ktorý bol na pravom zadnom sedadle, vystrelil dávku zo samopalu vz. 61 s namontovaným tlmičom hluku smerom na poškodeného, ktorého zasiahol do hrude a hlavy, čím mu spôsobil tržnú ranu dolnej pery a pravej tvárovej časti, tržnozmliažené rany a hematóm prednej hrudnej steny vľavo, po týchto výstreloch M. K. zvýšil rýchlosť svojho vozidla, dostal sa pred vozidlo s R. N. a G. H., ktorí ho znova dostihli a keď sa dostali na jeho úroveň, poškodený prudko zabrzdil svoje vozidlo, vyskočil z neho a ušiel do

lesného porastu, zatiaľ čo jeho vozidlo sa následne z nezistených príčin pohlo a prešlo do protismeru, kde zišlo z cesty a zastavilo v lesnom poraste, R. N. spoločne s G. H. na svojom vozidle pokračovali ďalej, následne sa na ceste otočili a rýchlou jazdou išli smerom na J., kde v ostrej pravotočivej zákrute za km 12,5 s vozidlom zišli mimo cestu, kde havarovali a zostali v lesnom poraste, pričom R. N. z miesta ušiel a vo vozidle zostal iba zranený G. H., 2/ v presne nezistenom čase a na nezistenom mieste si zabezpečil samopal vz. 61 (Škorpión), so zbrúseným výrobným číslom, tlmičom hluku a strelivo do uvedenej zbrane v počte najmenej 31 nábojov, ktoré držal od presne nezistenej doby až do dňa 9. augusta 2013 asi do 04:30 hod., kedy zbraň použil pri pokuse o zavraždenie M. K. a po čine uvedenú zbraň spolu s tlmičom a s 31 nábojmi nechal v osobnom motorovom vozidle zn. BMW X5, evidenčného čísla X., ktoré bolo použité pri pokuse o vraždu M. K. a následne bolo nájdené havarované v lesnom poraste pri ceste E 547 v smere K. – J.

Za to Špecializovaný trestný súd uložil obžalovanému podľa § 144 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák., § 37 písm. h/ Tr. zák., § 38 ods. 8 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvadsaťpäť rokov, na ktorého výkon ho podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Súčasne mu podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. a § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad na tri roky.

Okrem toho Špecializovaný trestný súd rozhodol podľa § 83 ods. 1 písm. e/ Tr. por. (správne Tr. zák., pozn. red.) o zhabaní: 1 ks nedovolené upravenej krátkej strelnej palnej samočinnnej zbrane československý samopal vzor 61 (Škorpión), kaliber 7,65 mm Browning bez identifikačných údajov, 2 ks zásobníkov k samopalu vzor 61 (Škorpión), 1 ks zakázaného doplnku zbrane tlmiča hluku, výstrelu i výšľahu plameňa, 1 ks motorového vozidla továrenskej značky BMW X5 s čiastočne odstráneným VIN-číslom začínajúcim X., čiernej farby. Napokon podľa § 287 ods. 1 Tr. por. uložil Špecializovaný trestný súd obžalovanému nahradiť poškodenej Sociálnej poisťovni škodu vo výške sedemstodvadsať eur. Ihneď po vyhlásení tohto rozsudku podal proti nemu obžalovaný R. N. prostredníctvom obhajcu odvolanie, ktorého rozsah vymedzil tak, že toto smeruje proti výrokom o vine a treste. *** Odvolateľ navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a spod obžaloby ho oslobodil. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu navrhol odvolanie obžalovaného R.N. ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd ako súd odvolací preskúmal na podklade uvedeného odvolania, ktoré bolo podané oprávnenou osobou včas, v súlade s § 317 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Po takto vykonanom prieskume prihliadajúc aj na chyby odvolaním nevytýkané, ktoré by odôvodňovali podanie dovolania, a po doplnení konania dôkazmi nevyhnutnými na to, aby mohol o podanom odvolaní rozhodnúť, najvyšší súd zistil, že odvolanie obžalovaného je sčasti dôvodné i keď z iných, než ním namietaných dôvodov. Predovšetkým treba k veci uviesť, že konanie predchádzajúce napadnutému rozsudku netrpí žiadnymi podstatnými chybami, ktoré by bez ďalšieho odôvodňovali jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Pokiaľ ide o právne posúdenie konania obžalovaného popísaného v bode 1/ napadnutého rozsudku, ktoré podľa prvostupňového súdu naplnilo znaky skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy § 144 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., treba v prvom rade uviesť, že

obžalovaný konal nesporne s vopred uváženou pohnútkou v zmysle § 144 ods. 1 Tr. zák., čo dokazuje, že poškodeného najprv sledoval, aby vedel kedy a na akom motorovom vozidle chodí do práce, zároveň dopredu vybral miesto útoku, zabezpečil si strelnú zbraň s tlmičom a nábojmi, ako aj motorové vozidlo, ktoré na tento účel nechal upraviť. Táto jeho vopred uvážená pohnútká usmrtiť poškodeného pramenila ale výlučne z toho, že konal na objednávku. V súlade s § 38 ods. 1 Tr. zák. tak nemožno na túto okolnosť prihliadnuť aj ako na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby v zmysle § 144 ods. 2 písm. e/ Tr. zák. (v nadväznosti na § 140 písm. a/ Tr. zák.), nakoľko predbežné uváženie pohnútky spočívalo práve v prijatí objednávky na usmrtenie iného. Z toho potom plynie záver, že ak páchatel iného úmyselne usmrtí (o taký čin sa pokúsi alebo ho pripravuje) na objednávku, ide o konanie s vopred uváženou pohnútkou, ktoré je potrebné právne posúdiť ako obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. Z uvedeného vyplýva, že napadnutý rozsudok je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, v dôsledku čoho bolo porušené ustanovenie Trestného zákona (§ 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por.). Keďže by táto chyba odôvodňovala podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., najvyšší súd na ňu prihliadol, hoci ju odvolateľ nevytýkal (§ 317 ods. 1 Tr. por.).

Prioritne z tohto dôvodu odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o vine a v nadväznosti na to aj vo všetkých jeho ostatných výrokoch. Zároveň však dospel k záveru, že trestné činy nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. a podľa § 295 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a pokus obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. boli spáchané v jednočinnom a nie vo viacčinnom súbehu.

Vykonaným dokazovaním síce nebolo preukázané, kedy konkrétne si obžalovaný strelnú zbraň, tlmič hluku výstrelu a strelivo zabezpečil, z výpovede svedka G. H. ale vyplýva, že tieto boli určené na usmrtenie poškodeného. Ich zadováženie a následné držanie tak bolo súčasťou prípravy na spáchanie obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy (rovnako ako zadováženie a úprava motorového vozidla BMW X5). Ide teda o inú skutkovú situáciu, než bola riešená v rozhodnutí najvyššieho súdu zverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 53/2006, kedy medzi zadovážením strelnej zbrane a jej použitím na usmrtenie iného ubehol takmer rok a pol. Z tohto dôvodu najvyšší súd pri zachovaní totožnosti skutku upravil znenie skutkovej vety tak, aby bolo zrejmé, že konanie obžalovaného je jedným skutkom, ktorý právne posúdil ako obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. spáchaný v jednočinnom súbehu s prečinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. a so zločinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. *** V nadväznosti na vyššie uvedené, ako aj na ostatné časti odôvodnenia výroku o vine ďalej potom odôvodnil najvyšší súd výrok o treste, ochrannom opatrení a o náhrade škody

- B. Uznesením z 30. januára 2013, sp. zn. ITo 7/2012, najvyšší súd rozhodol tak, že podľa § 319 Tr. por. odvolania prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obžalovaných M.P., I.S., R.T. a R.M. zamietol. Z o d ô v o d n e n i a : Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica boli obžalovaní M.P., I.S., R.T. a R.M. uznaní za vinných nasledovne: v bode 1/ obžalovaný M.P. zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. c/ s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák. formou účastníctva ako objednávateľ a pomocník podľa § 21 ods. 1 písm. c/, písm. d/ Tr. zák., obžalovaný I. S. zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. c/ s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák., písm. e/ s

poukazom na § 140 písm. a/ Tr. zák. formou účastníctva ako organizátor podľa § 21 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a v bode 3/ zo spáchania zločinu krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. c/ Tr. zák., obžalovaný R.T. v bode 1/ zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. c/ s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák., písm. e/ s poukazom na § 140 písm. a/ Tr. zák. formou účastníctva ako organizátor podľa § 21 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a obžalovaný R.M. v bode 1/ zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. c/ s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák., písm. e/ s poukazom na § 140 písm. a/ Tr. zák. a v bode 2/ obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a/, b/, ods. 3 písm. c/ Tr. zák., ktoré zločiny spáchali na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v bodoch 1/ až 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd na základe podaných odvolaní primárne zistil, že podané odvolania obžalovaných M.P., I.S., R.T. a R.M., ako aj odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúra Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sú prípustné (§ 245 ods. 1 Tr. por.), že nie je daný zákonný dôvod pre ich zamietnutie podľa § 316 ods. 1 Tr. por., pretože boli podané včas a oprávnenými osobami a nie je ani daný dôvod pre zrušenie rozsudku podľa § 316 ods. 3 Tr. por. Preto postupom podľa § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia mohli podať odvolanie, ako i správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že všetky podané odvolania proti rozsudku prvostupňového súdu, nie sú dôvodné.

Preto si odvolací súd v celom rozsahu osvojil ako správne a zákonu zodpovedajúce právne závery prvostupňového súdu vo vzťahu k právnej kvalifikácii konania obžalovaných M.P., I.S., R.T. a R.M. ako obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 (Tr. zák., pozn. red.), samozrejme s tým rozdielom, že sa u každého z nich vyjadrila iná forma účastníctva. U obžalovaného P. ako objednávateľa a pomocníka k spáchaniu trestného činu, u obžalovaných S. a T. ako organizátorov tohto zločinu a u obžalovaného M. ako priameho účastníka a aktéra zastrelenia poškodeného J.M., ako priameho páchatel'a, a to vzhľadom na prvostupňovým súdom správne zistené a ustálené skutkové závery, že nepochybne riadil motorové vozidlo, z ktorého bol strelbou poškodený usmrtený, od začiatku svojej účasti na tejto akcii vedel o tom, akú úlohu mal plniť strelec G. a mal aj ďalšie úlohy súvisiace s pomocou potrebnou po spáchaní tohto činu. Správne prvostupňový súd tiež ustálil, že zo strany obžalovaných S., T. a M. išlo nesporne o vraždu na objednávku, teda, že tento čin bol spáchaný z osobitného motívu v zmysle § 140 písm. a/ Tr. zák. a v súlade so zákonom postupoval aj v tom, keď činnosť na veci zúčastnených osôb kvalifikoval ako činnosť organizovanej skupiny, čím došlo k naplneniu zákonného znaku závažnejšieho spôsobu konania v zmysle § 138 písm. i/ Tr. zák.

O úkladnú vraždu pôjde spravidla vtedy, ak ide o vraždu na objednávku, keď bola sľúbená odmena za vykonanie činu alebo, keď páchatel' odmenu dôvodne očakáva, alebo keď ide o premyslený prípad vraždy, pri ktorej má páchatel' v úmysle získať majetkový prospech bezprostredne alebo dodatočne. Na rozdiel od vraždy (§ 145 Tr. zák.), pri úkladnej vražde (§ 144 Tr. zák.) pôjde o prípady zložitejšie na prípravu, vyžadujúce si určitý predchádzajúci plán a koordináciu v čase, priestore i prostriedkoch. Takýto postup páchatel'a musí vždy smerovať k cieľu usmrtiť obeť za každú cenu ako následok predchádzajúcej prípravy, či už ako akt pomsty, nenávisti, žiarlivosti alebo ziskosti.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti najvyšší súd ako súd odvolací nepovažoval odvolania podané obžalovanými M.P., I.S., R.T. a R.M., ako aj odvolanie podané prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky za dôvodné, a preto ich podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Na odstránenie rozdielného výkladu a zabezpečenie jednotnej aplikácie ustanovení Trestného zákona, pokiaľ sa týka právneho posúdenia skutku spočívajúceho v úmyselnom usmrtení iného na objednávku, a to či ako obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. alebo ako takého obzvlášť závažného zločinu aj s použitím ustanovenia § 144 ods. 2 písm. e/, § 140 písm. a/ Tr. zák., predseda trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu podľa § 21 ods. 3 písm. a/ zákona o súdoch a dotknutých ustanovení Rokovacieho poriadku najvyššieho súdu navrhol trestnoprávnemu kolégiu, aby zaujalo stanovisko a predložil mu návrh právnych viet, uvedených v úvode tohto materiálu, ktoré zodpovedajú riešeniu uvedenému pod bodom A. V rámci možnosti predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu požiadať pred zaujatím stanoviska o vyjadrenie iné orgány a inštitúcie podľa § 22 ods. 2 zákona o súdoch, sa k návrhu vyjadrili s podporou alebo bez výhrad k navrhnutému riešeniu krajské súdy v Bratislave, Nitre, Banskej Bystrici, Košiciach a Prešove, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Paneurópska vysoká škola – fakulta práva.

Naopak, riešenie uvedené pod bodom B. podporili Špecializovaný trestný súd, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. Z ich argumentov (obsahovo a predovšetkým) vyplýva, že vopred uvážená pohnútko v zmysle § 144 ods. 1 Tr. zák. je iným kvalifikačným momentom ako osobitný motív vo forme spáchania trestného činu na objednávku podľa § 144 ods. 2 písm. e/, § 140 písm. a/ Tr. zák., a že síce každá vražda spáchaná na objednávku je úkladnou vraždou, avšak **vopred uvážená pohnútko pri obzvlášť závažnom zločine úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. nemusí spočívať len v spáchaní činu na objednávku**. Preto nevidia prekážku z pohľadu ustanovenia § 38 ods. 1 Tr. zák. v kvalifikácii úmyselného usmrtenia iného na objednávku podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. e/, s použitím § 140 písm. a/ Tr. zák. Trestnoprávne kolégium najvyššieho súdu po rozprave zaujalo stanovisko v podobe vyššie uvedených právnych viet. Z neho vyplýva, že správne je riešenie uvedené pod bodom A.

Podstata tohto riešenia je vyjadrená v texte oboch právnych viet. Obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák. spácha ten, kto iného úmyselne usmrtí. Obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák. spácha ten, kto iného úmyselne usmrtí s vopred uváženou pohnútkou. Vopred uvážená pohnútko (páchateľa) je teda okolnosťou, ktorá rozlišuje „obyčajnú“ vraždu od vraždy úkladnej. Pri oboch ustanoveniach osobitnej časti Trestného zákona je okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby spáchanie činu uvedeného v odseku 1 (vraždy alebo úkladnej vraždy) z osobitného motívu (§ 144 ods. 2 písm. e/, § 145 ods. 2 písm. d/ Tr. zák.). Jedným z druhov osobitného motívu sa v zmysle § 140 písm. a/ Tr. zák. rozumie spáchanie trestného činu na objednávku.

Naozaj platí (ako uvádza Špecializovaný trestný súd), že vraždou s vopred uváženou pohnútkou nie je len vražda na objednávku. Zhoda (v pripomienkovom konaní, ale podľa dostupných poznatkov aj v aplikačnej praxi) ale nastáva v tom, že každá vražda na objednávku je úkladnou vraždou, aj keby nebola osobitne vopred plánovaná alebo pripravovaná. Nie je teda možná kvalifikácia podľa § 145 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 140 písm. a/ Tr. zák., aj keď je v zákone uvedená (čo je výsledkom „paušalizovanej“ konštrukcie ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, pokiaľ ide o používanie osobitných kvalifikačných pojmov vo vyšších odsekoch (v rámci zákonnej kategorizácie uvedených pojmov), s riešením ale takej situácie v ustanovení § 38 ods. 1, teda vo všeobecnej časti Trestného zákona). Špecifikom situácie je potom práve

okolnosť, že prijatím objednávky, adresovanej objednávateľom potenciálnemu páchatelovi vraždy, sa naplňa moment (kvalifikačný znak) „s vopred uváženou pohnútkou“ v zmysle § 144 ods. 1 Tr. zák. Objednávkovú ponuku musí oslovená osoba zvážiť a ak objednávku akceptuje, predstavuje práve táto okolnosť uzavretie procesu predbežného uvažovania o pohnútku – práve objednávka (a v konečnom dôsledku jej prijatie) je totiž tým, čo páchatel'a „pohlo“ k spáchaniu činu (ev. k príprave alebo pokusu nedokonaného trestného činu vraždy). „Pohnútkou“ a „motívom“ predstavujú terminologické synonymá, podľa obvyklej právnej (osobitne trestnoprávnej) terminológie, aj podľa dostupných verzií slovníka slovenského jazyka.

Podľa § 38 ods. 1 Tr. zák.: *„Na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.“* Aj keď ide o ustanovenie systematicky zaradené medzi základné zásady ukladania sankcií, jeho (aj) kvalifikačný význam je nepochybný, a to práve v posudzovanej otázke. Ide o tradičný (aj podľa skoršej právnej úpravy daný) zákaz kvalifikačnej duplicity. Tento zákaz sa vzťahuje na konkrétne nastalú okolnosť (v tomto prípade prijatie objednávky na usmrtenie iného páchatel'om od objednávateľ'a vraždy), ktorá má (môže mať) svoj dvojnásobný (resp. viacnásobný) kvalifikačný odraz v zákone - v pertraktovaných súvislostiach v určitom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona. Zákaz potom (teda) nie je prekonaný tým, že dotknutú okolnosť (prijatie objednávky) možno podradiť pod dva rôznym verbálnym spôsobom vyjadrené kvalifikačné znaky, z ktorých je jeden znakom základnej skutkovej podstaty trestného činu (spáchanie činu „s vopred uváženou pohnútkou“ v zmysle § 144 ods. 1 Tr. zák.) a druhý je okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby (spáchanie činu na objednávku ako osobitný motív v zmysle § 144 ods. 2 písm. e/ Tr. zák.). Podstatné je, že ide o rovnakú faktickú okolnosť, a to bez akéhokoľvek nového, resp. ďalšieho obsahového prvku, ktorý by sa kvalifikačne odrazil v podobe (tu nesprávne predpokladanej) okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, oproti kvalifikačnej okolnosti, ktorá je (a v tomto prípade správne použitým) znakom základnej skutkovej podstaty (v zmysle terminológie použitej v § 38 ods. 1 Tr. zák. zákonným znakom) trestného činu. Základná skutková podstata spolu s okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby (uvedenou vo vyššom odseku, ktorý sa odvoláva na nižší odsek, zväčša odsek 1) tvoria kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu, v rámci ktorej sa tá istá (faktická) okolnosť kvalifikačne nepoužije dvakrát a primárne sa použije ako znak základnej skutkovej podstaty, ak zodpovedá zneniu právnej vety, ktorá základnú skutkovú podstatu popisuje. Okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, je potom novým (ďalším) faktickým a zároveň právne relevantným momentom (iná okolnosť alebo tá istá okolnosť, ale s novým obsahovým prvkom), ktorý znamená zvýšenú trestnosť činu, ale len keď je (naviac) pri spáchaní činu prítomný (avšak nie len terminologicky, ale aj fakticky).

Taká okolnosť môže spočívať v ťažšom následku alebo v inej skutočnosti (§ 18 Tr. zák.) a vo vyššom odseku ustanovenia osobitnej časti sa predpokladá fakultatívne („ak“ – teda ak nastane popri okolnostiach zodpovedajúcich znakom uvedeným v rámci základnej skutkovej podstaty). Nemôže teda ísť o tú istú (identickú) faktickú okolnosť, aj keby mala byť inak právne, resp. kvalifikačne pomenovaná. Zjednodušene povedané, rovnaký dejový prvok, bez niečoho naviac, nemôže vyvolať kvalifikáciu podľa prvého aj podľa vyššieho odseku ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Takým dejovým prvkom je v tomto prípade prijatie objednávky na spáchanie vraždy, ktoré je bez ďalšieho prvkom „úkladnosti“ podľa prvého odseku a zároveň by malo (ale nemôže už) byť zároveň aj osobitným motívom podľa druhého odseku ustanovenia § 144 Tr. zák.

Žiada sa v kontexte posudzovanej problematiky uviesť, že ak by za vraždu nemalo byť poskytnuté (materiálne alebo nemateriálne) protiplnenie, nešlo by z hľadiska osoby, ktorá oslovila potenciálneho páchatel'a, o objednávku (§ 21 ods. 1 písm. c/ Tr. zák.), ale o návod (§ 21 ods. 1 písm. b/ Tr. zák.), pod ktorý by objednávka bola inak (bez existencie svojej osobitnej úpravy) podraditeľná (v štádiu neprekročenia páchatel'om vývojového štádia prípravy ide o činnosti popísané v § 13 ods. 1 Tr. zák.). Z hľadiska páchatel'a činu, ako je už uvedené vyššie, úkladná vražda môže byť spáchaná aj inak ako na objednávku, ak je však spáchaná na objednávku, právna kvalifikácia je z tohto hľadiska vyčerpaná ustanovením § 144 ods. 1 Tr. zák. (nepoužije sa aj ustanovenie § 144 ods. 2 písm. e/ Tr. zák.). Kvalifikačné zohľadnenie okolnosti objednávky, resp. jej prijatia potom zahŕňa (pohlcuje) aj eventuálny príslub majetkového protiplnenia, resp. už poskytnuté protiplnenie za splnenie objednávky vraždy pre jej páchatel'a – nepoužije sa teda ani kvalifikačný moment spáchania činu v úmysle získať majetkový prospech ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 144 ods. 2 písm. f/ Tr. zák. Je potrebné potom naopak zdôrazniť, že to, čo v zmysle vyššie uvedeného platí pre vraždu na objednávku, neplatí mechanicky pre iné druhy osobitného motívu podľa § 140 Tr. zák. Neplatí teda, že prítomnosť osobitného motívu v týchto prípadoch zakladá okolnosť (kvalifikačný moment) vopred uváženej pohnútky v zmysle § 144 ods. 1 Tr. zák.

Vopred uvážená pohnútka sa zväčša interpretuje tak, že ide o spáchanie (obzvlášť závažného zločinu vraždy) ako vopred naplánovaného, resp. pripravovaného činu, čím je daný osobitný „úkladný“ prvok. Ako už bolo uvedené, v prípade objednávky je daná (založená) predbežná uváženosť pohnútky (pohnútky vo vlastnom zmysle slova, teda motívu) už prijatím objednávky na usmrtenie iného, pričom práve objednávka predstavuje pohnútku, ktorú páchatel' uváži a akceptuje. Nezáleží už potom, či páchatel' spáchanie činu ďalej plánuje a pripravuje, alebo či koná bez takých postupov. Inak je tomu v iných prípadoch osobitného motívu, typicky v prípade z hľadiska zákonného zaradenia systematicky nasledujúceho druhu osobitného motívu, a to „z pomsty“ (§ 140 písm. b/ Tr. zák.). **Pomsta** je motivačný prvok, ktorý nie je generovaný racionálnou úvahou, resp. predbežným zvažovaním. Ide o emotívnu záležitosť, pocit potreby odplaty voči niekomu za niečo, zväčša za jeho predchádzajúce aktivity. Prvok úkladnosti potom môže byť daný až plánovaním a prípravou vraždy z pomsty, avšak vražda z pomsty nemusí byť nijako predbežne plánovaná a pripravovaná (môže byť naopak spontánnou reakciou na skoršie konanie inej osoby alebo inú udalosť, ktorá vyvolá pocit pomstychtivosti). Motív „z pomsty“ je teda inou okolnosťou, ako „vopred uvážená pohnútka“ a vražda z pomsty môže byť (preto) buď „obyčajná“ (§ 145 ods. 1, ods. 2 písm. d/, § 140 písm. b/ Tr. zák.), alebo úkladná (§ 144 ods. 1, ods. 2 písm. e/, § 140 písm. b/ Tr. zák.). Obdobne pri iných druhoch osobitného motívu (ostatné písmená § 140 Tr. zák.), motivácia generovaná emotívne (písmeno d/ a f/), pudovo (písmeno g/) alebo (viac – menej) racionálne (písmeno c/ a e/) nie je okolnosťou, ktorá znamená „úkladný prvok“, a čin môže byť spáchaný aj spontánne, bez toho, aby páchatel' vopred zvažoval pohnútku svojho konania (tá je daná aj bez plánovania samotnej vraždy), alebo spôsob spáchania činu (a teda s právnou kvalifikáciou takého konania buď podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., alternatívne potom s právnou kvalifikáciou podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Tr. zák.). To nie je možné v prípade vraždy na objednávku, keďže tu je práve objednávka motiváciou pre vraždu a jej prijatím (čomu musí predchádzať zvažovací proces objednávanéj osoby) je automaticky založený kvalifikačný moment „vopred uváženej pohnútky“.

Naposledy uvedené rozhodnutie (vykonať čin za odplatu v zmysle zadanej objednávky) totiž páchatel'a „pohlo“ k objednávkou predpokladanému úmyselnému usmrteniu iného. Je dôležité poznamenať, že ak by sa vyššie popísané (a aplikačne správne) riešenie vo vzťahu k vražde na

objednávku javilo ako nevhodné alebo nedostatočné (z hľadiska trestnej sadzby), nie je možné dospieť k odlišným záverom interpretačne. Trestným činom je totiž len čin, ktorého znaky sú popísané v zákone (čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky – ďalej len „Ústava“, § 8 Tr. zák.) a nie je možné extenzívnym výkladom, použitím analógie, ani iným obdobným postupom rozširovať podmienky trestnosti činu nad rámec zákona. Taký princíp sa týka aj nemožnosti posúdenia konania páchatel'a ako prísnejšie trestného činu, ak by malo dôjsť k aplikácii nesprávneho použitiu okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Zmena môže byť vykonaná len zákonodarcom, a to len pre skutky spáchané po nadobudnutí účinnosti zmeny zákona, ktorej obsahom by bolo sprísnenie trestnosti dotknutej kategórie činov (zákaz retroaktivity v neprospech páchatel'a v zmysle čl. 50 ods. 6 Ústavy a § 2 ods. 1 Tr. zák.).

Ako príklad optimálnej alternatívy nevhodne formulovaného znaku „s vopred uváženou pohnútkou“ sa javí právna úprava v Českej republike, teda úprava, ktorú obsahuje zákon č. 49/2009 Sb. v znení neskorších predpisov - Trestní zákoník. Ustanovenie § 140 tohto zákona, s nadpisom „**Vražda**“, znie: „(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let. (2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let. (3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a) na dvou nebo více osobách, b) na těhotné ženě, c) na dítěti mladším patnácti let, d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci, e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, h) opětovně, i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky. (4) Příprava je trestná.“

Z tohto zákonného textu je zřejmé, že pri „úkladnej“ (v terminológii Trestného zákona Slovenskej republiky) vražde (samostatná skutková podstata v § 140 ods. 2 Trestního zákoníka) je subjektívna stránka pri úmyselnom usmrtení iného rozvinutá formuláciu „s rozmyslem nebo po předchozím uvážení“. Také predbežné uváženie (uváženie vopred) sa však týka spôsobu dosiahnutia cieľa konania páchatel'a (usmrtenia iného), nie pohnútky, resp. motívu. Zavrhnutiahodná pohnútka (s príkladným výpočtom takých motívov) je potom okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa odseku 3 písm. j/ dotknutého ustanovenia. To isté platí pre „jednoduchý“ úmysel usmrtiť iného pri „obyčajnej“ vražde podľa § 140 ods. 1 Trestního zákoníka.

Na základe takejto legislatívnej konštrukcie by pri premyslene pripravovanej vražde spáchanej na objednávku bolo možné, resp. potrebné použiť kvalifikovanú skutkovú podstatu podľa § 140 ods. 2, ods. 3 písm. j/ Trestního zákoníka Českej republiky. Predbežná uváženosť spôsobu spáchania činu (usmrtenia iného) by totiž založila kvalifikáciu vraždy ako „úkladnej“ (ods. 2) a spáchanie činu na objednávku by bolo zavrhnutiahodnou pohnútkou ako okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby (ods. 3 písm. j/).

Opätovne však treba zdôrazniť, že úkladný prvok je tu (ako znak základnej skutkovej podstaty) daný predbežnou uváženosťou, týkajúcou sa samotného spáchania, resp. spôsobu spáchania trestného činu (dosiahnutia cieľa, ktorým je usmrtenie iného), nie pohnútkou, resp. (už) jej predbežným uvážením. Z hľadiska pohnútky je podľa citovanej úpravy kvalifikačne (ako

okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby) relevantná jej „zavrhnutiahodnosť“, teda nie predbežná úvaha o nej (ktorá pri motíve, okrem „objednávkového“ motívu, zväčša ani neprichádza do úvahy). Ide teda (oproti okolnosti, ktorá je znakom základnej skutkovej podstaty) o inú okolnosť, ktorá je navyše, oproti momentu „s vopred uváženou pohnútkou“ v zmysle slovenskej právnej úpravy, obsahovo – kvalitatívne odlišným prvkom. Možno uvažovať nad relatívnou nevýhodou českej úpravy, keď pri dvoch základných skutkových podstatách, vraždy a úkladnej vraždy (odseky 1 a 2 v ustanovení § 140 Trestného zákoníka) pripájajú vyššie odseky tohto ustanovenia ku vražde aj úkladnej vražde okolnosti, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby, bez diferencovane prísnej trestnosti (s rovnakou trestnou sadzbou). Právnu úpravu Trestného zákona (Slovenskej republiky) by bolo potrebné „de lege ferenda“ upraviť zámenou formulácie „s vopred uváženou pohnútkou“ v § 144 ods. 1 za formuláciu v znení „po premyslenej príprave alebo predchádzajúcom uvážení spôsobu spáchania činu“, alebo inou obdobnou formuláciou, ktorá odlišuje premyslene pripravovaný spôsob spáchania činu od pohnútky, teda motívu.

Otázky:

- 1) Zadefinujte rozdiel medzi úkladnou vraždou v zmysle § 144 TZ a vraždou v zmysle § 145 TZ. Uveďte príklady
- 2) Prečo klasifikujeme vraždu na objednávku ako spáchanie trestného činu úkladnej vraždy v zmysle § 144 ods. 1 TZ?
- 3) Vymenuj ďalšie trestné činy vražd, naprieč celým Trestným zákonom.
- 4) Kedy môžeme klasifikovať konanie matky, ktorá zavraždila svoje dieťa ako úkladnú vraždu v zmysle § 144 TZ a kedy ako trestný čin vraždy v zmysle § 145 TZ?

Vypracovanie:

Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tdo/54/2019, zo dňa 10.12.2019**UZNESENIE**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudkyň JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Dany Wänkeovej na neverejnom zasadnutí konanom 10. decembra 2019 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému J. Y., pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. za použitia § 138 písm. h) Tr. zák., o dovolaní obvineného J. Y. podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Mgr. Radima Komku, LL.M., proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2018, sp. zn. 3 To 38/2017, takto rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného J. Y. **s a o d m i e t a .**

Odôvodnenie Okresný súd Prešov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 10. augusta 2017, sp. zn. 5 T 88/2012, uznal obvineného J. Y. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. za použitia § 138 písm. h) Tr. zák. na skutkovom základe, že dňa 10. októbra 2011 asi o 19.05 hod. v Z. viedol v klesajúcom úseku cesty ulice S. v smere k ulici P. E. osobné motorové vozidlo značky Audi A4 EČV: Z vozidlo viedol vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, a zrazil chodca O. D., nar. XX. S. XXXX, prechádzajúceho cez cestu spoza radu zaparkovaných vozidiel z pravej strany v smere jazdy vozidla, pričom chodec utrpel zranenie, ktorému podľahol, teda že inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal závažnejším spôsobom porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovej funkcie uloženej mu podľa zákona. Za to mu súd podľa § 149 ods. 2 Tr. zák., za použitia § 38 ods. 2 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody na 2 (dva) roky a podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. mu výkon tohto trestu podmienenečne odložil. Podľa § 50 ods. 1 Tr. zák. obvinenému určil aj skúšobnú dobu na 3 (tri) roky a 6 (šesť) mesiacov. Zároveň mu podľa § 61 ods. 2 Tr. zák. uložil trest zákazu činnosti riadiť všetky druhy motorových vozidiel na 3 (tri) roky a 6 (šesť) mesiacov. Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. poškodenú A. D. s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces. Na podklade odvolania okresného prokurátora, obvineného a poškodenej Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 13. decembra 2018, sp. zn. 3 To 38/2017, rozhodol tak, že podľa § 319 Tr. por. odvolania ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) podal dovolanie prostredníctvom obhajcu obvinený vo svoj prospech z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Žiadal, aby dovolací súd preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého uznesenia a rozsudku, i správnosť konania, ktoré rozhodnutiu predchádzalo. Uplatnený dovolací dôvod bol podľa neho naplnený tým, že okresný ani krajský súd nevyhodnotili všetky príčiny, ktoré mali za následok samotnú zrážku chodca (poškodený O. D.) s vozidlom, a nezohľadnili, že chodec mohol najjednoduchšie a okamžite dopravnej nehode zabrániť, keďže mu z technického hľadiska vôbec nič nebránilo, aby videl prichádzajúce vozidlo, a vzhľadom na jeho rýchlosť a vzdialenosť nevošiel do jazdného pruhu a koridoru vozidla. Tieto skutočnosti pritom znalec jasne uviedol vo svojom znaleckom posudku (v týchto súvislostiach obvinený poukázal aj na judikát č. R 24/1987 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 7. marca 1986, sp. zn. 8 Tz 7/86). Okresný súd podľa dovolateľa ďalej nevyhodnotil časť znaleckého posudku zaoberajúcu sa povinnosťami chodca

pri prechádzaní cez vozovku mimo priechod pre chodcov ani skutočnosť, že chodec neprechádzal, ale bežal cez vozovku mimo priechod takým spôsobom, že vzhľadom na vzdialenosť zľava prichádzajúceho vozidla prinútil jeho vodiča k zmene smeru jazdy (čo bolo nesprávnym prvkom v spôsobe jeho prechádzania cez vozovku), a prechádzal šikmo z chodníka smerom na odbočku „z ulice S.". Nebola venovaná pozornosť ani okolnosti, že viditeľnosť v čase skutku bola značne znížená, chodec bol oblečený v tmavom oblečení a vybehol popred zaparkované vozidlo bez toho, aby zastavil. Okresný a krajský súd nesprávne vyhodnotili druhý znalecký posudok z odboru dopravy. Hodnotili len prvý posudok z odboru dopravy a znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva, pričom práve prvý posudok uzavrel, že chodec vošiel do jazdnej dráhy v takej vzdialenosti, z ktorej už nebolo možné zo strany vodiča zrážku odvrátiť.

V rámci znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva nebola hodnotená skutočnosť, že chodec donútil vodiča zmeniť smer a vytvoril náhlu prekážku. Záver súdu, že obvinený narazil pravou prednou časťou vozidla do poškodeného, je v rozpore s vykonaným znaleckým dokazovaním. Dovolateľ zdôraznil, že z technického hľadiska nebolo možné určiť skutočnú rýchlosť motorového vozidla, pričom však táto otázka je kľúčová. Uzavrel, že v súlade so závermi znaleckého posudku možno ustáliť, že práve chodec sa v čase nehodového deja správal vysoko nedisciplinovane a vytvoril náhlu prekážku, čomu obvinený nemohol zabrániť. Rozhodnutia súdov nižších stupňov sú nepreskúmateľné, pretože súdy sa nevysporiadali s dôležitými okolnosťami, ktoré na seba nadväzujú a sú kľúčové pre spravodlivé rozhodnutie. V neposlednom rade nebola zohľadnená tiež skutočná poloha zaparkovaného vozidla BMW a ďalšie okolnosti súvisiace s jeho odchodom. Rekonštrukcia potom nebola vykonaná podľa pôvodných podmienok, už len preto mali súdy aplikovať zásadu in dubio pro reo. V ďalšom dovolateľ podrobne poukazoval na závery znaleckých posudkov z odboru cestnej dopravy, najmä vo vzťahu k možným reakciám vodiča na chodca, a posudku Ústavu súdneho inžinierstva vytkol použitie nesprávnych hodnôt pre plán z miesta nehody. Podľa dovolateľa absolútne nebol vzatý do úvahy časový odstup a zmena pomerov na mieste nehody. V nasledujúcej časti dovolania sa obvinený sústredil na závery znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva, ktoré podrobne uviedol, predovšetkým pokiaľ išlo o konanie chodca a jeho zavinenie. Uzavrel, že k rovnakým záverom vo vzťahu ku konaniu chodca, jeho možnostiam a reakciám vodiča dospeli všetky tri znalecké posudky s tým, že reakcia obvineného ako vodiča bola včasná, okamžitá a ako taká bola správna. Okolnosť vyššej rýchlosti bola podľa neho sekundárna, pretože kolíznú situáciu vyvolal nesprávny prvok v spôsobe pohybu chodca.

Obvinený citujúc uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2011, sp. zn. 1 To 113/2011, súdu vytkol absenciu ozrejmenia, o akú konkrétnu dôležitú povinnosť išlo, v dôsledku ktorej bolo jeho konanie kvalifikované ako konanie závažnejším spôsobom konania, keď v rozhodnutiach chýba uvedenie ustanovenia i skutkovej okolnosti. V súdnom konaní podľa neho nebola jednoznačne špecifikovaná žiadna konkrétna povinnosť vyplývajúca z postavenia, zamestnania alebo funkcie obvineného alebo mu vyplývajúca zo zákona, ako to predpokladá ustanovenie § 138 písm. h) Tr. zák. Navyše každé porušenie povinností v tomto smere nemusí znamenať zároveň porušenie dôležitej povinnosti v zmysle § 138 písm. h) Tr. zák., niektoré porušenia môžu mať len formu prítiažujúcej okolnosti. Keďže nebolo vykonané dokazovanie vo vzťahu k tomuto kvalifikačnému znaku, nie je možné jednoznačne konštatovať, či k jeho naplneniu došlo alebo nie. Skutkové zistenia rozsudku sa preto javia ako nejasné a neúplné a neumožňovali súdu dospieť k spravodlivému rozhodnutiu. Nebola venovaná pozornosť povinnostiam poškodeného ako chodca. Chodec je rovnako účastníkom cestnej premávky ako vodič motorového vozidla a je povinný dodržiavať jej pravidlá. V čase nehody

sa chodec nenachádzal na priechode, na ktorom by požíval zvýšenú ochranu, čo mali sudy za preukázané. Úvahy krajského súdu v tomto smere sú v rozpore so zásadou, v zmysle ktorej majú orgány činné v trestnom konaní postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Sudy pochybili aj tým, že obvinenému nepriznali poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Tr. zák. (pričom pred spáchaním skutku viedol riadny život a nedopustil sa ani závažného priestupku), čo malo vplyv na výšku jeho trestu.

Napokon uviedol, že uložený trest je pre neho likvidačný, pretože vodičský preukaz potrebuje k dennému vykonávaniu práce, okrem toho sa osobne stará o starú mamu a denne jej asistuje, rovnako sa stará o priateľku, ktorá pravidelne absolvuje kontroly a ošetrenia na onkologickom pracovisku a nie je schopná viesť motorové vozidlo, preto je na neho odkázaná. Zdôraznil, že je človekom, ktorý sa snaží slušne žiť, pracovať, platiť dane a starať sa o svojich blízkych. Vyjadril ľútosť nad celou situáciou a dodal, že napriek tomu je presvedčený, že neporušil žiadnu z povinností kladených mu za vinu. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil porušenie zákona v konaní vedenom na okresnom i krajskom súde v neprospech obvineného, napadnuté rozhodnutie zrušil a prikázal krajskému súdu vec znova prejednať a rozhodnúť, avšak v súlade s § 388 ods. 2 Tr. por. v inom zložení senátu. V prílohe predložil lekárske správy a nálezy W. Y. a B. G. a potvrdenie o osobnom sprievode od týchto osôb. Dovolanie bolo v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov podal k dovolaniu vyjadrenie. Mal za to, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je naplnený. Okresný i krajský súd sa podľa jeho názoru dostatočným spôsobom vysporiadali so zabezpečenými dôkazmi, najmä s posudkom Ústavu súdneho inžinierstva, a dospeli k správnym skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcej právnej závere. Bolo jednoznačne preukázané, že obvinený svojím protiprávnym konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý bol odsúdený. Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol dovolanie podľa § 392 ods. 1 Tr. por. zamietnuť. Vyjadrenie prokurátora bolo doručené obvinenému a jeho obhajcovi (I. ÚS 355/2015), títo však možnosť zaujať k nemu stanovisko nevyužili. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.), pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie obvineného je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z

ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. Por

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Nesprávnym právnom posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšie trestnú skutkovú podstatu). V tejto súvislosti však treba podotknúť, že dovolací súd pri preskúmvaní uvedeného dovolacieho dôvodu nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, čo je explicitne vyjadrené i v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého stupňa, prípadne odvolacieho súdu, a dovolací súd už nie je oprávnený zistený skutok skúmať ani prehodnocovať, ale musí ho ako správny prezumovať a vychádzať z neho. Rovnako to platí o hodnotení dôkazov vykonaných súdmi nižšieho stupňa, ktoré je predpokladom pre ustálenie skutkových záverov.

Dovolací súd zistil, že z podstaty dovolateľom tvrdených námietok (nedostatočné vyhodnotenie príčin zrážky súdmi nižšieho stupňa; nezohľadnenie povinností chodca v cestnej premávke, s tým súvisiace zavinenie poškodeného ako chodca a jeho správanie pred nehodou; nesprávne vyhodnotenie znaleckého posudku vo vzťahu k príčinám nehody a zavineniu obvineného; nezohľadnenie nedostatkov znaleckého posudku; polemika so skutkovými závermi súdov vo vzťahu k mechanizmu vzniku zrážky; nepoužitie zásady in dubio pro reo; nejasnosť a neúplnosť skutkových zistení; porušenie § 2 ods. 10 Tr. por.; nedostatočný rozsah dokazovania vo vzťahu k dôležitej povinnosti) vyplýva, že smerujú proti správnosti zisteného skutku a hodnoteniu vykonaného dokazovania, preskúmvanie ktorých je v zmysle uvedeného (pokiaľ nejde o výnimku podľa § 371 ods. 3 Tr. por.) dovolacím súdom neprípustné. Obvinený polemizuje predovšetkým so závermi znaleckých posudkov, ktoré podrobne rozoberá, a napáda hodnotenie dôkazov súdmi nižšieho stupňa prezentujúc vlastné závery. Dovolací súd sa týmito námietkami preto nezaoberal. Ustálenie skutkových okolností a hodnotenie dôkazov vykonali súdy nižšieho stupňa a dovolací súd do ich záverov nie je oprávnený v tomto smere zasahovať. Osobitne k posúdeniu subjektívnej stránky trestného činu (zavinenia) Najvyšší súd dodáva, resp. opakuje, že motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie - následok - príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nepripúšťa (R 40/2010). Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len

sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (R 3/2011).

Pokiaľ ide o rozsah dokazovania, treba zdôrazniť, že súd vykonávajúci dokazovanie nie je viazaný návrhmi strán či ich názormi. Je výlučne na jeho zvážení, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam a vykonanie ktorého naopak nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (*argumenta ponderantur, non numerantur*). Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá súvisí so zásadou, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011). Dôkazy, ktoré boli získané zákonným spôsobom, súdy v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. hodnotia podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Treba zdôrazniť, že žiaden dôkaz nemá zákonom predpísanú dôkaznú silu a je len na hodnotiacej úvahe súdu, ako sa s dôkaznou hodnotou jednotlivých dôkazov vysporiada, ktoré bude považovať za relevantné a ktoré naopak za menej podstatné. V súvislosti so znaleckým dokazovaním treba podotknúť, že znalec rieši otázky spadajúce do jeho odbornosti, pričom nie je oprávnený riešiť právne otázky (§ 145 ods. 1 Tr. por.) ani hodnotiť dôkazy z hľadiska záverov smerujúcich k výroku o vine a treste v konkrétnom konaní. Ak teda súdy nižšieho stupňa vyhodnotili výsledky znaleckého dokazovania v zmysle zákona, v rozsahu a spôsobom, ktorý však nie je súladný s predstavami obvineného, nemožno takýto postup považovať za naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ani žiadneho iného dovolacieho dôvodu. In medias res dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Najvyšší súd uvádza nasledovné: Trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto inému z nedbanlivosti spôsobí smrť. Prísnejšie sa potrestá, kto spácha tento čin závažnejším spôsobom konania alebo na chránenej osobe [§ 149 ods. 2 písm. a), písm. b) Tr. zák.]. Závažnejším spôsobom konania [§ 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák.] sa okrem iného rozumie porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona [§ 138 písm. h) Tr. zák.].

Objektom trestného činu usmrtenia je ľudský život a jeho ochrana. Na rozdiel od jednotlivých foriem vraždy a zabitia je usmrtenie nedbanlivostným trestným činom, keďže jeho páchatel' nemal úmysel iného usmrtiť, ani mu spôsobiť akúkoľvek ujmu na zdraví, no napriek tomu smrť spôsobil, najčastejšie pri dopravnej nehode. **Objektívna stránka** zahŕňa široké spektrum konaní, spočívajúcich v spôsobení smrti inej osoby. **Subjektívna stránka** nevyžaduje úmysel, postačujúce je zavinenie vo forme nedbanlivosti. Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti (§ 16 Tr. zák.), ak páchatel' vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí (nedbanlivosť vedomá), alebo nevedel, že svojím konaním môže takéto porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol (nedbanlivosť nevedomá). **Subjekt** je všeobecný, teda páchatel'om tohto trestného činu môže byť ktokoľvek. Trestný čin je vo všetkých odsekoch prečinom. Za dôležitú povinnosť možno všeobecne považovať povinnosť, ktorej porušenie za danej situácie spravidla zvyšuje nebezpečenstvo pre ľudský život a zdravie, prípadne môže ísť o škodu na

majetku alebo na iných právach obete. Ide o povinnosti, ktoré pre páchatel'a vyplývajú z jeho pôsobnosti v pracovnom alebo funkčnom zaradení, prípadne vyplývajú zo zákona alebo z iného všeobecne záväzného právneho predpisu. V cestnej doprave sú typickými prípadmi porušenia dôležitej povinnosti jazda pod vplyvom alkoholu, neprimeraná rýchlosť, nedostatočná účinnosť bŕzd, o čom vodič vedel, jazda v protismere, nedanie prednosti v jazde, porušenie súčasne viacerých povinností vodiča (napr. prekročenie rýchlosti, nedostatočný odstup medzi vozidlami, telefonovanie počas jazdy).

Po preskúmaní veci dovolací súd, vychádzajúc zo skutkových okolností ustálených súdmi nižšieho stupňa, ktoré nie je už oprávnený skúmať a meniť, nezistil v rozhodnutiach súdov nižších stupňov také pochybenia, ktoré by znamenali naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Z vymedzenia skutku tak, ako bol ustálený súdom prvého stupňa, je jednoznačné, že je trestným činom (prečinom) a že obvinený naplnil jeho skutkovú podstatu spôsobom uvedeným v Trestnom zákone [§ 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák.], keď inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal závažnejším spôsobom konania, porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovej funkcie uloženej mu podľa zákona, keď viedol osobné motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, a zrazil chodca, poškodeného, prechádzajúceho cez cestu, ktorý utrpel zranenie, ktorému podľahol. Dovolací súd zastáva názor, že k nesprávnej aplikácii práva, a teda ani k nesprávnemu právnomu posúdeniu skutku zo strany súdov nižšieho stupňa nedošlo.

Oba súdy nižšieho stupňa sa dôsledne zaoberali a vysporiadali nielen s otázkami ustálenia viny, ale aj s dôvodmi, pre ktoré posudzovaná trestná činnosť bola právne kvalifikovaná podľa § 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák., teda ako prečin usmrtenia spáchaný závažnejším spôsobom konania. S argumentáciou súdu prvého stupňa, doplnenú a správne upravenú odvolacím súdom, sa dovolací súd stotožňuje a v podrobnostiach na ňu poukazuje. Vo vzťahu k námietke obvineného týkajúcej sa absencie vymedzenia porušenej dôležitej povinnosti Najvyšší súd uvádza, že jej vymedzenie vyplýva nielen zo samotnej skutkovej vety, ale i z odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov, keď bolo dokazovaním preukázané, že obvinený viedol motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, než bola povolená. Uvedeným konaním porušil ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 8/2009 Z. z."), podľa ktorého vodič smie v obci jazdiť rýchlosťou najviac 50 km/hod., a ak ide po diaľnici v obci alebo po rýchlostnej ceste v obci, najviac 90 km/hod., a tým porušil pravidlá cestnej premávky závažným spôsobom [§ 137 ods. 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z.]. Tento záver okresného súdu prezentovaný na strane 10 napadnutého rozsudku, bol zopakovaný aj krajským súdom na strane 12 napadnutého uznesenia s tým, že obvinený porušil dôležitú povinnosť uloženú mu zákonom o cestnej premávke, keď v uzavretej obci s maximálne dovolenou rýchlosťou do 50 km/hod. túto prekročil za situácie, že išlo o večernú dobu, na mestskom sídlisku v mieste, kde ústi chodník určený pre chodcov prichádzajúcich z časti sídliska S., a v mieste, kde po oboch okrajoch vozovky boli odstavené motorové vozidlá a kde je možné predpokladať pohyb chodcov či osôb vystupujúcich z vozidiel. Takto vymedzené porušenie dôležitej povinnosti je plne v súlade so zákonom a postačuje na záver o naplnení kvalifikačného znaku závažnejším spôsobom konania podľa § 138 písm. h) Tr. zák.

Najvyšší súd dodáva, že aj v zmysle ustálenej judikatúry je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle ustanovenia § 138 písm. h) Trestného zákona zakladajúcej znak trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ak vodič

motorového vozidla jazdí neprimeranou rýchlosťou za zníženej viditeľnosti (tma) a zlých poveternostných podmienok (dážď, sneženie), ktoré výrazne znižujú adhézne vlastnosti vozovky a pneumatík na úseku, kde je dôvodný predpoklad pohybu chodcov (R 51/2010). Najvyššiemu súdu v uvedenej súvislosti nedá nepoukázať aj na štatistiku spracovanú Prezidiom Policajného zboru SR (Výhodnotenie dopravno - bezpečnostnej situácie za rok 2018, Hlavné príčiny vzniku dopravných nehôd v roku 2018), z ktorej vyplýva, že prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti („nedovolená rýchlosť jazdy“) je v rebríčku príčin dopravných nehôd vo všeobecnosti i dopravných nehôd so smrteľným následkom na druhom mieste, čo nie je zanedbateľné, a takéto porušenie povinnosti na úseku cestnej dopravy nemožno bagatelizovať. Hoci závery dokazovania svedčia o tom, že k nehode došlo i pričinením poškodeného (chodca), prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti obvineným (rovnako dokazovaním preukázané), zohralo pri spôsobení škodlivého následku a devastačných zranení poškodeného podstatnú rolu. Pokiaľ ide o skutkovú vetu napadnutého rozsudku, hoci táto neobsahuje odkaz na zákonné ustanovenie, z ktorého konkrétna porušená povinnosť vyplýva, uvádza sa v nej, že obvinený viedol osobné motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, čo plne zodpovedá požiadavkám na ňu kladeným v zmysle ustálenej judikatúry vyžadujúcej, aby skutková veta s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovala všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie (R 22/2015).

K vzťahu medzi § 138 písm. h) Tr. zák. (závažnejší spôsob konania spočívajúci v porušení dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona) a § 37 Tr. zák. (príťažujúce okolnosti) je nutné uviesť, že z podstaty týchto ustanovení je vylúčené, aby si navzájom kolidovali. Podľa § 37 písm. e) Tr. zák. príťažujúcou okolnosťou je, že páchatel' zneužil svoje zamestnanie, povolanie, funkciu alebo postavenie na dosiahnutie neoprávnenej alebo neprimeranej výhody, ktorá formulácia je významovo a interpretačne veľmi vzdialená formulácii podľa § 138 písm. h) Tr. zák. Navyše konkurencii oboch ustanovení bráni § 38 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, príťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Analogicky to platí aj o vzťahu medzi znakmi kvalifikovanej skutkovej podstaty a príťažujúcimi okolnosťami.

Nie je pravdivé tvrdenie obvineného o tom, že súdy nezohľadnili poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Tr. zák. Hoci okresný súd túto okolnosť opomenul, krajský súd jeho pochybenie napravil a priznal ju. Okolnosť zmeny pomeru medzi poľahčujúcimi a príťažujúcimi okolnosťami však nepovažoval za podstatnú pre zmenu výmery a druhu trestu. Vo vzťahu k tejto námietke treba dodať, že otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností je rovnako otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Tr. por. Opodstatnená nie je ani námietka o nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí. Oba súdy sa podrobne sústredili na preskúmanie nastolených skutkových a právnych otázok a dali na ne adekvátnu a postačujúcu odpoveď, čím svojim rozhodnutiam dali parametre presvedčivých, zákonných a riadne odôvodnených rozhodnutí zodpovedajúcich ustanoveniu § 168 ods. 1 Tr. por.

Obsah požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je v Trestnom poriadku vyjadrený v § 168 ods. 1, podľa ktorého ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne

uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovela návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky. Keďže ustanovenie § 168 ods. 1 Tr. por. platí primerane i pre uznesenie (§ 180 Tr. por.), treba rovnako dôsledne trvať na uvedených požiadavkách pre všetky rozhodnutia vydané v prvostupňovom či odvolacom konaní. Ústavný súd v súvislosti s rozsahom odôvodnenia vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi (stranami), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 76/07, I. ÚS 241/07). Podobný záver zaujal i Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vyslovil, že od súdov sa nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (napríklad rozhodnutia Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, etc.). Napokon treba dodať, že požiadavku dostatočného odôvodnenia nemožno chápať spôsobom, že zahŕňa právo účastníka konania byť pred súdom úspešný, prípadne právo na vydanie rozhodnutia v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04) alebo s navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), preto nie je porušením práva na súdnu ochranu ani práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie v súlade s objektívnym právom.

Vzhľadom na uvedené dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. naplnený nebol. Na základe uvedeného Najvyšší súd dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Otázky:

- 1) Definujte primárny rozdiel medzi zabitím, usmrtením a vraždou?
- 2) Zamyslite sa nad rozdielom medzi trestným činom zabitia v zmysle § 148 TZ a trestným činom usmrtenia v zmysle § 149 TZ, v rovine zavinenia.
- 3) Ako definujeme ublíženie na zdraví a ťažkú ujmu na zdraví? Existuje ich legálna definícia?
- 4) Uveďte príklad na trestný čin zabitia v zmysle § 147 TZ a trestný čin ublíženia na zdraví v zmysle § 155 TZ.

Vypracovanie:

3.

Príslušníci Policajného zboru zaistili páchatel'a s látkou pervitín v hmotnosti 1480 mg, teda 1,48 gramu, ktorá obsahovala množstvo účinnej látky 760 mg.

Otázky:

- 1) Urobte právnu kvalifikáciu skutku.
- 2) Aký je rozdiel medzi obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami a prechovávaním omamných a psychotropných látok?
- 3) Zmenila by sa situácia, ak by množstvo účinnej látky nebolo 760 mg., ale 200 mg?
- 4) Ako by sa zmenila situácia, ak by príslušníci Policajného zboru zaistili u páchatel'a okrem vyššie uvedeného množstva pervitínu aj štyri kusy marihuanových cigariet v celkovej hmotnosti dva gramy?

Vypracovanie:

Drogy po novele 40/2024 Z. z.

Druh omamnej a psychotropnej látky	Nepatrné množstvo	Množstvo účinnej látky vo forme voľnej bázy
Rastliny rodu Cannabis (konopa), hašiš	2g	200 mg
Živica z rastlín rodu Cannabis (konopa), hašiš	2g	200 mg
Metamfetamín, pervitín	0,2g	140 mg
Heroín	0,5 g	70 mg
Kokaín	0,3 g	100 mg
Amfetamín	0,2 g	140 mg
Fentanyl	0,5 g	3 mg

Príloha č. 1 k zákonu č. 300/2005 Z. z.

Druh omamnej látky a psychotropnej látky	Nepatrné množstvo	Malé množstvo	Väčšie množstvo	Značné množstvo	Veľké množstvo
Rastliny rodu Cannabis (konopa) – sušina, marihuana	2 g	do 10g	do 500 g	do 3000 g – 3 kg	do 10 000 g – 10 kg
Živica z rastlín rodu Cannabis (konopa), hašiš	2g	do 10g	do 500 g	do 3000 g – 3 kg	do 10 000 g – 10 kg
Metamfetamín, pervitín	0,2 g	do 1g	do 50 g	do 300 g	do 1 000 g – 1 kg
Heroín	0,5 g	do 2,5 g	do 125 g	do 750 g	do 2 500 g – 2,5 kg
Kokaín	0,3 g	do 1,5 g	do 75 g	do 450 g	do 1 500 g – 1,5 kg
Amfetamín	0,2 g	do 1 g	do 50 g	do 300 g	do 1 000 g – 1 kg
Fentanyl	0,5 g	do 2,5 g	do 125 g	do 750 g	do 2 500 g – 2,5 kg

Zdroj: Vlastné spracovanie autorky JUDr. Karin Vrtíkovej PhD.

4.

Hana žila so svojim manželom Jánom v rodinnom dome spolu s jej otcom Vladimírom. Hana bola týraná, nie však svojim manželom, ale svojim otcom. Čo sa odohrávalo za dverami ich domu, nevedel takmer nikto. Hanin otec sa hrubo správal nie len k svojej dcére, ale aj k jej manželovi. Veľakrát museli pred ním utekať z domu kvôli jeho agresívnemu správaniu. Nepochopiteľné bolo to, že hoci sa Hana s manželom mali kam odsťahovať, neurobili tak. Hana to zdôvodňovala tým, že si nechcela vypočuť slová nevďaku, že sa nepostarala o svojho otca. Prchkosť jej otca Vladimíra sa stupňovala od roku 2013, kedy zomrela jeho manželka. S nikým dobre nevychádzal a rád sa škriepil s každým s kým sa stretol. Vladimírovo tyranské správanie vyústilo jedného dňa až do tragédie, ktorou doplatil na svoj život. Došlo k nej tak, že Vladimír nemohol nájsť svoje cigarety, a táto skutočnosť ho veľmi rozčúlila. Dcéru Hanu od jedu sotil o radiátor, vrazil jej kolenom do brucha a napokon ju začal škrtiť. Hanin manžel Ján v tom čase nebol doma. Keď prišiel domov, Hana mu rozpovedala čo sa stalo. On vytiahol ukrytú nelegálne držanú zbraň a svokra dvomi presnými výstrelmi do spánkov poslal na druhý svet.

Otázky:

- 1) Kvalifikuj hore uvedený prípad v zmysle právnej úpravy *de lege lata*.
- 2) Vysporiadaj sa s okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť, konkrétne s nutnou obranou. Môže byť v danom prípade použitá? Svoju odpoveď zdôvodni
- 3) Vysporiadaj sa s poľahčujúcou okolnosťou vo forme spáchania trestného činu v ospravedlniteľnom silnom citovom rozrušení, v zmysle § 36 písm. a) TZ.

Vypracovanie:

Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti

1.

Dňa. 10. júla 2025 v čase približne medzi 19:30 do 21:00 v Trenčíne na Ulici Odbojárov pristúpil doposiaľ nezistený páchatel' zozadu k poškodenej, ktorú v úmysle zmocniť sa jej kabelky, ktorú niesla v ľavej ruke napadol, pričom v dôsledku tohto napadnutia poškodená spadla na zem a utrpela početné hematómy na viacerých častiach tela. Páchatel' sa následne tašky zmocnil. Odcudzením peňaženky a finančnej hotovosti mal páchatel' poškodenej spôsobiť škodu vo výške najmenej 155,- EUR.

Otázky:

- 1) Určite o aký trestný čin ide a uveďte jeho právnu kvalifikáciu.
- 2) Zmenila by sa právna kvalifikácia, ak by poškodená bola vo veku 80 rokov. Bude tento kvalifikačný znak prítomný vždy?
- 3) Čo znamená, že trestný čin je spáchaný násilím. Uveďte príklady.
- 4) Zmeňte vyššie uvedený skutok tak, aby sme páchatel'a mohli právne posudzovať v zmysle § 212 TZ

Vypracovanie:

2.

Najvyšší súd SR 4Tdo/16/2019

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovéj a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dany Wänkeovej na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2019 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Z. G. pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukázaním na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona a iné, vedenej na Okresnom súde Bardejov, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2015, sp. zn. 4To/26/2015, takto rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Z. G. **o d m i e t a**.

Odôvodnenie:

Okresný súd Bardejov rozsudkom z 1. apríla 2015, sp. zn. 1T/151/2013, uznal obvineného Z. G. za vinného v bode 1) zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukázaním na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona a v bode 2) zo spolupáchateľstva prečinu ublíženia na zdraví podľa § 20 k § 156 ods. 1 Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v rozsudku. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. októbra 2015, sp. zn. 4To/26/2015, na odvolanie obvineného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov z 1. apríla 2015, sp. zn. 1T/151/2013, podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e) Trestného poriadku zrušil prvostupňový rozsudok v celom rozsahu. Na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvineného Z. G. uznal za vinného v bode 1) zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a v bode 2) z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na skutkovom základe, že 1) dňa 10. mája 2013 v čase od 17.30 hod do 02.00 hod dňa 11. mája 2013 v N. na Ul. G. pri železničných koľajniciach násilím nútil k súložiu poškodenú I. N., nar. XX. O. XXXX, rozsudkom Okresného súdu Bardejov, č. k. 5Ps/3/2009-52 z 26. novembra 2010, právoplatným 7. januára 2011, pozbavenú spôsobilosti na právne úkony, a to tak, že túto chytil zozadu svojou pravou rukou za obe jej ruky, ktoré jej pritlačil k telu, aby sa nemohla brániť a svojou ľavou rukou jej stiahol nohavice a nohavičky, pričom následne s poškodenou zozadu vykonal najmenej trikrát súlož proti jej vôli, kde takto svojím konaním poškodenej nespôsobil žiadne zranenie, ktoré by si vyžadovalo lekárske ošetrenie, 2) dňa 26. apríla 2013 v čase okolo 19.00 hod spoločne s už odsúdenou G. O. v byte na adrese N., časť W. U., Ul. C. č. XX, spoločným konaním fyzicky napadli poškodeného S. A., nar. X. D. XXXX, a to tým spôsobom, že ho opakovane udierali drevenou palicou po hlave a iných častiach tela, kde týmto svojím konaním mu takto spôsobili zranenie, a to tržnú ranu na hlave, zlomeninu 10. rebra vľavo a povrchové škrabance, na chrbte a nadočnice vľavo s dobou liečenia od 26. apríla 2013 do 13. mája 2013. Za to mu súd uložil podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 38 ods. 5 Trestného zákona, § 41 ods. 2 Trestného zákona, úhrnný trest odňatia slobody vo výmere sedem rokov a šesť mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Obvinený rozhodnutie krajského súdu napadol písomným dovolaním zo 16. novembra 2018, doručeným prvostupňovému súdu 21. novembra 2018.

Dovolanie prostredníctvom ustanovenej obhajkyne, JUDr. Janky Martonovej doplnil podaním doručeným 11. januára 2019, pričom uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Obvinený v dovolaní tvrdil, že skutok v bode 1) rozsudku krajského súdu sa nestal, pričom opísal vlastný priebeh udalostí tak, ako k týmto podľa jeho názoru došlo v inkriminovanom čase. V rámci argumentácie ďalej poukázal na to, že ho policajti vyhrážkami nútili k podpísaniu zápisnice, ako aj na výpovede svedkov, ktorými malo byť preukázané, že sa skutok nestal, ktorá skutočnosť má byť podporená tiež na podklade doplnenia dokazovania výpoveďami svedkov P. Z. a O. N.. Navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bardejov, sp. zn. 1T/151/2013 z 1. apríla 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2015, sp. zn. 4To/26/2015 v bode 1) rozsudku a vec vrátil na ďalšie konanie. V rukou písanom podaní, ktoré bolo prílohou dovolania, obvinený opätovne vylúčil spáchanie skutku dôvodiac skutočnosťou, že 10. mája 2013 poškodená s obvineným a O. N. a partiou bezdomovcov popíjali pri železničnej stanici, poškodená pila víno a po 22.00 hodine odišla domov s károu, pretože predtým bola v zberni. Následne 13. mája 2013 prišli za obvineným policajti, vyhrážali sa mu bitkou a prinútili ho podpísať zápisnicu. Predchádzajúceho obhajcu mal žiadať o zabezpečenie kamerového záznamu z obchodu Billa, advokát však takýto dôkaz považoval za nepodstatný. Obvinený v rámci ďalšej argumentácie namietal skutočnosť, že nebol predvolaný svedok W. T.. Podľa názoru dovolateľa svedkyňa P. Z. vypovedala, že policajti si písali, čo chceli, a svedok O. N. na hlavnom pojednávaní tvrdil, že znásilnenie sa nestalo. Taktiež spochybnil lekárske správy, týkajúce sa zdravotného stavu poškodenej, napokon namietal, že súd nevyhovel návrhu obvineného na vykonanie rekonštrukcie.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Bardejov (ďalej len „prokurátor“) vo vyjadrení zaujal názor, že obvinený G. podal dovolanie po uplynutí lehoty v zmysle § 370 ods. 1 Trestného poriadku, pretože v čase podania dovolania uplynula lehota troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému, ako aj jeho obhajcovi. Dovolateľ sa v dovolaní vyjadruje ku skutku znásilnenia, pričom uvádza skutočnosti, ktoré konštatoval v základnom konaní. Prokurátor sa plne stotožnil s dôvodmi, uvedenými v rozhodnutí krajského súdu, vedúce súd k uznaniu viny. Z dovolania neplynie splnenie podmienok podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože súdy skutok správne právne posúdili ako zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona. Dovolanie navrhol podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a)], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku a nie je dôvod na postup podľa § 382 písm. a), b), d), e), ani písm. f) Trestného poriadku.

Najvyšší súd v prvom rade opakuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejavu stability právnych vzťahov a právnej istoty v právnom štáte. Z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok a ktoré je preto potrebné odstrániť. Podľa § 370 ods. 1 Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v neprospech obvineného, možno ho podať do šiestich mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu prokurátorovi. Ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho

obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plyní lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

V súvislosti s včasnosťou podaného dovolania dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že obvinený a jeho obhajca JUDr. Stanislav Firment, prevzali rozsudok krajského súdu 26. novembra 2015, ktorým dňom oprávneným subjektom začala plynúť lehota na podanie dovolania podľa § 370 ods. 1 Trestného poriadku. Obvinený rukou písané dovolanie, v ktorom súčasne požiadal o ustanovenie obhajcu, doručil Okresnému súdu Bardejov 21. novembra 2018 (č. I. 505). Okresný súd Bardejov opatrením z 27. novembra 2018 obvinenému Z. G. ustanovil obhajkyňu. Zároveň obhajkyňu vyzval, aby k písomnému podaniu dovolania obvineným podala kvalifikované dovolanie v lehote 15 dní od doručenia výzvy.

Následne obvinený dovolanie doplnil prostredníctvom súdom ustanovenej obhajkyne, JUDr. Janky Martonovej, podaním doručeným okresnému súdu 11. januára 2019, a to v zmysle § 373 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku (č. I. 511). S poukazom na vyjadrené je najvyšší súd názoru, že dovolanie obvineného, ktorého vady boli ustanovenou obhajkyňou kvalifikovaným spôsobom odstránené, bolo podané v zákonom stanovenej lehote. Základné práva a slobody treba vykladať a uplatňovať tak, aby bola zachovaná ich podstata a zmysel. Preto aj výklad a následná aplikácia § 373 ods. 1 Trestného poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať právo sťažovateľa ako strany dovolacieho konania na spravodlivé súdne konanie podľa § 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a rešpektovať jeho podstatu a zmysel, t. j. tak, aby jeho prostredníctvom bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov dovolateľa. V tejto súvislosti je podstatné a určujúce to, že v dovolacom konaní sa rozhoduje predovšetkým o právach a povinnostiach dovolateľa ako strany dovolacieho konania, pričom dovolateľ je oprávnený nielen iniciovať dovolacie konanie, ale Trestný poriadok mu garantuje aj ďalšie procesné práva, ktoré mu nemožno odňať formalistickým a reštriktívnym výkladom niektorého ustanovenia Trestného poriadku (I. ÚS 217/2013).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a zásada práva na obhajobu je upravená aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, aby páchatel bol odsúdený len za to, čo spáchal. Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé konanie, a preto jeho porušenie je aj dôvodom na podanie dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Zákon pre uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu, (teda nie každé porušenie práva na obhajobu). Obvinený v rámci tohto dôvodu ponúkol súdu vlastnú verziu priebehu skutkových udalostí, v zmysle ktorej trestný čin nespáchal. Ďalej namietal, že predchádzajúceho advokáta ešte počas prípravného konania žiadal, aby zabezpečil kamerový záznam z obchodu Billa, pri ktorom malo dôjsť k spáchaniu skutku. Obhajca však zabezpečenie tohto dôkazu nenavrhol, považujúc vykonanie tohto dôkazu za nepodstatné. Taktiež považoval za pochybenie súdu nevykonanie výsluchu svedka W. T. a zamietnutie návrhu na dokazovanie vykonaním rekonštrukcie. V súvislosti s dovolacou námietkou, v rámci ktorej obvinený popiera spáchanie skutku a súdu predostiera vlastnú verziu priebehu inkriminovaných okolností, v zmysle ktorých poškodená po dopití vína po 22.00

hodine odišla z miesta činu, dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že pokiaľ ide o nevykonanie ďalších dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

K dôkazným návrhom v odvolacom konaní najvyšší súd uvádza, že ustanovenia o dokazovaní na hlavnom pojednávaní sa podľa § 295 ods. 2 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí použijú len vtedy, ak sa na verejnom zasadnutí vykonávajú dôkazy (o čom rozhodne súd, v odvolacom konaní odvolací súd) - nepoužijú sa pritom priamo (v legislatívnom vyjadrení „rovnako“), ale „primerane“. Ak v odvolacom konaní strana navrhla vykonať dôkaz a odvolací súd, konajúci na verejnom zasadnutí, jej nemieni vyhovieť, nie je potrebné, aby návrh formálne (s odkazom v zápisnici o verejnom zasadnutí) odmietol (na rozdiel od súdu prvého stupňa konajúceho na hlavnom pojednávaní). Z hľadiska zachovania práv obhajoby [čomu zodpovedá aj dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] je podstatné, či sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s návrhom, resp. dôkaznou situáciou vo vzťahu k návrhom dotknutej okolnosti vysporiadal; k takému vysporiadaniu môže dôjsť aj konkrétnym odkazom na odôvodnenie napadnutého rozsudku, s jeho prípadným doplnením (R 43/2018). Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že obvinený dokazovanie zabezpečením kamerového záznamu z obchodného domu Billa na výzvu prvostupňového súdu po doručení obžaloby podľa § 240 ods. 3 Trestného poriadku, ani v priebehu dokazovania pred prvostupňovým súdom, či v rámci doplnenia dokazovania pred krajským súdom nenavrhoval.

Zo spisu je tiež zrejmé, že okresný súd nepredvolal na výsluch svedka W. T.. S návrhom na doplnenie dokazovania výpoveďou tohto a ďalších svedkov, ako aj s návrhom na vykonanie rekonštrukcie, sa však podľa názoru najvyššieho súdu dostatočne a zákonným spôsobom vysporiadal krajský súd v odôvodnení rozsudku dôvodiac tým, že vzhľadom na skutočnosť, že na popisovanom spôsobe vykonania súlože nevzhladol nič nereálne, nepovažoval za potrebné preverovať priebeh skutku vyšetrovacím pokusom, rekonštrukciou či previerkou výpovede na mieste samom a keďže skutok považoval za dostatočne objasnený, doteraz vykonaným dokazovaním, dospel k záveru o nepotrebnosti dopočúvať ďalších svedkov, navrhovaných obvineným, pretože navrhovaní svedkovia napokon ani nemohli byť svedkami spornej udalosti. V súvislosti s dovolaťom tvrdeným priebehom udalostí, v zmysle ktorého nedošlo k spáchaniu skutku, ako aj s poukazom na výpovede jednotlivých obvinených, z ktorých mala vyplývať jeho nevina, najvyšší súd poukazuje na to, že obvinený neprípustným spôsobom prehodnocuje skutkové závery, ku ktorým súdy dospeli v základnom konaní. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku tak naplnený nebol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je

rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmé, a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší p. Holandsku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/05 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu spochybnil svoju výpoveď z prípravného konania, pretože bola príslušníkmi policajného zboru získaná násilím. Dovolací súd z vyšetrovacieho spisu zistil, že obvinený v prípravnom konaní napríklad vo výpovedi zo 14. mája 2013 spáchanie skutku priznal, pričom záverom výsluchu prehlásil, že zo strany vyšetrovateľa PZ nebol na neho kladený žiaden nátlak. V ďalšom dovolací súd poukazuje na podrobné zdôvodnenie rozsudku krajského súdu, ktorý v súvislosti s prešetrením okolností vyvíjania tvrdného nátlaku vyšetrovateľmi na obvineného, vypočul svedkov M. P. a Ing. A. O., ktorí zhode uviedli, že aj keď si na výsluch obvineného bližšie v presných detailoch pre odstup času nepamätajú, obvinený najprv vypovedal sám, potom mu boli kladené otázky, určite však naňho nebol vyvíjaný nátlak, a to ani vyhrážkami. Svedkovia sú vo všeobecnosti osobami, ktoré priebeh určitej udalosti dôležitej pre trestné konanie vnímali vlastnými zmyslami, zapamätali si ju a v priebehu trestného konania o nej častokrát opakovane vypovedali. Vzhľadom na prirodzený proces zabúdania je pochopiteľné, že svedok s odstupom času, aj pri sebakäčšej snahe vypovedať pravdivo, úplne, detailne, si nebude niektoré detaily vnímanej udalosti pamätať alebo pokiaľ ide o bežnú situáciu, s ktorou sa často stretáva a ktorá sa ničím neodlišuje od obdobných udalostí, s ktorými sa často priam dennodenne stretáva, nebude si na danú konkrétnu udalosť pamätať, a bude schopný ju popísať len vo všeobecných rysoch. Svedkovia pracovali ako príslušníci policajného zboru, ktorých v podstate každodennou pracovnou náplňou bolo vypočúvať podozrivých, obvinených, svedkov. Sú preto považoval za pochopiteľné, že pokiaľ boli policajti na spôsob vedenia výsluchu vypočúvaní s väčším časovým odstupom, ako tomu bolo v prejednávanej veci, zvlášť za situácie, že výsluch obvineného prebehol štandardným spôsobom, ako uvádzal svedok P., konkrétne na výsluch obvineného si nebudú pamätať. Pokiaľ všetky výsluchy vedú zákonným spôsobom, pričom opak z obsahu spisu nevyplýva, teda bez použitia násilia či vyhrážok, môžu s istotou tvrdiť, že ani v prípade obvineného vyhrážky nepoužili. Vo výpovediach svedkov ani v zdôvodnení, prečo si konkrétne na výsluch obvineného nepamätajú, ale pamätajú si, že žiaden nátlak naňho nevyvíjali, krajský súd nelogickosti, rozpory či iné nezrovnalosti nezistil. V spojitosti s výpoveďou svedkyne P. Z. dovolateľ upriamil pozornosť na to, že na hlavnom pojednávaní tvrdila, že vyšetrovateľ si svojvoľne zapisoval priebeh jej výsluchu, a teda, že ide o nezákonné

dôkazy. S touto otázkou sa tiež dostatočným spôsobom vysporiadal krajský súd v odôvodnení rozhodnutia konštatujúc, že obsah spisu, najmä reakcie obvineného na výpovede svedkov, naznačovali snahu zastrašiť svedkov. Dovolateľ totiž podal na svedkyňu trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu úžery, ktoré bolo odmietnuté ako nedôvodné. Z. G. svoju obranu založil na tvrdení, že práve táto svedkyňa - úžerníčka nahovorila poškodenú I. N., aby svedčila v jeho neprospech. Podľa názoru odvolacieho súdu obsah spisu naznačuje, že svedkovia P. Z. a O. N. mali dôvod zmeniť svoje výpovede v prospech obvineného.

Vzhľadom na podané trestné oznámenie, v minulosti mohla mať svedkyňa P. Z. reálnu obavu z pravdepodobne krivého obvinenia z trestného činu obvineným a odtiaľ mohla prameniť jej snaha obvinenému ešte viac detailnou výpoveďou na hlavnom pojednávaní nepriťažiť. V osobe svedka O. N. ide o bývalého švagra obvineného, jeho snaha napomôcť obvinenému mohla prameniť zo strachu pred nepravdivými obvineniami zo strany obvineného (str. 9 rozsudku krajského súdu).

Dovolací súd považuje za dôležité tiež poukázať na názor krajského súdu, ktorý vzhľadom na postoj k svedkom vyslovil, že obvinený neváha na svoju obranu použiť aj zjavne nepravdivé tvrdenia, týkajúce sa osôb vypovedajúcich v jeho neprospech a aj keď obvinený nemá v trestnom konaní povinnosť hovoriť pravdu, práve naopak môže uvádzať aj nepravdivé skutočnosti, každopádne ale preukázané nepravdivé tvrdenia z jeho strany znemožňujú uveriť obhajobe. Ďalej tiež uviedol, že ani obhajoba obvineného nesmie presiahnuť rámec dovolenosti práva, obvinený tak ani v rámci svojej obhajoby nesmie uvádzať nepravdivé tvrdenia o inej osobe v úmysle privodiť jej trestné stíhanie, inak by sa mohol dopustiť trestného činu krivého obvinenia, o čom bol opakovane poučený. Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje, ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Najvyšší súd poznamenáva, že nevykonanie dôkazov v rozsahu predpokladanom obvineným a hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nie je možné uplatniť ako žiadny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ale ide o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy (zistený skutkový stav) v jeho prospech. Len minister spravodlivosti (za splnenia zákonných podmienok) je oprávnenou osobou na podanie dovolania proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci (§ 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd konštatuje, že všetky dôkazy boli vykonané v súlade so zákonom a v tomto smere konajúcim súdom nie je čo vytknúť. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku tak naplnený nebol. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Toto ustanovenie teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb. Svojou dikciou za bodkočiarkou vylučuje skutkové námietky, tzn. nie je prípustné právne účinne namietat', že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne a tiež hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom hodnotiaceho procesu. Nie je možné s poukazom na tento dovolací dôvod domáhať sa preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Podstatou správnej právnej kvalifikácie teda je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie citovaného dovolacieho dôvodu.

Podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložl alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov. Právo slobodne rozhodovať o svojom pohlavnom živote patrí medzi základné práva ženy a v tomto súvisí je zároveň primárnym objektom tohto trestného činu. **Objektívna stránka** spočíva v konaní páchatel'a, ktorý násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložl alebo na taký čin zneužije jej bezbrannosť. Násillie je v tomto prípade realizované v zmysle prekonania odporu ženy, za účelom dosiahnutia súložl, samozrejme proti vôli ženy a jej mienenému odporu, čomu zodpovedá pojem donútenie k súložl. (Hamranová, D.: Násillie páchané na ženách z legislatívneho hľadiska, trestné činy so skutkovou podstatou vzťahujúce sa na násillie páchané na ženách, Magister Officiorum, ASPI). Osobitnou kategóriou osôb, páchanie trestných činov na ktorých je aj prísnejšie postihované, je okrem detí aj kategória **osôb so zdravotným postihnutím**, vrátane mentálneho postihnutia, ktoré sú často objektom porušovania svojich základných ľudských práv alebo sú vystavené neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu, ako aj trestu, a to nielen v rodinnom prostredí, ale aj v zariadeniach sociálnych služieb. Mentálne postihnutie je zložitým fenoménom, ktorého súvislosti aj v oblasti násillia páchaného na osobách s týmto druhom postihnutia nemožno rozoberať jednostranne len v súvislosti s osobami s mentálnym postihnutím v detskom veku. Tak ako deti, aj mentálne postihnutí dospelí, môžu byť úplne závislí na druhých v napĺňaní ich základných potrieb, sú ohrozovaní násilím v rámci rodiny aj mimo nej. Práve mentálne postihnutí dospelí sú dôkazom toho, že nie každý dospelý človek, ktorý dovŕšil 18 rokov veku, musí mať plnú alebo aspoň čiastočnú spôsobilosť účinne presadzovať a ochraňovať svoje potreby a záujmy. Aj preto si zasluhujú pozornosť z dôvodu ich ochrany pred násilím minimálne tak ako deti. Podľa znaleckého posudku znalca z odboru psychológie PhDr. Dezidera Kol'aja, je poškodená I. N. málo štruktúrovaným typom mentálne retardovanej mladej ženy, ktorá má zníženú schopnosť správne vnímať a reprodukovať prežitú udalosť (stredný stupeň duševnej zaostalosti F71). Z právneho hľadiska bola čiastočne schopná ovládať svoje konanie a

rozpoznať jeho následky a chápať zmysel vyšetrovania. Ďalej znalec v znaleckom posudku vyslovil záver, že samotné znásilnenie znamenalo pre poškodenú strach, poníženie jej dôstojnosti a zhoršilo to aj kvalitu jej života.

Najvyšší súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že odvolací súd skutok 1), na rozdiel od právnej kvalifikácie vyslovenej v prvostupňovom rozsudku zmenil tak, že čin posúdený ako znásilnenie podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona, nebol spáchaný na chránenej osobe v zmysle § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona. Odvolací súd zmenu právnej kvalifikácie odôvodnil tým, že je nepochybné, že poškodená je chránenou, a to chorou osobou podľa § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona a vedomosť, že ide o osobu, ktorá má „problémy s hlavou“, potvrdil aj obvinený pri svojom výsluchu v prípravnom konaní. Podľa § 139 ods. 2 Trestného zákona sa však ustanovenie odseku 1 (určujúce koho je potrebné za chránenú osobu považovať) nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Podľa názoru odvolacieho súdu, zo skutkových okolností tak, ako sú zadefinované v skutkovej vete napadnutého rozhodnutia, nevyplývala žiadna súvislosť naznačujúca spáchanie trestného činu v súvislosti so stavom chránenej osoby, keďže v prejednávanej veci bola poškodená chránenou osobou práve s ohľadom na skutočnosť, že bola osobou chorou. Konštatovanie, že poškodená bola právoplatným rozhodnutím súdu pozbavená spôsobilosti na právne úkony, považoval na účely prísnejšej kvalifikácie, a teda za vyslovenie prítomnosti okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby v zmysle § 199 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, za nepostačujúce.

Nepochybným faktom však bolo, že poškodená chorou osobou v čase skutku bola, vzhľadom na znalcom konštatovaný stredný stupeň duševnej zaostalosti, čomu v právnom zmysle zodpovedá skutočnosť konštatovaná v skutkovej vete napadnutého rozhodnutia, a to že rozsudkom Okresného súdu Bardejov, č. k. 5Ps/3/2009-52 z 26. novembra 2010, právoplatným 7. januára 2011, bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony. S pozbavením spôsobilosti poškodenej na právne úkony podľa názoru dovolacieho súdu súviseli značné obmedzenia možnosti, jednak pochopenia samotných okolností trestného činu spáchaného obvineným, ako aj vyhodnotenia možnosti brániť sa vyvinutému násiliu zo strany obvineného. Napriek skutočnosti, že poškodená v čase skutku dosiahla plnoletosť, z hľadiska jej zraniteľnosti je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na mentálne postihnutie podľa rozhodnutia súdu o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, jej rozumové schopnosti predstavovali asi vek 5 až 6 rokov.

Dovolací súd sa stotožňuje s kvalifikáciou skutku v bode 1) tak, ako ju ustálil krajský súd, pretože zo skutkovej vety nepochybne vyplýva, že obvinený konaním, zameraným na vlastné sexuálne uspokojenie zasiahol do už v dôsledku mentálneho postihnutia značne obmedzenej slobody rozhodovania poškodenej I. N. o jej sexuálnom živote a násilím prostredníctvom zneužitia jej bezbrannosti na tento účel, protiprávnym konaním vykonal najmenej trikrát súlož proti jej vôli. Takto krajským súdom ustálené skutkové zistenia zodpovedajú zákonným znakom skutkovej podstaty trestného činu znásilnenia v zmysle § 199 ods. 1 Trestného zákona. Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku naplnený nebol. Na podklade vyššie uvedeného je nesporné, že nie sú naplnené dôvody dovolania v zmysle § 371 Trestného poriadku, a preto najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Z. G. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Otázky:

- 1) Vyjadrite sa k skutočnosti, že v danom prípade Najvyšší súd SR má za to, že uvedené konanie nebolo vykonané na chránenej osobe, teda na chorej osobe.
- 2) Klasifikujte konanie páchatel'a, ktorý by vykonal násilím súlož s mentálne chorou osobou.
- 3) Aký je rozdiel medzi trestným činom znásilnenia a trestným činom sexuálneho násillia?
- 4) Kvalifikujte konanie páchatel'a, ktorý núti dieťa vo veku 10 rokov k súložu a iným sexuálnym praktikám.

Vypracovanie:

	§ 199 – Znásilnenie	§ 200 – Sexuálne násillie	§ 201 Sexuálne zneužívanie	§ 201a Sexuálne zneužívanie
HPÚ	žena, bez ohľadu na vek	Žena aj muž	Dievča+ chlapec, mladší ako 15 rokov	Dievča + chlapec mladší ako 15 rokov
Účel	Súlož	Orálny styk, análny styk, iné sexuálne praktiky	Súlož Iný spôsob sex. Zneužívania	TČ sex. zneužívania TČ výroby detskej pornografie
Páchatel'	Muž	Muž aj žena	Muž aj žena starší ako 15 rokov	Osoba staršia ako 18 rokov

Zdroj: Vlastné spracovanie autorky JUDr. Karin Vrtíkovej PhD.

3.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Tdo 50/2016

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci proti obvinenému Y. V. pre zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 13. januára 2017 v Bratislave o dovolaní obvineného Y. V. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 29. októbra 2014, sp. zn. 4To/32/2014, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného Y. V. sa odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 29. januára 2014, sp. zn. 1T/103/2013, uznal obvineného Y. V. vinným zo zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák., ktorý spáchal tak, že 25. februára 2013 v čase okolo 21:00 hod. v L. T., okres N., na ul. V. XX/XX pod vplyvom alkoholu po príchode k vchodovým dverám bytu jeho manželky Y. V., v ktorom období bol s ňou v rozvodovom konaní, na tieto rukou zabúchal a zakričal: „Polícia otvorte!“ a potom, čo poškodená dvere otvorila, napriek jej výzve, aby od svojho konania upustil a odišiel preč, začal rukou tlačiť na dvere a druhou rukou do oblasti jej tváre smerom do bytu, následne sa mu podarilo prekonať jej odpor a vošiel do chodby bytu, kde zotrval až do príchodu suseda, ktorý ho vyzval na opustenie bytu, pričom pri odchode poškodenú sotil do hlavy, následkom čoho spadla na podlahu.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 194 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 36 písm. j/ Tr. zák. a § 38 ods. 3 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere tri roky, ktorého výkon podľa § 51 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 49 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. podmienene odložil za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním na skúšobnú dobu dvadsaťštyri mesiacov. Zároveň mu podľa § 51 ods. 4 písm. g/ Tr. zák. uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Odvolanie, ktoré proti tomuto rozsudku podal obvinený, Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 29. októbra 2014, sp. zn. 4To/32/2014, podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený Y. V. prostredníctvom zvoleného obhajcu 10. júna 2016 dovolanie a to z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. tvrdiac, že napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

V dôvodoch podaného dovolania predovšetkým zdôraznil, že trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 Tr. zák. je úmyselným trestným činom a preto sa úmysel páchatel'a musí vzťahovať aj na zákonný znak „neoprávnene“ ako jeden z predpokladov trestnej zodpovednosti za jeho spáchanie. Podľa obvineného teda nestačí v tzv. skutkovej vete rozsudku zistiť, že páchatel' „neoprávnene“ vnikol alebo zotrval v obydlí iného, ale tento znak musí byť vymedzený tak, aby ho z jeho popisu bolo možné vyvodiť, pričom úmysel páchatel'a musí

zahŕňať aj „neoprávnenosť“ konania. Ak v skutku takéto zistenie nie je, je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. V tejto súvislosti poukazuje dovolateľ na to, že v čase spáchania skutku, t. j. 25. februára 2013, žil s poškodenou Y. V. v manželstve, keďže ich manželstvo bolo rozvedené až 28. marca 2013. Namieta pritom záver prvostupňového súdu, že výlučnou vlastníčkou bytu č. XX na ul. V. XX v L. T. je poškodená a to na základe darovacej zmluvy z 12. augusta 2008, keď tvrdí, že pri tomto zhodnotení nebola dodržaná zásada „iura novit curia“, pretože mal právo užívať byt, do ktorého mal neoprávnené vniknúť, a to v prvom rade z titulu existujúceho manželstva s poškodenou. V tomto smere argumentuje dovolateľ tým, že zo znenia § 18 až 20 zákona o rodine vyplýva, že medzi manželmi existuje vzájomná vyživovacia povinnosť, povinnosť spolu žiť, byť si verní, pomáhať si, starať sa o spoločné deti a vytvárať zdravé životné prostredie. Vyslovil preto názor, že tak ako poškodená mala počas trvania manželstva právo užívať dom na T. W. č. X v podielovom spoluvlastníctve obvineného a jeho brata, kde s ním bývala pätnásť rokov, aj keď nebola jeho vlastníčkou, tak obdobné užívacie právo k bytu č. XX na ul. V. č. XX v L. T. mal aj on, hoci by uvedený byt patril iba do výlučného vlastníctva poškodenej. Odvoláva sa pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 26Cdo/1544/2005, podľa ktorého manžel, ktorý užíva nehnuteľnosť, ktorej vlastníkom je druhý z manželov, odvodzuje svoje právo v tejto nehnuteľnosti bývať od existujúceho rodinno-právneho vzťahu, obsah ktorého je tvorený aj povinnosťou manželov žiť spolu a vzájomnou vyživovacou povinnosťou manželov. Na tomto základe má manžel nevlastník právo bývať v nehnuteľnosti druhého manžela a druhý z manželov je povinný takéto užívanie nehnuteľnosti umožniť. Dovolateľ súčasne vyslovil názor, že ak by existencia manželstva nemala taký právny následok, že obidvaja z manželov môžu neobmedzene počas trvania manželstva a to až do jeho rozvodu, užívať nehnuteľnosť vo výlučnom vlastníctve jedného z manželov, došlo by k paradoxnej situácii, že pri každej hádke, každom nedorozumení a následnej výzve toho z manželov, ktorý má nehnuteľnosť vo výlučnom vlastníctve, druhému manželovi, aby opustil jeho byt, pri neuposlušnosti takejto výzvy by sa druhý z manželov okamžite dopustil trestného činu porušovania domovej slobody, čo by viedlo ku kriminalizácii nepohodlivejšieho „chudobnejšieho“ manžela - nevlastníka.

Dovolateľ ďalej namieta, že prvostupňový súd a ani súd odvolací nevzali do úvahy právne argumenty prednesené na hlavnom pojednávaní a uvedené v jeho odvolaní, ktorými vyvrátil, resp. minimálne spochybnil výlučné vlastníctvom poškodenej k predmetnému bytu. V tomto smere poukazuje na to, že hodnovernosť a záväznosť údajov katastra je v katastrálnom zákone konštruovaná ako vyvrátiteľná právna domnienka. Zároveň tvrdí, že až do prvého výsluchu na polícii týkajúceho sa predmetného skutku, bol presvedčený, že uvedený byt je v spoločnom vlastníctve jeho a poškodenej a mali ho nadobudnúť tak, že polovicu mali dostať darom od matky poškodenej a druhú polovicu kúpili za 70.000,- Sk zo spoločných peňazí, čo potvrdila aj poškodená na hlavnom pojednávaní. Z toho potom vyplýva, že titulom nadobudnutia vlastníctva k uvedenému bytu, resp. k podielu na ňom, nemôže byť darovacia zmluva z 12. augusta 2008, pretože táto iba zastiera iný právny úkon - kúpnu zmluvu, ktorá robí spoluvlastníkom predmetného bytu aj jeho a tak v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka patril tento byt, resp. spoluvlastnícky podiel k nemu do bezpodielového vlastníctva manželov a mohol ho bez obmedzenia užívať a teda nemohol neoprávnené vniknúť do vlastného bytu.

Vychádzajúc z uvedeného obvinený tvrdí, že v jeho prípade nebola naplnená objektívna stránkaskutkovej podstaty trestného činu porušovania domovej slobody, keďže sa nedopustil „neoprávneného vniknutia“ do bytu poškodenej nakoľko aj on, či už ako A) vlastník uvedeného bytu alebo B) manžel poškodenej mal právo do uvedeného bytu hocikedy bez súhlasu

poškodenej vstúpiť a aj ho užívať. Z týchto dôvodov nie je daná ani subjektívna stránka, pretože nemohol chcieť, ani nemohol vedieť, že svojim konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený Trestným zákonom a ani s tým nemohol byť uzrozumený pre prípad, že by takéto porušenie alebo ohrozenie mohol spôsobiť.

Napokon dovolateľ namieta, že rozsudok prvostupňového súdu a ani uznesenie odvolacieho súdu sa vôbec nevyrovnali s obhajobou odsúdeného, nie je z nich vôbec jasné z akých úvah vychádzali pri hodnotení dôkazov, právne argumenty obhajoby nie sú v týchto rozhodnutiach vôbec spomenuté a oba súdy sa s nimi nevyrovnali, čím tieto rozhodnutia urobili arbitrárnymi. Za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie sa považuje i nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

V podstate z týchto dôvodov obvinený Y. V. prostredníctvom obhajcu navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanovení § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. v neprospech obvineného, zrušil aj rozsudok okresného súdu a ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

Prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedol, že skutkové zistenia vychádzajúce z dokazovania vykonaného okresným súdom, podľa ktorých obvinený spáchal skutok tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, poskytlí spoľahlivý podklad pre naplnenie všetkých zákonných znakov zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukázaním na § 138 písm. d/ Tr. zák. a § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák.

Zároveň vyslovil názor, že ustanovením § 194 Tr. zák. je chránený užívateľ obydla proti komukoľvek. Podľa prokurátora pritom nezáleží na tom, či osoba, o ktorej obydlie ide, je jeho vlastníkom, nájomcom, držiteľom, užívateľom a pod. Rozhodujúce je, či v dobe spáchania skutku obydlie užíval obvinený alebo niekto iný. Prokurátor nesúhlasí s názorom obvineného, že v danom prípade nebola naplnená objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu porušovania domovej slobody, keďže svojim konaním sa nedopustil „neoprávneného vniknutia“ do bytu poškodenej, nakoľko mal ako jej manžel užívacie právo k bytu a teda právo vstúpiť a užívať predmetnú nehnuteľnosť. Poukázal pritom na to, že vykonaným dokazovaním na hlavnom pojednávaní bolo preukázané, že byt č. XX, do ktorého obvinený vnikol spôsobom popísaným v skutkovej vete rozsudku, ktorý svedčí o jeho neoprávnenosti, užívala v čase skutku výlučne poškodená, s ktorou bol v rozvodovom konaní, pričom obvinený pri svojom výsluchu uviedol, že býva v dome na T. W.. X v L. T. a na tejto adrese mal v čase skutku trvalý pobyt nielen obvinený, ale aj poškodená. Z povinnosti manželov žiť spoločne nemožno podľa prokurátora vyvodzovať nemožnosť jedného z manželov presťahovať sa zo spoločne užíwanej nehnuteľnosti do inej nehnuteľnosti. V takom prípade sa manžel nemôže protiprávnym konaním domáhať vstupu do tohto obydla, ani práva takéto obydlie užívať.

Z uvedeného podľa prokurátora vyplýva, že obvinený v čase spáchania skutku nebol užívateľom daného bytu, nakoľko nešlo o spoločne užívanú nehnuteľnosť. Zároveň zdôraznil, že vykonanými listinnými dôkazmi bolo vyvrátené tvrdenie obvineného, že je spoluvlastníkom uvedeného bytu.

Pokiaľ ide o námietku nenaplnenia subjektívnej stránky trestného činu poukázal prokurátor na ustálenú prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako dovolacieho súdu, podľa ktorej motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale sa prejavujú navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu. Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nepripúšťa.

K námietke arbitrárnosti rozhodnutí prokurátor uviedol, že tieto spĺňajú parametre zákonnosti a ústavnosti podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy i podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Z rozhodnutia okresného súdu je zrejmé, aké dôkazy vo vzťahu k vine obvineného vzal do úvahy, vysvetlil akým spôsobom vyhodnotil dôkazy a k akým záverom dospel. Rovnako odvolací krajský súd dostatočným spôsobom vysvetlil, prečo odvolanie obvineného ako nedôvodné zamietol.

Z týchto dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Poškodená Y. V. v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného prostredníctvom splnomocnenca v prvom rade uviedla, že krajský súd správne posúdil otázku vlastníctva bytu, do ktorého mal obžalovaný neoprávnene vniknúť. Zdôraznila pritom, že aj v čase rozhodovania krajského súdu bola v katastri nehnuteľností vedená ako výlučný vlastník predmetného bytu. Zároveň poukázala na to, že po rozvode došlo k vyporiadaniu ich bezpodielového vlastníctva dohodou, v ktorej je uvedené, že byt na V. ul. č. XX/XX, L. T. nadobudla darovaním do výlučného vlastníctva.

Okrem toho poškodená tvrdí, že otázka vlastníctva tohto bytu je irelevantná, keďže objektom trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 Tr. zák. je domová sloboda. Podľa poškodenej uvedené ustanovenie nechráni len tie osoby, ktoré majú vlastnícke právo k bytu alebo domu, ale chráni domovú slobodu ako takú, vrátane tých osôb, ktoré v danom byte alebo dome len bývajú. Zákon chráni domovú slobodu užívateľ'a domu alebo bytu a to proti komukoľvek, teda aj proti vlastníkovi. V nadväznosti na to poukazuje poškodená na to, že v predmetnom byte bývala len ona s dcérou, nikdy tam nebýval jej bývalý manžel, pričom predtým spoločne bývali v dome na T. W..

Ďalej uvádza, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, na ktoré obvinený poukazuje v dovolaní, sa týka skutkovo odlišnej veci, pričom opakuje, že obvinený v čase spáchania skutku uvedený byt neužíval a ani v daný deň neprišiel do bytu s úmyslom ho užívať, ale prišiel pod vplyvom alkoholu a násilne sa pokúšal dostať do bytu, v ktorom bývala, vydával sa pritom za príslušníka Policajného zboru a následne ju aj fyzicky napadol.

V podstate z týchto dôvodov poškodená navrhla dovolanie obvineného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným Y. V. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h/ Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1

Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nie je v posudzovanej veci zjavne splnený.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné najprv vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a/ až n/ Tr. por. vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdenia právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zjavne skutkovú povahu majú námietky dovolateľa, na ktorých základe tvrdí, že sa nedopustil „neoprávneného vniknutia“ do bytu poškodenej, nakoľko aj on bol jeho vlastníkom. Ich podstata totiž spočíva v nestotožnení sa so skutkovým záverom okresného súdu, že výlučným vlastníkom predmetného bytu bola poškodená, ktorý si osvojil aj krajský súd a ktorý je v popise skutku vyjadrený slovami „...po príchode k vchodovým dverám bytu jeho manželky...“. Treba pritom zdôrazniť, že podľa § 371 ods. 1 písm. i/, veta za bodkočiarkou Tr. por., dovolací súd nemôže správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať ani meniť a námietky tejto povahy sú uplatniteľné iba v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Tr. por., kedy je osobu oprávnenou na podanie dovolania výlučne minister spravodlivosti. Z tohto vyplýva, že tieto námietky vecne nezodpovedajú uplatnenému dovolaciemu dôvodu a preto sa nimi dovolací súd nezaoberal (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2015).

Navyše teba prisvedčiť prokurátorovi aj poškodenej v tom smere, že otázka vlastníctva predmetného bytu nie je v tejto veci z pohľadu správneho právneho posúdenia skutku vôbec podstatná.

Trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zák. spácha kto neoprávnene vnikne do obydľia iného alebo tam neoprávnene zotrvá. Obydlím iného sa pritom rozumie dom, byt alebo iný priestor slúžiaci na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacim, ak sú ako súčasť obydľia uzavreté, inej osoby, než páchatel'a (§ 122 ods. 5 Tr. zák.). Rozhodujúcim je teda to, kto konkrétne obydlie v čase činu reálne užíva (má v ňom svoju domácnosť a súkromie) a nie právny vzťah k takémuto priestoru (porovnaj R 51/1973). **Oprávnený užívateľ obydľia je totiž chránený aj proti jeho vlastníkovi.**

So zreteľom na uvedené je kľúčovým z napadnutých rozhodnutí vyplývajúci skutkový záver, že obvinený v čase skutku nebýval v byte na V. ul. č. XX/XX v L. T., ale v tomto bývala jeho vlastníčka poškodená Y. V. - v tom čase manželka obvineného, s ktorou bol v rozvodovom konaní. Preto ak obvinený vošiel do chodby tohto bytu napriek výzve poškodenej, aby odišiel, a potom čo zatlačením na dvere prekonal jej odpor, neoprávnene vnikol do obydľia poškodenej, čím naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. d/ Tr. zák. a § 139 písm. c/ Tr. zák. Skutočnosť, že obvinený vošiel do bytu poškodenej napriek jej nesúhlasu a po prekonaní jej odporu, zároveň dostatočne skutkovo vyjadruje jeho zavinenie vo forme priameho úmyslu a to aj vo vzťahu k tomu, že konal neoprávnene, t. j. bez súhlasu tam bývajúcej osoby.

Nesprávnym je pritom tvrdenie obvineného, že ako manžel poškodenej mal právo do uvedeného bytu hocikedy bez jej súhlasu vstúpiť a aj ho užívať. Ani z ustanovenia § 18 veta druhá zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého sú manželia povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie a ani z iného zákonného ustanovenia totiž nevyplýva neobmedzené právo jedného z manželov užívať akýkoľvek (každý) byt, resp. iný druh obydľia (ďalej len „byt“), ktorého vlastníkom je druhý z manželov. Existencia rodinnoprávneho vzťahu zakladá právo manžela bývať v byte, ktorý patrí druhému z manželov, len vtedy, ak ide o spoločnú domácnosť rodiny založenej manželstvom. Z tohto pohľadu je rozhodujúcim to, že v byte na V. ul. č. XX/XX v L. T. nemali obvinený a poškodená v čase skutku (ale ani predtým) spoločnú domácnosť, ale túto mali v rodinnom dome na T. W. XXX/X, v ktorom obvinený, ktorý je jeho spoluvlastníkom, stále býva, pričom poškodená ju ešte pred rozvodom trvalo opustila.

V tejto súvislosti najvyšší súd pre úplnosť dodáva, že dôsledné uplatnenie dovolateľom prezentovaného názoru by v praxi viedlo k absurdnému a z pohľadu práva neudržateľnému výkladu, keď aj v prípade, že jeden z manželov opustí spoločnú domácnosť v dôsledku násilného konania (či už fyzického alebo psychického) druhého z manželov, ten by bol až do rozvodu manželstva oprávnený užívať nové obydlie manžela, pre ktorého sa stalo ďalšie spolužitie neznesiteľné do takej miery, že opustil spoločnú domácnosť.

Pokiaľ obvinený na podporu svojej argumentácie poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo 7. júna 2006, sp. zn. 26Cdo/1544/2005, treba uviesť, že v tomto rozhodnutí je riešená otázka zabezpečenia bytovej náhrady pre rozvedeného manžela, ktorý nemá inú možnosť bývania a ktorý po zániku manželstva rozvodom zostal bývať v dome vo vlastníctve druhého z manželov. Skutkovo teda ide o úplne inú situáciu a dôvodenie týmto rozhodnutím je v posudzovanej veci nenáležité.

Napokon mimo uplatnený dovolací dôvod stoja aj námietky obvineného smerujúce voči odôvodneniam napadnutých rozhodnutí. Odhliadnuc od toho, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods. 7 Tr. por.), nemožno napadnuté rozhodnutia - aj so zreteľom na vyššie uvedené - považovať za svojvoľné, pričom obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom strany trestného konania pred súdom.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k tomu, že dovolanie obvineného Y. V. podľa § 382 ods. 1 písm. c/ Tr. por. bez preskúmania veci na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

Otázky:

- 1) Čo znamená, že trestný čin je spáchaný v obydlí?
- 2) Bolo by možné považovať za trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 TZ aj konanie príslušníkov Policajného zboru, ktorí by prišli do bytu páchatel'a urobiť domovú prehliadku v zmysle § 100 TP?
- 3) Porovnaj trestné činy porušovanie domovej slobody podľa § 194 TZ s trestným činom ochrany súkromia v obydlí v zmysle § 194a TZ.
- 4) Bude trestne zodpovedný za trestný čin ochrany súkromia v obydlí podľa § 194a TZ manžel, ak nechá v dome namontovať kamery, pretože podozrieva manželku z mimomanželského pomeru?

Vypracovanie:

Trestné činy proti rodine a mládeži

1.

Anna, jednoduché dievča z malej dediny na strednom Slovensku sa zamiluje do svojho spolužiaka zo strednej školy Martina. Martin je chlapec z bohatej rodiny, no Aničku úprimne miluje a plánuje s ňou budúcnosť. Po pol ročnej známosti Anička ostane tehotná a Martin sa ju rozhodne zoznámiť so svojou rodinou, a pri tej príležitosti oznámiť jeho matke a otcovi, že budú starými rodičmi. Martinovi rodičia však Aničku neprijmú do rodiny a vyhodia ju z ich domu. Anička sa vráti zronená domov, kde povie o celej situácii svojej matke, ktorá však Aničke dá ultimátum. Môže u nej ostať do pôrodu, avšak okamžite po pôrode sa musí dieťať a zbaviť.

Otázky:

- 1) Zakvalifikujte konanie Aničky v prípade, ak by dieťa odložila do hniezda záchrany okamžite po pôrode.
- 2) Bude Anička trestne zodpovedná za trestný čin odloženia dieťaťa, alebo opustenia dieťaťa? Zdôvodni.
- 3) Zmenila by sa právna kvalifikácia, ak by Anička po tom, ako porodí, svoje dieťa vyhodila z okna?
- 4) Ako by znela právna kvalifikácia v prípade, ak by Anička dieťa hneď po prepustení z nemocnice odniesla do lesa a tam ho nechala.

Vypracovanie:

2.

Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Tpj 102/2010, k rozdielnemu výkladu zákona v otázke aplikácie ustanovenia § 122 ods. 13 Tr. zák. pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. so zreteľom na zásadu zákazu reformatio in peius v zmysle § 322 ods. 3 vety druhej Trestného poriadku, sp. zn. Tpj 102/2010, prijaté 6. decembra 2010. *„Ak obžalovaný pokračuje v zavinenom neplnení vyživovacej povinnosti v zmysle § 207 Tr. zák. aj po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa a odvolacie konanie prebieha len na základe odvolania podaného výlučne v jeho prospech, nemôže odvolací súd aplikovať ustanovenie § 122 ods. 13 veta druhá Tr. zák. Došlo by tým k porušeniu zákazu reformatio in peius, ako zásady spravodlivého procesu vyjadrenej v § 322 ods. 3 vety druhej Tr. por. v zmysle ktorej sa zmena k horšiemu môže prejaviť najmä v skutkových zisteniach, napr. vo väčšom rozsahu spáchanej trestnej činnosti, v použitej právnej kvalifikácii, v druhu a výmere trestu, v druhu a forme ochranného opatrenia“.*

O d ô v o d n e n i e :

Predseda trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rámci činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na podnet trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre zistil rozdielny výklad a aplikáciu § 122 ods. 13 Tr. zák. v súvislosti s trestným činom zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. so zreteľom na zásadu zákazu reformatio in peius v zmysle § 322 ods. 3 vety druhej Tr. por., v rozhodnutiach senátov Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 To 13/2010 a sp. zn. 1 To 37/2010.

Senát krajského súdu v Nitre rozsudkom z 1. júna 2010, sp. zn. 2 To 13/2010, podľa § 321 ods. 1 písm. b/, ods. 3 Tr. por. na odvolanie len obžalovanej proti výroku o vine a treste zrušil napadnutý rozsudok Okresného súdu Nové Zámky a obžalovanú uznal za vinnú z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák. v podstate na skutkovom základe, že zavinene neplnila svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť voči svojim dvom maloletým deťom a od 9. januára 2008 do 1. júna 2010 (t.j. do času, pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu) jej vznikol dlh na výživnom nie v sume 1 211,69 eur ako ustálil súd prvého stupňa, ale v sume 1 351,52 eur. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní obžalovanej zistil, že dlžné výživné neuhradila a zároveň pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaná, pretože vyživovaciu povinnosť si neplní aj naďalej, čím jej za obdobie od 1. septembra 2008 do 1. júna 2010 vznikol dlh na výživnom v sume 1 351,52 eur. Poukázal na ustanovenie § 122 ods. 13 Tr. zák., podľa ktorého ak obvinený pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaný, aj po vznesení obvinenia, posudzuje sa také konanie od tohto procesného úkonu ako nový skutok; to neplatí, ak ide o trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207. V takom prípade ide o pokračovanie konania až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu.

Iný senát Krajského súdu v Nitre uznesením z 28. septembra 2010, sp. zn. 1 To 37/2010, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obžalovaného podané proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 19. apríla 2010, sp. zn. 4T164/2009, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. a/, písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák. v podstate na skutkovom základe, že si ako otec maloletej neplnil svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť a za obdobie od 1. novembra 2002 do 31. októbra 2006 (s

výnimkou doby, ktorú trávil vo výkone trestu odňatia slobody) a od 1. januára 2008 do 19. apríla 2010 (t.j. do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa) dlhuje na výživnom 1 553,45 eur a za obdobie od 1. novembra 2006 do 31. decembra 2007 dlhuje na náhradnom výživnom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre sumu vo výške 325,30 eur, zamietol ako nedôvodné.

V odôvodnení uznesenia krajský súd najmä uviedol, že okresný súd na základe vykonaného dokazovania správne zistil skutkový stav veci a správne tiež kvalifikoval konanie obžalovaného. nezistiac žiadny právne relevantné a významné dôvody na zmenu napadnutého rozsudku, ktoré by boli obžalovanému na prospech, jeho odvolanie zamietol, pretože zistil, že nie je dôvodné. Odvolací súd sa zaoberal aj ustanovením § 122 ods. 13 Tr. zák. a dospel k záveru, e vzhľadom na to, že odvolanie podal len obžalovaný, aplikácii tejto úpravy v odvolacom konaní bráni jedna zo základných zásad trestného konania – zákaz zmeny k horšiemu (zákaz reformatio in peius) upravená v § 322 ods. 3 vete druhej Trestného poriadku a táto zásada je nadradená úprave uvedenej v § 122 ods. 13 Tr. zák. Na odstránenie rozdielného výkladu ustanovenia § 122 ods. 13 Tr. zák. prikázal predseda trestnoprávneho kolégia podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 757/2004 o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v zmysle piatej časti, bodu 9 poznámok Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2010, č. Spr 1321/2009 a čl. 17 ods. 4 písm. d/ Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trestnoprávnemu kolégiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu citovaného ustanovenia Trestného zákona (§122 ods. 13) v súvislosti s trestným činom podľa § 207 Tr. zák. so zreteľom na zásadu zákazu reformatio in peius v zmysle § 322 ods. 3, vety druhej Tr. por. Súčasne predseda trestnoprávneho kolégia podľa čl. 15 ods. 3 citovaného rokovacieho poriadku požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovanej otázke Generálnu prokuratúru SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, krajské súdey v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Ústavný súd SR, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, katedru trestného práva trnavskej univerzity v Trnave, Akadémii PZ v Bratislave, Ministerstvo vnútra SR a Slovenskú advokátsku komoru. Žiadosti o vyjadrenie vyhovel Krajské súdey v Banskej Bystrici, Trenčíne, Trnave, Žiline, Prešove a v Nitre, Ministerstvo spravodlivosti SR, Generálna prokuratúra SR Ministerstvo vnútra SR a Katedra trestného práva trnavskej univerzity v Trnave.

Krajské súdey, ktoré žiadosti o vyjadrenie vyhovel, aj Ministerstvo spravodlivosti SR, Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo vnútra SR a katedra trestného práva trnavskej univerzity v Trnave za správne a zákonu zodpovedajúce považujú právny názor vyjadrený v rozhodnutí Krajského súdu v Nitre z 28. septembra 2010 sp. zn. 1 To 37/2010. V tretej časti, šiestej hlave Trestného poriadku o odvolaní a konaní o ňom (§ 306 až 329) v § 322 ods. 3 vete druhej Tr. por. sa premieta zásada zákazu reformatio in peius (t.j. zákaz zmeny k horšiemu), čo v praxi znamená zákaz zmeny napadnutého rozhodnutia v neprospech obžalovaného na podklade opravného prostriedku podaného len v jeho prospech. Preto súd rozhodujúci o odvolaní, ani súd, ktorému vec bola prikázaná, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, nemôže zmeniť rozhodnutie v neprospech osoby, ktorá ako jediná podala odvolanie alebo keď len v jej prospech bolo podané odvolanie inou oprávnenou osobou (pozri tiež § 327 ods. 2 Tr. por.) V zmysle § 322 ods. 3 vety druhej Tr. por. (rovnako v zmysle § 327 ods. 2 Tr. por.) za zmenu rozhodnutia v neprospech obžalovaného treba považovať zmenu v ktoromkoľvek výroku, ak zhoršuje postavenie obžalovaného a priamo sa ho dotýka. Nejde teda len o následky trestnej zodpovednosti v podobe trestu. Zmena k horšiemu, teda zmena v neprospech obžalovaného sa môže prejaviť najmä v skutkových zisteniach, napr. vo väčšom

rozsahu spáchanej trestnej činnosti, v použitej právnej kvalifikácii, druhu a výmere trestu, druhu a forme ochranného opatrenia, ako aj v rozsahu spôsobenej škody.

Ustanovenie § 122 ods. 13 Tr. zák. pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. umožňuje posunúť dobu jeho páchania do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu. Kým pokračovanie obvineného, resp. obžalovaného v zavinenom neplnení vyživovacej povinnosti do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa nepredstavuje skutkový ani právny problém, rozhodovanie odvolacieho súdu o odvolaní podanom výlučne v prospech obžalovaného, ktorý zavinené neplní svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť aj po prvostupňovom súdnom rozhodnutí, sa dostáva do konfliktu s princípom zákazu *reformatio in peius*.

Za zmenu v neprospech obžalovaného treba považovať aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bol páchatel' uznaný za vinného vo väčšom rozsahu ním spáchanej trestnej činnosti oproti pôvodnému rozhodnutiu, hoci táto zmena nemusí mať vplyv na právnu kvalifikáciu trestného činu, prípadne nie je spojená ani s uložením prísnejšieho trestu. Ak odvolací súd posunie dobu neplnenia vyživovacej povinnosti a s tým spojenú výšku dlžného výživného určenú rozhodnutím súdu prvého stupňa, dochádza k zmene skutkových zistení v neprospech obžalovaného, teda k porušeniu zásady zákazu *reformatio in peius*. Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vzhľadom na uvedené dôvody, s prihliadnutím i na písomné vyjadrenia všetkých uvedených krajských súdov a inštitúcií, dospelo v posudzovanej otázke k jednomyseľnému záveru, že správne mu výkladu zákona zodpovedá právny názor uvedený v právnej vete tohto stanoviska.

Otázky:

- 1) Považujeme trestný čin zanedbania povinnej výživy za pokračovací trestný čin?
- 2) Je možné pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy aplikovať hmotnoprávny inštitút účinnú ľútosť? Ak áno, za akých podmienok?
- 3) Vysvetlite zásadu *reformatio in peius*.
- 4) Z akých zložiek sa skladá vyživovacia povinnosť?

Vypracovanie:

3.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Tdo 15/2014, zo dňa 18.3.2014

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci obvineného C. L. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom dňa 5. marca 2019 v Bratislave, o dovolaní obvineného C. L. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 10. júla 2018, sp. zn. 1To/57/2018, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného C. L. **sa o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Konanie predchádzajúce dovolaniu Rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej aj „prvostupňový súd“) z 18. apríla 2018, sp. zn. 11T/72/2016, bol obvinený C. L. uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v období od presne nezistenej doby, najmenej od decembra 2015 do 08. apríla 2016 v Komárne, s výnimkou mesiaca február a marec 2016, v byte na ul. U. č. XXXX/XX., kde býval spolu so svojou manželkou J. L. nar. XX. júna XXXX a jej synom z predchádzajúceho manželstva U. Q. nar. XX. októbra XXXX, túto opakovane najmä keď bol pod vplyvom alkoholu slovne urážal a ponižoval vulgárnymi nadávkami, pohrdavo sa o nej vyjadroval ako o osobe, ktorá napriek dosiahnutému vzdelaniu pracuje v porovnaní s jeho zárobkom za nízku mzdu v obchode s potravinami a keď sa poškodená voči týmto verbálnym útokom ohradila, ako fyzicky zdatnejší sácal do nej rukami do oblasti hrudníka, silno jej stláčal najmä ruky, v dôsledku čoho poškodenej vznikli modriny najmä na rukách a hrudníku, pôvod ktorých vysvetľovala svojmu okoliu ako následok náhodného udretia sa alebo pádu, pohrdavo a vulgárne sa vyjadroval aj o jej synovi U. Q., vyčítal jej podľa neho prehnanú starostlivosť o syna, ktorého prítomnosť v byte mu vadila, opakovane sa vyjadroval v tom smere, aby sa syn poškodenej od nich odsťahoval a v tejto súvislosti sa aj vyhrážal zabitím ich oboch, pričom konanie obvineného voči poškodenej vyvrcholilo dňa 8. apríla 2016 v čase okolo 12.30 hod., keď v kuchyni ich bytu po tom, ako v stave opitosti manželke rozbil mobilný telefón, lebo si naň nahrávala ako jej on vulgárne nadáva, začal ju škrtiť, čomu sa ona bránila tak, že ho pohryzla do prsta a po tom, ako ho v predsieni žiadala, aby jej požičal svoj mobilný telefón, z ktorého chcela zavolať do zamestnania s tým, že do práce nevie prísť z dôvodu, že sa necíti dobre a následne sa tento snažila získať a to tak, že mu ho chcela vybrať zo zadného vrecka nohavíc, ju obvinený oboma dlaňami sotil do kúta, kričal na ňu, nadával jej, jednou rukou ju držal pod krkom a zatlačil ju k stene, kde si poškodená do steny udrela hlavu a následne ako sa poškodená snažila vymaniť sa z tohto zovretia, zodvihla pravú nohu s tým, že obvineného kopne, zdvihol jej nohu do výšky jeho hlavy a keď sa poškodená nejako vykrútila z tohto zovretia, rozbehla sa k umývadlu aby sa napila, nakoľko lapala po vzduchu z dôvodu, že trpí astmou, obvinený z bytu odišiel a poškodená následne telefonovala staršiemu synovi U. Q. nar. X. augusta XXXX, trvale bytom B., U. XXXX/XX, ktorý skutok oznámil polícii a privolal jej lekársku pomoc, pretože poškodená utrpela zranenia a to pohmoždenie hlavy, krku a hrudníka, ktoré zranenia si vyžiadali liečenie po dobu najmenej 5 dní. Za to mu prvostupňový súd uložil

podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd obvinenému výkon uloženého trestu podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona mu určil skúšobnú dobu v trvaní 2 (dvoch) rokov. Podľa § 73 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona prvostupňový súd obvinenému uložil aj ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

Krajský súd v Nitre rozhodujúc o odvolaní obvineného C. L. proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu rozsudkom z 10. júla 2018, sp. zn. 1To/57/2018, podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uznal obvineného C. L. za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v období od presne nezistenej doby, najmenej od decembra 2015 do 8. apríla 2016 v Komárne, s výnimkou mesiaca február a marec 2016, v byte na ul. U. č. XXXX/XX, kde býval spolu so svojou manželkou J. L., nar. XX. júna XXXX a jej synom z predchádzajúceho manželstva U. Q., nar. XX. októbra XXXX, túto opakovane, najmä keď bol pod vplyvom alkoholu, slovne urážal a ponižoval vulgárnymi nadávkami, pohrdavo sa o nej vyjadroval ako o osobe, ktorá napriek dosiahnutému vzdelaniu pracuje v porovnaní s jeho zárobkom za nízku mzdu v obchode s potravinami a keď sa poškodená voči týmto verbálnym útokom ohradila, ako fyzicky zdatnejší sácal do nej rukami do oblasti hrudníka, silno jej stláčal najmä ruky, v dôsledku čoho poškodenej vznikli modriny najmä na rukách a hrudníku, pôvod ktorých vysvetľovala svojmu okoliu ako následok náhodného udretia sa alebo pádu, pohrdavo a vulgárne sa vyjadroval aj o jej synovi U. Q. vyčítal jej podľa neho prehnanú starostlivosť o syna, ktorého prítomnosť v byte mu vadila, opakovane sa vyjadroval v tom smere, aby sa syn poškodenej od nich odsťahoval a v tejto súvislosti sa aj vyhrožoval zabitím ich oboch, pričom konanie obvineného voči poškodenej vyvrcholilo dňa 8. apríla 2016 v čase okolo 12.30 hod., keď v kuchyni ich bytu po tom, ako v stave opitosti manželke rozbil mobilný telefón, lebo si naň nahrávala ako jej on vulgárne nadáva, začal ju škrtiť, čomu sa ona bránila tak, že ho pohryzla do prsta a po tom, ako ho v predsieni žiadala, aby jej požičal svoj mobilný telefón, z ktorého chcela zavolať do zamestnania s tým, že do práce nevie prísť z dôvodu, že sa necíti dobre a následne sa tento snažila získať a to tak, že mu ho chcela vybrať zo zadného vrečka nohavíc, ju obvinený oboma dlaňami sotil do kúta, kričal na ňu, nadával jej, jednou rukou ju držal pod krkom a zatlačil ju k stene, kde si poškodená do steny udrela hlavu a následne ako sa poškodená snažila vymaniť sa z toho zovretia, zodvihla pravú nohu s tým, že obvineného kopne, zdvihol jej nohu do výšky jeho hlavy a keď sa poškodená nejako vykrútila z tohto zovretia, rozbehla sa k umývadlu, aby sa napila, nakoľko lapala po vzduchu z dôvodu, že trpí astmou, obvinený z bytu odišiel a poškodená následne telefonovala staršiemu synovi U. Q. nar. X. augusta XXXX, trvale bytom B., U. XXXX/XX, ktorý skutok oznámil polícii a privolať jej lekársku pomoc, pretože poškodená utrpela zranenia a to pohmoždenie hlavy, krku a hrudníka, ktoré zranenia si vyžiadali liečenie po dobu najmenej 5 dní.

Za to mu krajský súd uložil podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky. Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona krajský súd obvinenému výkon uloženého trestu podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona mu určil skúšobnú dobu v trvaní 2 (dvoch) rokov. Podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona prvostupňový súd obvinenému uložil aj ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

D o v o l a n i e a v y j a d r e n i e k n e m u

Proti citovanému rozsudku Krajského súdu v Nitre podal obvinený C. L. dovolanie prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Jána Foltána písomným podaním z 13. septembra 2018, postúpeným Okresnému súdu Komárno z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 19. októbra 2018, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V podanom dovolaní uviedol v podstate totožnú argumentáciu ako v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu, poukazujúc na R 20/1984, v zmysle ktorého „týraním zverenej osoby podľa § 215 Trestného zákona (teraz § 208 Trestného zákona, pozn.) sa rozumie také zlé zaobchádzanie so zverenou osobou, ktoré sa vyznačuje hrubším stupňom necitlivosti a bezohľadnosti a určitým trvaním. Nevyžaduje sa, aby zverenej osobe vznikli následky na zdraví, ale musí ísť o konanie, ktoré týraná osoba pre jeho hrubosť, bezohľadnosť alebo bolestivosť pociťuje ako ťažké príkorie.“ Vychádzajúc z uvedeného je obvinený toho názoru, že svojim konaním nenaplnil pojmové znaky pojmu „týranie,“ pričom vo vzťahu k údajne hrubšiemu stupňu necitlivosti a bezohľadnosti obvinený poukázal na výsluch poškodenej z 27. apríla 2016, z ktorého vyplýva, že pokiaľ ide o incident z roku 2014, išlo v skutočnosti o vzájomnú manželskú hádku, pri ktorej obvinený konal v afekte pod vplyvom alkoholu a poškodená, ako sa uvádza v zápisnici, sa obvineného ani tak veľmi nebála, zobrala mu nôž z ruky, schovala ho a potom povedala obvinenému, aby sa išiel vyspať.

Vo vzťahu k údajnému fyzickému násiliu namierenému voči poškodenej obvinený uviedol, že poškodená počas svojho výsluchu 27. apríla 2016 uviedla, že počas celého manželstva dostala od obvineného len tri facky, ktoré mierili len do oblasti líc a pod. Z vyjadrenia poškodenej tak podľa obvineného nevyplýva, že by išlo o fyzické násilie takej intenzity, ktoré by svojou údajnou hrubosťou, bezohľadnosťou alebo bolestivosťou vyvolalo u poškodenej ťažké príkorie, resp. ponižovanie. Na otázku vyšetrovateľa, či poškodená pociťovala správanie svojho manžela ako akési ťažké príkorie, táto uviedla, že sa svojho manžela nikdy nebála, že by jej alebo jej synom ublížil. Pokiaľ ide o ponižovanie zo strany obvineného vo forme nadávok a urážok adresovaných poškodenej a jej synovi U. Q., obvinený poukázal na to, že poškodená počas svojho výsluchu uviedla, že obvinený sa takto správal len vtedy, keď bol opitý, pričom v čase, keď bol triezvy, sa vždy ospravedlnil, synovi dokonca vždy niečo kúpil a staral sa oňho. Obvinený vo vzťahu k ďalšiemu pojmovému znaku týrania, ktorým je miera trvalosti, uviedol, že v zmysle výpovede poškodenej z 27. apríla 2016 v podstate došlo len k ojedinelým incidentom z dôvodu závislosti obvineného na alkohole, a to v roku 2014, v decembri a januári 2015 a 8. apríla 2016, a z tohto dôvodu nie je podľa neho dôvodné konštatovať, že toto jeho správanie má charakter dlhotrvajúceho týrania. Navyše, poškodená podľa názoru obvineného nepotvrdila, že správanie obvineného bolo takej intenzity, že by pociťovala ťažké príkorie, resp. psychické alebo fyzické útrapy.

Rovnako tak aj zo znaleckého posudku znalkyne z odvetvia klinickej psychológie pre dospelých Mgr. Karoly Majlingovej vyplýva, že poškodenej vplyvom správania obvineného nevznikla psychická porucha ani nenastalo ohrozenie jej duševného zdravia. Znalkyňa taktiež uviedla, že u poškodenej nedošlo k vzniku syndrómu týranej osoby a nie sú u nej prítomné ani znaky posttraumatickej stresovej poruchy. Obvinený taktiež poukázal aj na znalecký posudok týkajúci sa jeho osoby, z ktorého vyplýva, že agresivita nie je určujúcou črtou jeho osobnosti a že je schopný racionálneho nadhľadu na svoje konanie a korekcie na báze vôľovej regulácie. Znalkyňa vo svojom posudku taktiež skonštatovala, že pri páchaní trestného činu, za ktorý je

obvinený stíhaný, sa prejavila tendencia k únikovým reakciám - použitie alkoholu ako prostriedku na zníženie napätia vyvolaného konfliktom so synom poškodenej a taktiež sa uňho vplyvom alkoholu znížila sebakontrola, prejavilo sa agresívne správanie, a to aj ako reakcia na konanie manželky, ktoré nieslo taktiež nátlakové a agresívne prejavy. Obvinený poukázal aj na znalecký posudok znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia - chirurgia MUDr. Petra Stráňovského, z ktorého je zrejmé, že v dôsledku incidentu zo dňa 8. apríla 2016 neboli na tele poškodenej zistené a popísané žiadne objektívne známky predchádzajúceho fyzického násillia, pričom počas konfliktu na ňu pôsobilo násillie malej intenzity, ktoré u nej nezanechalo viditeľné stopy takéhoto násillia.

V ďalšej časti podaného dovolania obvinený poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. marca 2014, sp. zn. 2 Tdo 15/2014, z ktorého vyplýva, že „trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona je zločinom. Zo subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel páchatel'a vo forme aktívneho konania (komisívny delikt) alebo opomenutia (omisívny delikt), prípadne ich kombinácie. Týranie je zlé zaobchádzanie v konkrétnom prípade s blízkou osobou (manželkou), vyznačujúce sa vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Nevyžaduje sa, aby u zverenej osoby vznikli následky na zdraví (čo ako vyplýva zo skutkovej vety v konkrétnej trestnej veci naplnené kladne bolo), musí však ísť o konanie, ktoré týraná osoba pre jeho krutosť, bezohľadnosť alebo bolestivosť (fyzická alebo psychická bolesť) pociťuje ako ťažké príkorie. Pre naplnenie znakov tohto trestného činu treba, aby v dôsledku páchatel'ovho týrania bolo poškodenému spôsobené fyzické alebo psychické utrpenie, teda stav, vyznačujúci sa telesnými alebo duševnými bolesťami, ktoré ovplyvňujú obvyklý spôsob života týranej osoby a netrvajú celkom krátky - prechodný čas, ktorýmkoľvek konaním taxatívne uvedeným v § 208 ods. 1 písm. a) až e) Trestného zákona.“

Zároveň poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo 7. októbra 2015, sp. zn. 7 Tdo 1139/2015, v zmysle ktorého hlavným zmyslom ustanovenia § 199 Trestného zákonníka (§ 208 slovenského Trestného zákona) je posilnenie ochrany osôb ohrozených fenoménom tzv. domáceho násillia, t.j. násillia páchaného medzi osobami blízкими v zmysle ich vzájomného vzťahu, pričom vzájomné role týchto osôb sú v rámci násillného vzťahu nemenné (jeden z aktérov je stále ohrozenou osobou a druhý násillnou osobou), tzn. že nejde o vzájomnú hádku alebo roztržku medzi partnermi. Súčasne ide o násillie opakované, dlhodobé, nie o jednorazovú eskaláciu konfliktnej situácie vyvolanej napr. vzájomnou roztržkou alebo nezhodou medzi partnermi. Tretím charakteristický znakom domáceho násillia je prostredie, v ktorom je páchané (spravidla ide o byt, rodinný dom alebo rekreačný objekt užívaný spoločne násillnou osobou i osobou ohrozenou domácim násillím). V konkrétnom prípade pritom nie je nutné, aby týranej osobe vznikli akékoľvek následky na zdraví v podobe zranení alebo inej podobnej ujmy, pretože týranie nemusí nutne mať iba povahu fyzického násillia, ale môže spočívať aj v pôsobení psychických útrap, prípadne byť v rovine sexuálneho násillia, ekonomického násillia, vyvolania stavu sociálnej izolácie alebo byť rôznorodou kombináciou niektorých z týchto foriem. V rámci domáceho násillia a možných spôsobov jeho riešenia je nevyhnutné orientovať sa na celé konanie páchatel'a komplexne, nie iba na čiastkové útoky, pretože iba správanie násillnej osoby k osobe ohrozenej v kontexte histórie ich vzájomného vzťahu vystihuje skutočnú nebezpečnosť daného konania.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že rozsudkom Okresného

súdu Komárno z 18. apríla 2018, sp. zn. 11T/72/2016, v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 10. júla 2018, sp. zn. 1To/57/2018, bol z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku porušený zákon, podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok Okresného súdu Komárno, ako aj Krajského súdu v Nitre zrušil, zrušil aj ďalšie rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. K dovolaniu obvineného sa podaním z 3. decembra 2018 vyjadrila okresná prokurátorka Okresnej prokuratúry Komárno (ďalej len „prokurátorka“), ktorá vo svojom vyjadrení uviedla, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v predmetnej veci naplnený nie je, pričom argumentácia obvineného prostredníctvom jeho obhajcu v podanom dovolaní je totožná s tou, ktorú uplatňoval počas celého trestného stíhania a s ktorou sa konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach vysporiadali.

Prokurátorka poukázala na to, že v predmetnej veci išlo prevažne o opakované verbálne útoky obvineného voči poškodenej (urážlivé a pohrdavé výroky o jej osobe, vulgárne nadávky), resp. fyzické útoky menšej intenzity (strkanie, silné uchopenie za ruky), ktorých mnohosť (čo sa týka počtu) za určitý čas - v období vymedzenom v skutkovej vete napadnutých rozsudkov - bola správne vyhodnotená tak, že takéto konanie napĺňa zákonné znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Podľa názoru prokurátorky takéto konanie rozhodne nie je možné považovať za beztrestné, prípadne ho posudzovať ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d), písm. e) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Okolnosti posudzovanej trestnej veci (kratší čas protiprávneho konania, menšia intenzita útokov s prevahou verbálnych útokov), ako aj okolnosti týkajúce sa osoby obvineného (napr. kladné hodnotenie jeho osoby zamestnávateľom, u ktorého už niekoľko rokov pracuje), boli podľa prokurátorky plne zohľadnené vo výmere a v druhu uloženého trestu. Na základe uvedených skutočností prokurátorka navrhla, aby dovolací súd uznesením vec v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Konanie pred dovolacím súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté. Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie je naplnený dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Úvodom je potrebné uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (s výnimkou dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku) neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd oprávnený skúmať iba to, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú dve alternatívy a síce, že skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, to znamená nie je prípustné právne účinne namietat', že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2012, sp. zn. 2 Tdo 73/2012, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47, roč. 2014 - II.). Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné uviesť, že dovolacie námietky obvineného, uvedené v podanom dovolaní, týkajúce sa nenaplnenia jednotlivých pojmových znakov trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, sú námietkami skutkovými, t.j. vzťahujú sa k správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu, ktorý však dovolací súd pri dovolaní podanom obvineným nemôže v zmysle § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku skúmať ani meniť (čo je napokon uvedené aj v uznesení najvyššieho súdu z 18. marca 2014, sp. zn. 2 Tdo 15/2014, na ktoré obvinený v podanom dovolaní poukazuje). Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tdo 46/2007, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47, roč. 2008).

V skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku okresného súdu, ako aj krajského súdu je dostatočným spôsobom vyjadrené, akým spôsobom obvinený spôsoboval poškodenú ako svojej blízkej osobe fyzické utrpenie (sácanie do oblasti hrudníka poškodenej, silný stisk najmä jej rúk, v dôsledku čoho poškodenej vznikli modriny najmä na rukách a hrudníku, rovnako tak aj incident z 8. apríla 2016) a psychické utrpenie (urážky a ponižovanie vulgárnymi nadávkami, pohŕdavé vyjadrovanie o poškodenej, ako aj o jej synovi), pričom uvedeného konania sa mal obvinený dopúšťať v období najmenej od decembra 2015 do 8. apríla 2016, s výnimkou februára a marca 2016. Na základe takto popísaného konania obvineného je nepochybné, že ním došlo k naplneniu všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Možno preto konštatovať, že skutok tak, ako je uvedený v skutkovej vete napadnutého rozsudku, je správne právne kvalifikovaný. Pre úplnosť je potrebné doplniť, že skutkový prieskum by bol v dovolacom konaní možný len v prípade dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Vzhľadom na uvedené

skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je splnený dôvod dovolania predpokladaný ustanovením § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a z tohto dôvodu dovolanie obvineného C. L. na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

Otázky:

- 1) Platí o trestnom čine týrania blízkej a zverenej osoby, že je zaň páchatel' trestne zodpovedný po prvom protiprávnom útoku smerujúcom voči blízkej, resp. zverenej osobe?
- 2) Ako zákonodarca definuje týranie? Čo spadá pod týranie?
- 3) Kto je to blízka a zverená osoba?
- 4) Je nevyhnutné, aby poškodená osoba mala trvalé následky spôsobené konaním páchatel'a?
- 5) Je možné, aby trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby spáchala aj právnická osoba?

Vypracovanie:

Trestné činy proti majetku

1.

UZNESENIE Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Tdo 73/2022, zo dňa 7.12.2022

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a členov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvinenej **Janky Tauchmanovej** pre pokračovací prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Trestného zákona a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom dňa 7. decembra 2022 v Bratislave dovolanie obvinenej Janky Tauchmanovej podané prostredníctvom jej obhajkyne Mgr. Zuzany Pivoňkovej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. januára 2022, sp. zn. 4To/92/2021, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej Janky Tauchmanovej **odmieta**.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) rozsudkom z 30. júna 2021, sp. zn. 5T/2/2021, uznal obvinenú Janku Tauchmanovú za vinnú v bodoch 1) a 2) z pokračovacieho prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2 písm. b) Tr. zák. v jednočinnom súbehu s pokračovacím prečinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Tr. zák., v bode 3) v súbehu s prečinom neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 217 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák. a v bode 4) v súbehu s prečinom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Tr. zák. na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to bol obvinenej podľa § 212 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 36 písm. l) Tr. zák., § 37 písm. h), písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. a § 46 Tr. zák. uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. bola na výkon trestu zaradená do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvinenej uložil povinnosť nahradiť škodu poškodenému Miroslavovi Ondrejškovi vo výške 365,27 EUR, poškodenému Martinovi Greneltovi vo výške 1.601,19 EUR a poškodenej spoločnosti FLEX STAV s. r. o. vo výške 340,- EUR.

Podľa § 61 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenej uložil trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v trvaní 3 rokov.

Proti uvedenému rozsudku podal prokurátor Okresnej prokuratúry Banská Bystrica v zákonom stanovenej lehote odvolanie, o ktorom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) rozhodol uznesením z 13. januára 2022, sp. zn. 4To/92/2021, tak, že postupom podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica v časti výroku o treste a rozhodujúc podľa § 322 ods. 3 Tr. por. uznal obvinenú Janku Tauchmanovú za vinnú zo skutkov v bodoch 1) a 2) z pokračovacieho prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Tr. zák. v jednočinnom súbehu s pokračovacím zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. e) Tr. zák., v bode 3) v súbehu s prečinom neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 217 ods.

1, ods. 2 písm. c) Tr. zák. a v bode 4) v súbehu s prečinom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Tr. zák.

Dňa 4. augusta 2022 podala obvinená Janka Tauchmanová, prostredníctvom svojej zvolenej obhajkyne Mgr. Zuzany Pivoňkovej, písomne odôvodnené dovolanie. V písomnom odôvodnení podaného dovolania obvinená v zásade konštatovala, že rozsudok krajského súdu je podľa nej založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu, pričom bol porušený zákon v ustanoveniach § 212 ods. 1 písm. b) Tr. zák., § 245 ods. 3 Tr. zák. a § 138 písm. e) Tr. zák. Krajský súd podľa názoru obvinenej nesprávne právne posúdil skutky v bodoch 1) a 2) obžaloby.

Následne v dovolaní obvinená poukázala na skutočnosť, že stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z 12. decembra 2011, sp. zn. Tpj 78/2011, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 116/2012 (obvinená v dovolaní nesprávne uviedla R 6/2020) je prekonané, pričom poukázala na novelu Trestného zákona zákonom č. 214/2019 Z. z.

Ďalej obvinená vo svojej dovolacej argumentácii poukázala na skutočnosť, že pred súdom prvého stupňa nepoprela spáchanie skutkov uvedených v obžalobe, avšak nestotožňuje sa s právnou kvalifikáciou, ktorú použil pri posudzovaní jej konania krajský súd, a z toho vyplývajúcou aj následnou výškou trestu.

Obvinená v dovolaní výraznú časť argumentačného dôrazu kladie na zákonný znak vlámania, ktorý v právnej kvalifikácii jej jednočinne sa zbiehajúcich trestných činov považuje za sporný. Namietá, že bol krajským súdom „násilne“ vyňatý zo skutkovej podstaty trestného činu krádeže a presunutý do skutkovej podstaty trestného činu poškodzovania cudzej veci, ktorý bol spáchaný s ním v jednočinnom súbehu. Dovolateľka uviedla, že tým, že súd presunul znak vlámania do skutkovej podstaty poškodzovania cudzej veci, sa v konečnom dôsledku teda obvinená mala dopustiť trestného činu poškodzovania cudzej veci a nie trestného činu krádeže, čo však podľa nej nezodpovedá skutočnosti. Takýmto postupom bola právna kvalifikácia konania obvinenej podľa jej názoru nadhodnotená aj v súvislosti s tým, že uvedeným konaním bola spôsobená škoda malá. **Motívom a úmyslom konania obvinenej bolo podľa jej argumentácie predovšetkým odcudziť veci z motorových vozidiel, ktoré sa tam nachádzali a to, že jej konaním došlo k poškodeniu cudzej veci, je len prirodzený dôsledok tohto jej konania, keďže príslušné ustanovenia Trestného zákona definujú takéto konanie páchatel'a ako jednočinný súbeh.**

Dovolateľka vo svojej argumentácii následne poukazom na dikciu § 122 ods. 4 Tr. zák. argumentom *a contrario* dôvodí, že trestný čin nie je spáchaný vlámaním, ak sa samotný trestný čin vyčerpá (je dokonaný) bez ohľadu na to, či páchatel' vnikne alebo nevnikne do uzavretého priestoru a keď je iba prostriedkom na spáchanie iného trestného činu, ktorý je spojený s vniknutím do uzavretého priestoru. Úmyslom obvinenej bolo odcudziť veci nachádzajúce sa v uzavretom motorovom vozidle a jej cieľ a úmysel bol spojený výlučne s trestným činom krádeže. Spáchanie trestného činu poškodzovania cudzej veci bolo podľa jej slov prostriedkom pre spáchanie trestného činu krádeže a poškodením (rozbitím) okienka na vozidle bol trestný čin poškodzovania cudzej veci dokonaný, pričom znak vlámania teda nie je pokrytý trestným činom poškodzovania cudzej veci (ktorý už bol dokonaný), ale je neoddeliteľnou súčasťou trestného činu krádeže. Úmyslom poškodenej bolo, v zmysle jej

dovolacej argumentácie, odcudzenie vecí nachádzajúcich sa vo vozidle, nie jeho samotné poškodenie. Kvalifikačný znak spáchania trestného činu vlámaním by teda podľa názoru dovolateľky mal byť súčasťou trestného činu krádeže a nie súčasťou trestného činu poškodzovania cudzej veci, ktorého spáchanie slúži len ako prostriedok na rozvinutie všetkých znakov trestného činu krádeže.

Podľa dovolateľky by kvalifikačný znak vlámania pri trestnom čine poškodzovania cudzej veci bolo možné aplikovať, ak by napr. páchatel mal úmysel a cieľ vniknúť do uzavretého priestoru a tam poškodiť cudziu vec. Tak by bolo vlámanie neoddeliteľnou súčasťou trestného činu poškodzovania cudzej veci, čo však podľa nej v tomto prípade nie je možné skonštatovať. Pri právnej kvalifikácii v zmysle napadnutého rozsudku krajského súdu sa teda obvinená dostáva do podľa jej názoru neprimerane prísnej trestnej sadzby, v súvislosti s čím poukazuje na skutočnosť, že trestným činom spôsobila len malú škodu, a je teda podľa nej neprimerané, aby bolo jej konanie posudzované podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty ods. 3 písm. c) § 245 Tr. zák.

Záverom dovolania obvinená argumentuje **zásadou *ne bis in idem* v kontexte pričítania znaku vlámania pri trestnom čine poškodzovania cudzej veci v jeho kvalifikovanej skutkovej podstate a tvrdí, že krajský súd mal znak vlámania rešpektovať ako znak základnej skutkovej podstaty trestného činu krádeže tak, ako ho vo svojom rozsudku právne zakvalifikoval vo veci konajúci a rozhodujúci okresný súd.** V kontexte vyššie uvedeného teda obvinená argumentovala v rezultát tvrdenia, že trest uložený jej napadnutým rozsudkom krajského súdu je neprimerane prísny a vzhľadom k spôsobeniu len malej škody je podľa jej názoru neadekvátny.

S ohľadom na tieto skutočnosti obvinená navrhla, aby najvyšší súd podľa § 368 ods. 1 Tr. por. rozhodol, že rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. januára 2022, sp. zn. 4To/92/2021, bol porušený zákon v ustanoveniach § 212 ods. 1 písm. b) Tr. zák., § 245 ods. 3 písm. c) Tr. zák. a § 138 písm. e) Tr. zák. v jej neprospech. Ďalej obvinená navrhla, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu vo výroku o vine v bode 1) a 2) a výrok o treste a aby podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvinenej Tauchmanovej sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Banská Bystrica (ďalej aj „prokurátorka“) podaním zo 6. septembra 2022 tak, že so závermi uvedenými v dovolaní sa nestotožnila. K dovolacej argumentácii obvinenej poukázala na právne záväzné stanovisko najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 78/2011, z ktorého citovala relevantnú právnu vetu.

Následne **prokurátorka uviedla**, že pokiaľ aj obvinená namieta, že vyššie zmienené stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo novelou Trestného zákona prekonané, neuvádza, z čoho pri koncipovaní tohto záveru vychádzala. Prokurátorka uviedla, že je možné sa len domnievať, že vychádzala z dôvodovej správy k návrhu zákona, avšak v tom prípade poukazuje na právnu silu predmetného stanoviska, ktoré má všeobecnú záväznosť a je povinnosťou súdov Slovenskej republiky sa ním riadiť a pri svojej rozhodovacej činnosti ho zohľadňovať a plne akceptovať.

V zmysle uvedeného prokurátorka najvyššiemu súdu navrhla, aby postupom v zmysle ustanovenia § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvinenej na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Vyjadrenie prokurátorky bolo na vedomie doručované obvinenej, ako i jej obhajkyňi, v súvislosti s čím najvyšší súd konštatuje, že doručenie majú vykázané 21. septembra 2022 (obvinená Janka Tauchmanová), resp. 22. septembra 2022 (obhajkyňa obvinenej Mgr. Pivoňková), pričom do termínu rozhodovania najvyššieho súdu o podanom dovolaní sa obvinená, ako ani jej obhajkyňa, k vyjadreniu prokurátorky ďalej nevyjadrili.

Dňa 17. októbra 2022 bolo dovolanie obvinenej Janky Tauchmanovej, podané prostredníctvom jej obhajkyne Mgr. Zuzany Pivoňkovej, spolu s kompletným spisovým materiálom riadne predložené najvyššiemu súdu na rozhodnutie. Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací [§ 377 Tr. por.] predbežne preskúmal dovolanie obvinenej a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov [§ 372 ods. 1 Tr. por.], prostredníctvom obhajcu [§ 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom ustanovenej lehote [§ 370 ods. 1 Tr. por.], na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať [§ 370 ods. 3 Tr. por.] a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti [§ 374 Tr. por.]. Zároveň ale najvyšší súd bez preskúmania veci zistil, že **podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.**

Úvodom najvyšší súd v zhode so svojou ustálenou rozhodovacou činnosťou pripomína, že **dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa**, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený *eo ipso* prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Dovolateľka prostredníctvom svojej zvolenej obhajkyne podala dovolanie vo svoj prospech z nasledovných dovolacích dôvodov:

- bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa (§ 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.); a
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť (§ 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii **je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia.** Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, **vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové.** Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd opätovne zdôrazňuje, že nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd.

Ťažisko dovolacej argumentácie obvinenej Tauchmanovej tkvie v názore, že stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 12. decembra 2011, sp. zn. Tpj 78/2011, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 116/2012, je prekonané, a teda krajský súd sa pri rozhodovaní o odvolaní prokurátora ním nemal riadiť a konanie obvinenej kvalifikovať tak, ako tomu učinil okresný súd. Obvinená k uvedenému dôvodila najmä s poukazom na, od času prijatia predmetného stanoviska najvyššieho súdu, do času spáchania jej za vinu kladených trestných činov, prijatú novelu Trestného zákona zákonom č. 214/2019 Z. z.

Pre relevantné posúdenie a vysporiadanie sa s touto námietkou považuje najvyšší súd za potrebné poukázať najprv na predmetné stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ako i vykonať komparáciu právnej úpravy skutkovej podstaty trestného činu krádeže pred a po inkriminovanej novele Trestného zákona.

Právne vety stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 12. decembra 2011, sp. zn. Tpj 78/2011, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 116/2012 sú nasledovné:

I. Ustanovenie § 38 ods. 1 Trestného zákona treba vykladať tak, že prikazuje prednostnú kvalifikáciu určitej okolnosti ako zákonného znaku trestného činu. Ak je konkrétna okolnosť okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby, vytvára kvalifikovanú skutkovú podstatu so základnou skutkovou podstatou, ktorá túto okolnosť neobsahuje, napriek tomu, že je aj zákonným znakom uvedeným v inej základnej skutkovej podstate trestného činu, ak kvalifikovaná skutková podstata pokrýva väčší počet zákonných znakov trestného činu. To platí aj vtedy, ak jedno ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona obsahuje dve (alebo viac) samostatných základných skutkových podstát trestného činu.

II. Ak si páchatel' prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní, spôsobí tak malú škodu a spácha čin vlámaním, naplní zákonné znaky zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona, pri použití § 138 písm. e) Tr. zák. Takéto posúdenie činu jeho podradením pod kvalifikovanú skutkovú podstatu je v pomere špeciality ku kvalifikácii skutku podľa § 212 ods. 2 písm. a) Tr. zák., ktorá sa použije len vtedy, ak páchatel' krádežou vlámaním nespôsobí ani malú škodu (§ 125 ods. 1 Tr. zák.).

III. Ak je jednočinný súbeh dvoch alebo viacerých trestných činov podľa znakov ich základných skutkových podstat možný, avšak tá istá okolnosť podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby duplicitne, bude táto okolnosť v rámci súbežnej kvalifikácie činu použitá ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby len pri aplikácii toho ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona, ktorého kvalifikovanej skutkovej podstate zodpovedá vyššia trestná sadzba oproti inej konkurujúcej sadzbe, resp. ustanoveniu. Keďže ide o ten istý čin (skutok) a tú istú skutkovú okolnosť, výška trestnej sadzby bude určujúcim kritériom vzťahu špeciality, ktorý determinuje výber právnej kvalifikácie trestného činu.

K uvedenému najvyšší súd v súčasnosti poznamenáva, že čo sa týka právnej vety I., v kontexte novelizácie skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 Tr. zák. vykonanej zákonom č. 214/2019 Z. z., táto sa vzhľadom na aktuálne platnú a účinnú úpravu vo vzťahu k posudzovaniu trestného činu krádeže spáchaného vlámaním, stala obsolentnou, keďže pôvodne dve alternatívne základné skutkové podstaty tohto trestného činu podľa § 212 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. júla 2019, boli spomenutou novelizáciou zlúčené do jedinej základnej skutkovej podstaty tohto trestného činu.

Právna úprava trestného činu krádeže účinná do 31. júla 2019 (teda v čase prijímania predmetného stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu) znela nasledovne:

§ 212 Krádež

(1) Kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a spôsobí tak malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a

a) čin spácha vlámaním,

b) bezprostredne po čine sa pokúsi uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia,

c) čin spácha na veci, ktorú má iný na sebe alebo pri sebe,

d) takou vecou je vec z úrody z pozemku, ktorý patrí do poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo drevo z pozemku, ktorý patrí do lesného pôdneho fondu, alebo ryba z rybníka s intenzívnym chovom,

e) čin spácha na veci, ktorej odber podlieha spoplatneniu na základe osobitného predpisu, alebo

f) bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý.

(...)

(4) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

a) a spôsobí ním značnú škodu,

b) závažnejším spôsobom konania,

c) na mieste požívajúcim pietu alebo všeobecnú úctu alebo na mieste konania verejného zhromaždenia alebo obradu,

d) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu,

e) tým, že taký čin zorganizuje, alebo

f) na chránenej osobe.

Právnu vetu I. predmetného stanoviska potom bolo potrebné vykladať tak, že ustanovenie § 38 ods. 1 Trestného zákona prikazuje prednostnú kvalifikáciu určitej okolnosti (t. j. vlámania) ako zákonného znaku trestného činu. **Ak je konkrétna okolnosť** (vlámanie) **okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby, vytvára kvalifikovanú skutkovú podstatu** (podľa § 212 ods. 4 písm. b) k § 138 písm. e) Tr. zák. účinného do 31. júla 2019) **so základnou skutkovou podstatou, ktorá túto okolnosť neobsahuje** (§ 212 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. júla 2019), **napriek tomu, že je aj zákonným znakom uvedeným v inej základnej skutkovej podstate trestného činu** (§ 212 ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. júla 2019), **ak kvalifikovaná skutková podstata pokrýva väčší počet zákonných znakov trestného činu**. To platí aj vtedy, ak jedno ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona obsahuje dve (alebo viac) samostatných základných skutkových podstát trestného činu.

Takýto výklad je v súčasnosti, vzhľadom na aktuálne platnú a účinnú právnu úpravu trestného činu krádeže, prekonaný, a v tomto smere je potrebné dať dovolateľke v jej argumentácii za pravdu. **Uvedené však pre rozhodovanie v aktuálne prejednávanom prípade je bez akejkol'vek relevancie z dôvodu, že znak vlámania napadnutým rozsudkom krajského súdu nebol obvinenej pri jednočinnom súbehu trestných činov pričítaný duplicitne, a teda krajský súd hmotnoprávne vyjadrenie zásady *ne bis in idem* zakotvené v § 38 ods. 1 Tr. zák. *in concreto* vyjadrené v zákaze kvalifikačnej duplicity, svojou právnou kvalifikáciou neporušil.**

Právna veta II. predmetného stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu rezultovala do právnej kvalifikácie konania páchatel'a, ktorý si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a uvedené spácha vlámaním, pričom hodnota odcudzenej veci naplní aspoň malú škodu. Podľa v súčasnosti platnej a účinnej právnej úpravy je potrebné podotknúť, že právna kvalifikácia v zmysle právnej vety II. uvedeného stanoviska sa už neaplikuje z dôvodu, že ako spôsobenie malej škody, tak i kvalifikačný znak spáchania trestného činu vlámaním, sú ako alternatívy uvedené v jedinej základnej skutkovej podstate trestného činu krádeže, a preto by (aj v kontexte právnej vety I. – *ak je konkrétna okolnosť okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby, vytvára kvalifikovanú skutkovú podstatu so základnou skutkovou podstatou, ktorá túto okolnosť neobsahuje, napriek tomu, že je aj zákonným znakom uvedeným v inej základnej skutkovej podstate trestného činu*) právna kvalifikácia krádeže vlámaním za spôsobenia malej škody podľa v súčasnosti platnej a účinnej právnej úpravy § 212 Tr. zák. inak, ako v jeho základnej skutkovej podstate, porušovala zákaz kvalifikačnej duplicity, keďže takýto znak je už zakotvený v jedinej základnej skutkovej podstate trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), písm. b) Tr. zák.

Avšak, v zmysle právnej úpravy platnej a účinnej do 31. júla 2019, kvalifikovanie vyššie popísaného konania podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) k § 138 písm. e) Tr. zák. malo svoje opodstatnenie a zmysel práve z toho dôvodu, že popri sebe stáli dve alternatívne základné skutkové podstaty trestného činu krádeže, každá z nich pokrývajúca kvalitatívne odlišné znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty tohto trestného činu. Pôvodný odsek 1 § 212 Tr. zák. sankcionoval trestnoprávne relevantné konanie páchatel'a, ktorý si prisvojí cudziu vec tým, že

sa jej zmocní a spôsobí tak malú škodu. Diferenciačným znakom odlišujúcim túto základnú skutkovú podstatu od jej druhej alternatívy spočíval v jednom z obligatórnych znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, a síce následku konania páchatel'a, keďže rozhodujúcou pre subsumpciu určitého trestnoprávne relevantného konania páchatel'a pod práve a jedine túto skutkovú podstatu bola výška škody – t. j. výška následku trestného činu spôsobeného trestnoprávne relevantným konaním páchatel'a.

Najvyšší súd je toho názoru, že v čase prijatia uvedeného stanoviska za účinnosti vtedajšej právnej úpravy vyššie prezentovaná právna kvalifikácia krádeže vlámaním, ktorou bola spôsobená malá škoda, bola jediná schodná, a to s poukazom na nasledujúce. Objektom trestného činu krádeže, a síce spoločenským záujmom, ktorý Trestný zákon konštituovaním tejto skutkovej podstaty trestného činu chráni, je majetok a ochrana vlastníckeho práva fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Trestným je teda, v kontexte uvedeného, samotné prisvojenie si cudzej veci jej zmocnením sa páchatel'om, pričom sa na trestnosť takéhoto skutku požadovalo aj spôsobenie malej škody (§ 212 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. júla 2019).

Je logické, legitímne a v zmysle požiadavky represie páchatel'a, ako i generálnej prevencie spoločnosti pred ďalším páchaním trestných činov, aby, pokiaľ k vyššie popísanému priebehu skutkového deja pristúpi ďalší znak (v tomto prípade vlámanie), bolo také konanie páchatel'a potrestané prísnejšou trestnou sadzbou. Uvedenému by však nebolo učinené zadosť, ak by sa konanie páchatel'a, posudzované podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) k § 138 písm. e) Tr. zák. účinného do 31. júla 2019, kvalifikovalo prostredníctvom dvoch alternatívnych skutkových podstát, keďže (ako zo samotnej zákonnej dikcie vyplývalo – „*rovnako ako v odseku 1 sa potrestá...*“) pristúpenie osobitného kvalifikačného pojmu ako okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby (ktorým vlámanie bezpochyby je) by bolo postihované trestnou sadzbou rovnako vysokou, čo by bolo v rozpore so samotným účelom tohto inštitútu, ktorý *prima facie* vyplýva už zo samotného jeho názvu aplikáciou gramatického výkladu právnej normy.

V zmysle vyššie uvedeného najvyšší súd zastáva názor, že právna kvalifikácia krádeže za účinnosti právnej úpravy do 31. júla 2019 bola opodstatnená a argumentácia neprimeranej prísnosti podľa názoru najvyššieho súdu je nedôvodná, keďže trestný čin, ktorý bol spáchaný vlámaním, je bezpochyby závažnejšou formou konania páchatel'a ako základná skutková podstata toho istého trestného činu, kde táto okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby do objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu nepristúpi.

Uvedená právna veta však, vzhľadom na odlišnú aktuálne platnú a účinnú právnu úpravu v porovnaní s obdobím prijímania stanoviska, ktorého je táto veta súčasťou, sa stala taktiež (rovnako ako právna veta I.) obsolentnou. Uvedené však nič nemení na neopodstatnenosti dovolacej argumentácie obvinenej, ktorá namietala nepričítanie kvalifikačného znaku vlámania práve k trestnému činu krádeže s poukazom na to, že v súčasnosti ako spôsobenie malej škody, tak i znak spáchania trestného činu vlámaním, sú uvedené iba ako alternatívy konania páchatel'a v jedinej základnej skutkovej podstate trestného činu krádeže, z dôvodu čoho je posúdenie vlámania ako závažnejšieho spôsobu konania v kvalifikovanej skutkovej podstate s poukazom na § 138 písm. e) vylúčené, keďže by išlo o porušenie zákazu kvalifikačnej duplicity, a teda porušenie zásady *ne bis in idem* hmotnoprávne zakotvenej v § 38 ods. 1 Tr. zák.

Právna argumentácia dovolateľky bola ako nedôvodná v tomto bode vyhodnotená aj z toho dôvodu, že právna veta II. dotknutého stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa síce, vzhľadom na jeho súčasnú neaktuálnosť v dôsledku zmeny právnej úpravy, neaplikuje, avšak v ďalšom rozbere najvyšší súd poukáže na poslednú právnu vetu predmetného stanoviska, ktorej aplikácia postup krajského súdu v dovolaní napadnutom rozsudku jednoznačne verifikuje. Záverom tejto časti odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd upozorňuje na to, že predmetná právna veta stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa na práve prejednávaný prípad nevzťahuje a ani skutočnosť, že zmenou právnej úpravy stratila svoju uplatniteľnosť, nemení nič na neopodstatnenosti dovolacích námietok obvinenej.

Právna veta III. dotknutého stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu riešila kolíziu dvoch zbiehajúcich sa kvalifikovaných skutkových podstát pri jednočinnom súbehu trestných činov, pričom najvyšší súd týmto reagoval na otázku pričítania osobitného kvalifikačného pojmu (spáchanie trestného činu vlámaním) pri takto si konkurujúcich kvalifikovaných skutkových podstatách. Novelizáciou skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 Tr. zák. síce *stricto sensu* stratila význam, avšak aplikáciou teleologického výkladu, t. j. hľadajúc účel a zmysel predmetnej právnej vety, je potrebné uzavrieť, že jediným správnym a právne obhájiteľným záverom, ktorý vychádza z aplikácie uvedenej právnej vety stanoviska trestnoprávneho kolégia, je, že okolnosť, ktorú možno pri jednočinnom súbehu trestných činov pričítať tak k jednej, ako i k druhej skutkovej podstate zbiehajúcich sa trestných činov, sa v zmysle druhej časti tejto právnej vety musí ako znak skutkovej podstaty pričítať k tomu trestnému činu, pri ktorom takéto pričítanie bude rezultovať do vyššej trestnej sadzby. Uvedené, aj bez ohľadu na zvyšnú časť predmetného stanoviska, jednoznačne vyplýva z tejto druhej časti právnej vety III.: ***Keďže ide o ten istý čin (skutok) a tú istú skutkovú okolnosť, výška trestnej sadzby bude určujúcim kritériom vzťahu špeciality, ktorý determinuje výber právnej kvalifikácie trestného činu.***

Uvedený právny názor, ktorého sa najvyšší súd pridŕža aj v tomto svojom rozhodnutí, je argumentačne rozvinutý vo vyššie citovanom zjednocujúcom stanovisku trestnoprávneho kolégia: *Pravidlo prednosti prísnejšej trestnosti (pri rovnakej špecifikácii činu podľa jeho zákonných znakov) sa použije aj pre výber kvalifikácie činu (skutku) pri možnom použití kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa príslušného ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona oproti posúdeniu tohto skutku ako jednočinného súbehu trestných činov. Ide teda o situáciu, keď tá istá okolnosť bude okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby v rámci kvalifikovanej skutkovej podstaty určitého trestného činu a zároveň bude zákonným znakom ako súčasť základnej skutkovej podstaty iného, alternatívne v jednočinnom súbehu kvalifikovaného trestného činu. Aj tu môže byť tá istá okolnosť kvalifikačne použitá len raz, ako to interpretačne vyplýva z ustanovenia § 38 ods. 1 Tr. zák., ktoré primárne pokrýva **vylúčenie duplicitnej kvalifikácie tej istej okolnosti v rámci len jednej skutkovej podstaty trestného činu.***

Na vzťah špeciality ako determinant výberu právnej kvalifikácie trestného činu v kontexte kritéria prísnosti právnej kvalifikácie, odkázal najvyšší súd aj v stanovisku trestnoprávneho kolégia z 9. decembra 2014, sp. zn. Tpj 53/2013, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 11/2015, v jeho právnej vete II. nasledovne:

Jednočinný súbeh trestných činov krádeže podľa § 212 Tr. zák. a porušovania domovej slobody podľa § 194 Tr. zák. je možný vzhľadom na rôznosť chránených objektov týchto trestných činov. Ak bol čin spáchaný vlámaním a tento znak je jednak zákonným znakom (znakom základnej skutkovej podstaty) jedného zo zbiehajúcich sa trestných činov a jednak okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby u druhého z týchto trestných činov, použije sa dotknutá skutočnosť (vlámanie) len raz, a to v rámci právnej kvalifikácie, ktorá so znakom vlámania spája použitie prísnejšej trestnej sadzby. Prísnejšia trestná sadzba je v tomto prípade determinantom vzťahu špeciality a teda výberu právnej kvalifikácie činu buď ako jednočinného súbehu trestných činov, alebo použitia kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu.

*Ak je znak vlámania okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby pri právnej kvalifikácii oboch jednočinne sa zbiehajúcich trestných činov, použije sa rovnako len raz, a to ako súčasť právnej kvalifikácie, ktorá so znakom vlámania spája prísnejšiu trestnosť činu (vzťah špeciality ako hmotnoprávny prejav zásady *he bis in idem*).*

Spáchanie skutku je kategóriou faktickou, prameniaca z konania páchatel'a v čase a priestore, na základe určitých vnútorných pohnútok, pričom kvalifikácia trestného činu podľa hmotnoprávnych noriem trestného práva je kategóriou právnou. V kontexte uvedeného je potom potrebné rozlišovať aj pojem skutok ako samotné konanie páchatel'a a trestný čin ako právnou kvalifikáciu skutku na základe príslušných ustanovení všeobecnej i osobitnej časti Trestného zákona.

Najvyšší súd teda, pridržajúc sa svojej konštantnej rozhodovacej činnosti, pretavenej aj do vyššie citovaných stanovísk trestnoprávneho kolégia, poukazuje na skutočnosť, že zo samotného charakteru **jednočinného súbehu trestných činov ako hmotnoprávnej kategórie, pri ktorej páchatel' jedným skutkom (t. j. jediným súvislým konaním) naplní skutkové podstaty dvoch alebo viacerých trestných činov, vyplýva, že nemožno striktne oddeľovať jednotlivé zákonné znaky skutkových podstát zbiehajúcich sa trestných činov, ak ich jednočinný súbeh nie je (pre pomer špeciality, subsidiarity alebo z dôvodu faktickej konzumpcie skutkových podstát) vylúčený.** Rovnako je potrebné pristupovať i ku kvalifikačným znakom ako okolnostiam podmieňujúcim použitie vyššej trestnej sadzby (v tomto prípade spáchanie trestného činu vlámaním). Pokiaľ páchatel' jedným skutkom naplní dve alebo viac skutkových podstát trestných činov, ktorých jednočinný súbeh je vzhľadom na ich povahu možný, je potrebné pre správnu právnou kvalifikáciu uplatniť vyššie konštituované pravidlo prísnejšej trestnosti právnej kvalifikácie trestného činu a takýto znak pričítať k tej skutkovej podstate, s ktorej aplikáciou sa spája pre páchatel'a prísnejší trest. Opačný postup by bol v rozpore so zmyslom a účelom Trestného zákona a jednoznačne by zakladal porušenie jeho ustanovení v prospech páchatel'a.

Sumarizujúc vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd opakuje a zdôrazňuje, že **pokiaľ páchatel' trestnú činnosť vykonal v jednočinnom súbehu (t. j. jedným skutkom, ktorý súčasne naplní zákonné znaky skutkových podstát dvoch alebo viacerých trestných činov) a v rámci tohto svojho skutku sa dopustil trestnoprávne relevantného konania zakladajúceho okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby, nemožno sa pri právnej kvalifikácii jeho konania odvolávať na to, či táto okolnosť bola prostriedkom pri naplňaní skutkovej podstaty len jedného zo zbiehajúcich sa trestných činov.** Akceptáciou uvedenej dovolacej argumentácie obvinenej by najvyšší súd flagrantným spôsobom poprel svoju predchádzajúcu konzistentnú a logicky nespochybniteľnú rozhodovaciu činnosť v otázke

podmienky prísnejšej trestnej sadzby ako determinantu vzťahu špeciality pri právnej kvalifikácii jednočinného súbehu trestných činov.

Vychádzajúc z týchto úvah najvyšší súd konštatuje, že dovolacie námietky, ktoré obvinená predostiera ako naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., nie je možné akceptovať, keďže právna kvalifikácia skutku v napadnutom rozsudku krajského súdu je, s poukazom na vyššie uvedené, jednoznačne správna.

Námietky obvinenej, ktorá uvádza, že trestný čin nie je spáchaný vlámaním, ak sa samotný trestný čin vyčerpá (je dokonaný) bez ohľadu na to, či páchatel' vnikne alebo nevnikne do uzavretého priestoru a keď je iba prostriedkom na spáchanie iného trestného činu, ktorý je spojený s vniknutím do uzavretého priestoru, najvyšší súd poukazuje na (aj dovolateľkou odkazované) znenie § 122 ods. 4 Tr. zák., v zmysle ktorého trestný čin je spáchaný vlámaním, ak páchatel' vnikol do uzavretého priestoru nedovoleným prekonaním uzamknutia alebo prekonaním inej zabezpečovacej prekážky použitím sily alebo ľst'ou. Obvinená jednoznačne vnikla do uzavretého priestoru prekonaním zabezpečovacej prekážky použitím sily (rozbitím okna na motorovom vozidle), pričom argumentácia, že tento znak je potrebné pričítať k trestnému činu krádeže, nie je opodstatnená, keďže, ako najvyšší súd už vyššie uviedol, ide o jednočinný súbeh trestných činov, kde právna kvalifikácia nie je striktné oddelená (ako pri dvoch alebo viacerých izolovaných skutkoch tvoriacich viacčinný súbeh trestných činov), ale takéto konanie páchatel'a je potrebné posudzovať v celosti a komplexne, aplikujúc už vyššie zmienenú zásadu špeciality ako determinant právnej kvalifikácie skutku, s aplikáciou ktorej sa spája možnosť uloženia prísnejšieho trestu.

Pokiaľ obvinená v neprospech vyššie rezultovaného argumentuje, že jej úmyslom bolo odcudziť veci nachádzajúce sa v uzavretom motorovom vozidle a jej cieľ a úmysel bol spojený výlučne s trestným činom krádeže, najvyšší súd uvádza, že v súlade s ustanovením § 15 písm. b) Tr. zák. obvinená vedela, že svojím konaním môže porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bola s tým uzrozumená. Obvinená sa teda vlámala do motorových vozidiel síce za účelom zmocnenia sa cudzích vecí, avšak musela si byť vedomá, že vlámaním sa do motorových vozidiel rozbitím okna na dverách vozidla môže poškodiť cudziu vec a pre prípad, že sa tak stane, bola s uvedeným následkom uzrozumená. Najvyšší súd teda poukazuje na to, že nielen priamym, ale i nepriamym úmyslom pokryté zavinené konanie páchatel'a je možné a potrebné sankcionovať ako úmyselný trestný čin s poukazom na rôznu kvalitu naplnenia vedomostnej a vôľovej zložky zavinenia.

Nad rámec uvedeného najvyšší súd poukazuje na fakt, že poškodiť cudziu vec možno aj bez spáchania tohto skutku vlámaním – napr. vec verejne dostupnú (pouličné osvetlenie), príp. vec iného, ktorú páchatel' len poškodí, pričom sa k nej nemusí dostať vlámaním, eventuálne s jej poškodením znak vlámania nie je spojený. Avšak poškodenie cudzej veci, ktorému vlámanie buď predchádza, alebo je jej poškodenie priamym dôsledkom vlámania, je ako spáchané vlámaním aj potrebné kvalifikovať, inak by takéto konanie bolo potrestané neprimerane priaznivo. Napríklad pokiaľ by obvinená z uvedených motorových vozidiel nič neodcudžila a ani by takýto úmysel nemala, pričom by mala úmysel vlámaním len poškodiť cudziu vec, bola by trestne stíhaná za spáchanie trestného činu poškodzovania cudzej veci vlámaním podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c) k § 138 písm. e) Tr. zák. Ak k takémuto konaniu navyše pristúpi v jednočinnom súbehu aj prisvojenie si cudzej veci jej zmocnením, prieči sa akejkol'vek logike,

aby znak vlámania bol pričítaný tak, že v konečnom dôsledku by takáto právna kvalifikácia rezultovala k menej prísnemu postihu páchatel'a než v prípade, ak by spáchal len trestný čin poškodzovania cudzej veci vlámaním, kedy vlámanie by bolo možné pričítať jedine k tejto skutkovej podstate.

Obvinená v rámci svojho dovolania formálne napáda predmetný rozsudok krajského súdu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Tr. por., pričom však ťažisko jej argumentácie spočíva v podľa nej nesprávnej právnej kvalifikácii skutku a pričítania kvalifikačného znaku vlámania k trestnému činu poškodzovania cudzej veci a nie k trestnému činu krádeže.

K dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že „*Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.*“ [R 5/2011]

Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Touto formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa. [R 57/2007]

Najvyšší súd konštatuje, aj s poukazom na vyššie uvedenú detailnú analýzu stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 12. decembra 2011, sp. zn. Tpj 78/2011, uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 116/2012, že námietky obvinenej smerujúce k preukázaniu skutočnosti, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo jej trestnoprávne relevantné konanie nesprávne právne posúdené, neobstoja, a preto dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je daný. Najvyšší súd vyššie uvedenou argumentáciou verifikoval, že dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu je vecne i argumentačne správny a právna kvalifikácia konania obvinenej zodpovedá ako zákonným požiadavkám, tak i ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

K dovolaciemu dôvodu podľa písm. h) § 371 ods. 1 Tr. por. potom najvyšší súd uvádza, že tento možno aplikovať jedine v prípade, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa. Ako však bolo uvedené vyššie, najvyšší súd sa s právnou kvalifikáciou skutku napadnutým rozsudkom krajského súdu, aj v kontexte svojej konštantnej rozhodovacej činnosti, plne stotožňuje. S poukazom na uvedené potom pripomína, že trestná sadzba trestu odňatia slobody podľa § 245 ods. 3 Tr. zák. predstavuje 3 roky až 8 rokov, z čoho vyplýva, že obvinenej uložený trest (tri roky odňatia slobody) bol druhom trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin

uložiť pripúšťa a rovnako najvyšší súd konštatuje, že trest bol obvinenej uložený v intenciách zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Jedinou chybou vytknuteľnou dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu je skutočnosť, že tento rozhodol podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. tak, že zrušil len výrok o treste rozsudku súdu prvého stupňa a následne postupom podľa § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol tak, že zmenil aj právnu kvalifikáciu výrokov o vine v bodoch 1) a 2) tohto rozsudku. Uvedeným postupom sa, napriek správnej právnej kvalifikácii, krajský súd dopustil chyby vo formálnom postupe, keďže podľa správnosti mal zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa v celku, a rozhodnúť sám o vine a následne o treste. Napriek tomu, že uvedené pochybenie krajského súdu dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por. nezakladá, považoval najvyšší súd za potrebné vysporiadať sa s touto, hoc len formálnou, vadou napadnutého rozsudku krajského súdu.

Otázky:

- 1) Uveďte, v kontexte vyššie uvedeného, správnu právnu kvalifikáciu skutku dovolateľky aj s prislúchajúcou právnou argumentáciou.
- 2) Je možné, aby trestný čin krádeže vlámaním bol spáchaný v jednočinnom súbehu s trestným činom poškodzovania cudzej veci?
- 3) Komparuj trestný čin krádeže s trestným činom sprenevery.
- 4) Vymenujte hranice škody v zmysle právnej úpravy *de lege lata*.

Vypracovanie:

2.

Obžalovaný A.B., bol stíhaný za trestný čin krádeže, nakoľko odcudzil motorové vozidlo a zároveň bol obžalovaný aj pre trestný čin legalizácie výnosu z trestnej činnosti, ktorá skutkovo pozostávala z konania, kedy obžalovaný A.B., odcudzené motorové vozidlo vymenil za bicykel a pervitín.

Otázky:

- 1) Je podľa Vás uvedená právna kvalifikácia správna?
- 2) Zmenila by sa právna kvalifikácia, resp. uveďte právnu kvalifikáciu skutku v prípade, ak by páchatel' pri výmene ukradnutého motorového vozidla za bicykel a pervitín tvrdil, že motorové vozidlo je jeho a nie je kradnuté?
- 3) Osoba bankového úradníka prijala vysoký obnos finančnej hotovosti, pričom sa domnieva, že uvedené prostriedky pochádzajú z nekalej trestnej činnosti. Napriek tomu, že jej zákon prikazuje nahlásiť takéto konanie, ona si svoju povinnosť nesplní. Hrozí bankovému úradníkovi trestné stíhanie?
- 4) Definuj výnos z trestnej činnosti.

Vypracovanie:

Trestné činy hospodárske

1.

Najvyšší súd SR, Spisová značka: 2Tdo/73/2017, zo dňa 20.11.2018

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Františka Moznera a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci proti obvinenému Ing. I. X. pre pokus obzvlášť závažného zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 14 ods. 1, § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí konanom 20. novembra 2018 v Bratislave o dovolaní obvineného Ing. I. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 19. januára 2017, sp. zn. 3To/43/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného Ing. I. X. **odmieta**.

Odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) zo 17. októbra 2014, sp. zn. 2T/67/2014, bol obvinený I. X. uznaný za vinného v bode 1) z pokusu obzvlášť závažného zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 14 ods. 1, § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. účinného do 21. decembra 2012, v bode 2) zo zločinu daňového podvodu podľa § 277a ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. účinného do 21. decembra 2012 a v bode 3) zo zločinu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. účinného do 21. decembra 2012 na tom skutkovom základe, že

1) ako podpredseda predstavenstva a výkonný riaditeľ spoločnosti G. D., a. s., so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX vytvoril fiktívne záväzky spoločnosti G. D., a. s. voči fyzickým osobám Ing. I. Ž., nar. XX. C. XXXX, Ing. I. J., nar. XX. L. XXXX, Ing. I. X., nar. XX. S. XXXX, a Ing. C. X., nar. X. S. XXXX, takým spôsobom, že v presne nezistenej dobe v mesiaci december 2011 dal pracovníčke pokladne spoločnosti R. S., nar. XX. K. XXXX pokyn na vystavenie príjmových pokladničných dokladov, na základe ktorých mala prijať do pokladne 16. decembra 2011 (príjmový pokladničný doklad č. 31916475) od Ing. I. Ž. 80.000,- eur, dňa 20. decembra 2011 (príjmový pokladničný doklad č. 31916485) od Ing. I. X. 45.264,- eur, dňa 20. decembra 2011 (príjmový pokladničný doklad č. 31916488) od Ing. I. J. 30.000,- eur, pričom k reálnemu prevzatíu finančnej hotovosti pracovníčkou pokladne nedošlo, následne dal pracovníčke pokladne spoločnosti R. S., nar. XX. K. XXXX pokyn na vystavenie výdavkového pokladničného dokladu č. 31911425 z 21. decembra 2011 na 180.264,- eur a to na účel hotovostnej úhrady dodávateľskej faktúry č. 102011075 z 30. novembra 2011 vystavenej spoločnosťou J..K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX, za vykonanie skrývkových prác, ktorá bola fiktívna, nakoľko v skutočnosti skrývkové práce ani iné práce vykonané neboli, pričom reálne pracovníčka pokladne R. S., nar. XX. K. XXXX, výdaj hotovosti z pokladne vo výške 180.264,- eur nevykonala, týmto konaním Ing. I. X. porušil svoju povinnosť ustanovenú všeobecne záväzným právnym predpisom - § 194 ods. 5 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník podľa ktorého členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov

alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti a pri reálnom zaplatení týchto fiktívnych záväzkov zo strany spoločnosti G. D., a. s. so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, (aktuálne G. D., a. s. v konkurze) by tejto spoločnosti spôsobil škodu vo výške 155.264,- eur, 2) ako výkonný riaditeľ a podpredseda spoločnosti G. D., a. s. so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, v presne nezistenej dobe v mesiaci december 2011 predložil na zúčtovanie do účtovníctva spoločnosti G. D., a. s., dodávateľskú faktúru č. 102011075 z 30. novembra 2011 v sume 180.264,- eur s DPH, vystavenú spoločnosťou J.. K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX, za skryvkové práce, a to aj napriek tomu, že vedel, že predmetná dodávateľská faktúra bola fiktívna, nakoľko skryvkové práce uvedené v jej popise ani iné práce neboli nikdy reálne vykonané a spoločnosťou G. D., a. s. neboli ani nikdy reálne zaplatené, následne dňa 27. decembra 2011 bolo za daňový subjekt G. D., a. s. (aktuálne G. D., a. s. v konkurze), so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, DIČ: XXXXXXXXXXXX, IČDPH: D., podané správcovi dane - Daňovému úradu Žilina, pobočka Martin daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiaca november 2011, pričom daňový subjekt G. D., a.s. si na základe tohto daňového priznania uplatnil voči príslušnému daňovému úradu nadmerný odpočet DPH vo výške 201.928,50 eur, nakoľko daň na vstupe uviedol vo výške 417.272,84 eur a daň na výstupe vo výške 215.345,42 eur, pričom do dane na vstupe bola zahrnutá aj fiktívna dodávateľská faktúra č. 102011075 z 30. novembra 2011 v sume 180.264,- eur s DPH vystavená spoločnosťou J.. K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX, za skryvkové práce, následne bola správcom dane - Daňovým úradom Žilina, pobočka Martin vykonaná u daňového subjektu G. D., a. s. daňová kontrola k DPH za zdaňovacie obdobie november 2011 na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu alebo jeho časti, na základe ktorej správca dane neuznal nárok na odpočítanie dane z faktúry č. 102011075 z 30. novembra 2011 na sumu 180.264,- eur, z toho 20% DPH 30.044,- eur, nakoľko dodávateľ prác spoločnosť J.. K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX, nepreukázal, že k dodaniu služby reálne došlo, čím Ing. I. X. konal v úmysle zadovážiť v prípade zaplatenia celej výšky uplatneného nadmerného odpočtu DPH neoprávnený prospech pre spoločnosť G. D., a. s. (aktuálne G. D., a. s. v konkurze), so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, vo výške 30.044,- eur na ujmu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, 3) ako výkonný riaditeľ a podpredseda predstavenstva spoločnosti G. D., a. s. so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, v presne nezistenej dobe v mesiaci december 2011 predložil na zúčtovanie do účtovníctva spoločnosti G. D., a. s., dodávateľskú faktúru č. 102011075 z 30. novembra 2011 v sume 180.264,- eur s DPH, vystavenú spoločnosťou J.. K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX za skryvkové práce, a to aj napriek tomu, že vedel, že predmetná dodávateľská faktúra bola fiktívna, nakoľko skryvkové práce uvedené v jej popise ani iné práce neboli nikdy reálne vykonané a spoločnosťou G. D., a. s. neboli ani nikdy reálne zaplatené, následne dňa 2. apríla 2012 bolo za daňový subjekt G. D., a. s. (aktuálne G. D., a. s. v konkurze), so sídlom D., G. Q. X, IČO: XX XXX XXX, DIČ: XXXXXXXXXXXX, IČDPH: D. podané správcovi dane - Daňovému úradu Žilina, pobočka Martin daňové priznanie k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011, pričom do daňového priznania bola zahrnutá aj fiktívna dodávateľská faktúra č. 102011075 z 30. novembra 2011 v sume 180.264,- eur s DPH vystavená spoločnosťou J.. K.. spol. s r. o. so sídlom Ž., K. P. X/X, IČO: XX XXX XXX, za skryvkové práce, na základe čoho došlo zo strany daňového subjektu G. D., a. s. k navýšeniu daňovej straty za zdaňovacie obdobie od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 o sumu 28.541,80 eur, čím svojim konaním Ing. I. X. spôsobil, že v budúcich obdobiach mohla vzniknúť štátnemu rozpočtu Slovenskej republiky ujma vo výške 28.541,80 eur, nakoľko podľa § 30 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov je možné od

základu dane daňovníka, ktorý je právnickou osobou odpočítat' daňovú stratu rovnomerne počas najviac štyroch (v čase spáchania skutku siedmich) bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 237 ods. 4 Tr. zák., s použitím § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 2 Tr. zák. účinného do 21. decembra 2012 úhrnný trest odňatia slobody vo výmere desať rokov, na ktorého výkon ho podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Zároveň mu podľa § 237 ods. 4, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad na dobu osemnásť mesiacov.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 19. januára 2017, sp. zn. 3To/43/2015, zamietol podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenému Ing. I. X. a jeho obhajkyni JUDr. Ivici Firstovej doručené 3. apríla 2017, podal obvinený prostredníctvom pre dovolacie konanie zvoleného obhajcu JUDr. Róberta Hrončeka 12. júla 2017 dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g), i) Tr. por.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. videl obvinený v nezákonnosti rozhodnutí konajúcich súdov, pretože ignorovali zásady trestného konania týkajúce sa preukazovania viny obvineného a navyše krajský súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s argumentáciou obvineného uvedenou v doplnení odvolania z 3. januára 2017, čo podľa názoru obvineného robí toto rozhodnutie arbitrárnym.

K porušeniu práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. došlo zo strany konajúcich súdov aj nevykonaním dôkazu (obhliadky) navrhnutého na hlavnom pojednávaní 25. júla 2014. Prvostupňový súd vykonanie tohto dôkazu odmietol s poukazom na § 272 ods. 3 Tr. por., čím podľa obvineného došlo k nesprávnej aplikácii procesného predpisu. Navrhovaný dôkaz sa totiž netýkal okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolnosti, ktorú možno zistiť inými, už skôr navrhnutými dôkazmi, naopak, týkal sa skutočnosti, ktorú obvinený namietal počas celého trestného konania, a síce že prvostupňový súd zle definoval územie, na ktorom mali byť vykonávané práce v súvislosti so zmluvnou špecifikáciou a následnou lokalizáciou, ktoré mali byť údajne fiktívne. Presné definovanie dotknutého územia je totiž rozhodujúcou skutočnosťou a ak by bolo predmetné územie správne identifikované (čím by došlo k preukázaniu vykonávaných prác), bolo by to pre trestné konanie rozhodujúce a zásadné, keďže by nemohla byť naplnená skutková podstata trestného činu daňového podvodu.

4) K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. došlo podľa obvineného použitím výpovede svedka O. Ď., keďže jeho výpoveď, uskutočnená po začatí trestného stíhania, avšak pred vznesením obvinenia, bola oboznámená na hlavnom pojednávaní. Podľa obvineného mal prvostupňový súd postupovať tak, že mal tohto svedka vypočuť bez použitia jeho výpovede vykonanej pred vznesením obvinenia.

V rámci námietok vzťahujúcich sa k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. obvinený poukázal na jednotlivé znaky skutkovej podstaty trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku, pričom v súvislosti s objektívnou stránkou tohto trestného činu zdôraznil, že obligatórne sa na jej naplnenie vyžaduje vznik následku, ktorým je škoda, eventuálne reálna hrozba vzniku škody. Taktiež musí byť v rámci dokazovania v

trestnom konaní zistené, či konanie páchatel'a bolo v rozpore s platným právom a či medzi konaním páchatel'a a následkom, ktorý nastal alebo hrozil, existovala príčinná súvislosť.

Podľa jeho názoru v predmetnej veci nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku, a to z toho dôvodu, že nemohla vzniknúť škoda v zmysle § 124 ods. 1 Tr. zák. Podľa skutkovej vety uvedenej v rozsudku prvostupňového súdu by škoda vznikla pri reálnom zaplatení fiktívnych záväzkov (vzniknutých zo zmlúv o pôžičke). V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2010, sp. zn. 3 Cdo 325/2009, v zmysle ktorého „Podľa ustanovenia § 657 Občianskeho zákonníka zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu. Z citovaného zákonného ustanovenia teda vyplýva, že pre uzavretie dohody o pôžičke sa nevyžaduje písomná forma, takže táto zmluva môže byť uzavretá i ústne alebo konkludentným spôsobom. Podstatnou náležitosťou obsahu takejto dohody je okrem označenia zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky; z obsahu zmluvy musí vyplývať i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňazí). Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne.“ Z uvedeného rozhodnutia je podľa obvineného zrejmé, že pôžička je tzv. reálnym kontraktom, k uzavretiu ktorého dochádza až reálnym odovzdaním peňazí, ktoré pôžičku tvoria (čo znamená, že bez ich reálneho odovzdania žiaden zmluvný vzťah nevznikne). Ak teda nedošlo k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov, žiaden záväzok medzi stranami nevznikol a bez existencie záväzku nemôže ani vzniknúť škoda. S uvedenou námietkou sa však konajúce súdy žiadnym spôsobom nevysporiadali, čím došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu a k nesprávnej kvalifikácii trestného činu.

5) K reálnemu vráteniu pôžičiek v predmetnej veci teda nedošlo a ani nemohlo dôjsť, čo je podľa dovolateľa zrejmé nielen z vyššie uvedeného, ale aj z výpovedí svedkov Ing. I. Ž. a Ing. I. J., ktorí uviedli, že nedisponovali príjmovými pokladničnými dokladmi, čiže nemohli nijakým spôsobom deklarovať, že niekedy došlo k poskytnutiu pôžičky, navyše žiadne finančné prostriedky neposkytli (v podstate iba figurovali na účtovných dokladoch) a preto ani žiadne vrátenie finančných prostriedkov nepožadovali. Zo skutkového stavu zisteného konajúcimi súdmi je teda podľa obvineného zrejmé, že v predmetnej veci išlo iba o fiktívne účtovné doklady. Navyše, zo skutku popísaného v rozsudku okresného súdu vyplýva podľa neho jednoznačný záver o tom, že pohnútkou pre vyhotovenie účtovných dokladov, na základe ktorých spoločnosť disponovala finančnou hotovosťou a na základe ktorých obvinený mohol deklarovať finančnú hotovosť, bola hotovostná úhrada dodávateľskej faktúry, vystavenej spoločnosťou J.K.. spol. s r. o.

S poukazom na to, že záväzky z pôžičiek boli fiktívne, obvinený konštatoval, že v predmetnej veci nemohlo dôjsť ani k vzniku škody alebo k akémukoľvek inému reálnemu úbytku na právach spoločnosti, pričom ak konajúce súdy tvrdia vo svojich rozhodnutiach opak, ide o výklad zákona v neprospech obvineného, ktorý je v trestnom práve neprípustný. Uvedenú argumentáciu podporil aj poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 7/2013, v zmysle ktorého „Akceptácia určenia výšky škody na základe predpokladu - domnienky vyznievajúcej absolútne v neprospech obvinených je právne neprijateľná, nielen vzhľadom na možnosť vyvrátiteľnosti, ale i v trestnom práve vylúčenej možnosti výkladu pochybnosti v neprospech obvineného.“ S uvedenými námietkami obvineného sa podľa jeho

názoru nezaoberal ani odvolací súd, keďže v odôvodnení svojho uznesenia v podstate riešil iba skutočnosť, že zmluvy boli zaevidované v účtovníctve spoločnosti, čo však podľa obvineného nezakladá vznik záväzku; navyše, predmetné záväzky ani neboli prihlásené do reštrukturalizačného konania. Na základe uvedených skutočností je obvinený toho názoru, že konajúce súdy sa nijakým spôsobom nevysporiadali s otázkou pravdepodobnosti vzniku škody a v jeho neprospech aplikovali domnienku potenciality vzniku škody.

Vo vzťahu ku skutku pod bodom 2) rozsudku prvostupňového súdu obvinený uviedol, že trestný čin daňového podvodu je dokonaným trestným činom. Konaním obvineného však nedošlo k poškodeniu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, pretože uplatnený nadmerný odpočet DPH nebol nikdy vyplatený. Ani touto jeho námietkou sa však odvolací súd nezaoberal a v odôvodnení svojho rozhodnutia len skonštatoval, že k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu daňového podvodu podľa § 277a Tr. zák. postačuje konanie obvineného smerujúce k zadováženiu neoprávneného prospechu na úkor štátneho rozpočtu. Podľa názoru obvineného však skutočnosť, že k poškodeniu štátneho rozpočtu nedošlo, má zásadný vplyv na prípadné uloženie výšky trestu a opomenutie tejto skutočnosti spôsobuje procesnú vadu predmetného trestného konania. Navyše, odôvodnenie uznesenia krajského súdu vo vzťahu k tomuto skutku považuje obvinený za nezrozumiteľné a zmätočné, pretože krajský súd uvádza, že sa nestotožňuje s jeho odvolacou námietkou, v zmysle ktorej pri trestnom čine daňového podvodu konaním obvineného nedošlo k poškodeniu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, avšak na druhej strane uvádza, že na spáchanie trestného činu daňového podvodu v zmysle § 277a Tr. zák. sa nevyžaduje, aby došlo k reálnemu poškodeniu štátneho rozpočtu, ale postačuje len konanie smerujúce k zadováženiu neoprávneného prospechu na úkor štátneho rozpočtu.

Pokiaľ ide o skutok uvedený v bode 3) rozsudku prvostupňového súdu, k nemu obvinený uviedol, že prvostupňový súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nijakým spôsobom nevysporiadal s otázkou, či obvinený dokonil trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 Tr. zák. Predmetný trestný čin je totiž dokonaný až skutočným vymeraním nižšej dane (na jeho dokonanie preto nestačí len podanie daňového priznania, v ktorom daňový subjekt neoprávnene navyšuje výdavky, či znižuje príjmy). Samotné deklarovanie daňovej straty nemôže podľa obvineného znamenať, že došlo ku kráteniu dane. Na základe uvedeného nesúhlasil s tvrdeniami o tom, že svojim konaním akýmkoľvek spôsobom skrátil daň a doplnil, že ak by bol výklad prvostupňového a odvolacieho súdu vo vzťahu k tomuto trestnému činu správny, nebola by v jeho prípade možná aplikácia účinnej ľútosti v zmysle § 86 písm. e) Tr. zák., čo je podľa neho absurdné.

V podstate z týchto dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona v § 2 ods. 1, ods. 10, ods. 12, § 317 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj iných ustanovení a v zmysle § 386 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, rozsudok prvostupňového súdu, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Martin, aby predmetnú vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, a to v inom zložení senátu. Zároveň obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky do rozhodnutia o podanom dovolaní podľa § 380 ods. 4 Tr. por. prerušil výkon jeho trestu odňatia slobody, keďže podľa jeho názoru dva skutky z troch nie sú ani len trestnými činmi a pri trestnom čine daňového podvodu podľa § 277a ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. za určitých okolností prichádza do úvahy uloženie podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom v zmysle § 51 Tr. por. (správne Tr. zák., pozn.) v spojení s § 39 Tr. por. (správne Tr. zák., pozn.).

K dovolaniu obvineného sa písomným podaním z 31. októbra 2017 vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Martin, ktorý vo svojom vyjadrení uviedol, že z vyššie uvedeného rozsudku okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu, ako aj z konania, ktoré im predchádzalo, je zrejmé, že nie je splnený žiadny z dôvodov dovolania uvedených v ustanovení § 371 Tr. por., a teda ani žiadny z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Tr. por., na ktoré obvinený vo svojom dovolaní poukazuje. Jednotlivé tvrdenia obvineného, ktorými odôvodňuje existenciu ním uvádzaných dovolacích dôvodov, považuje prokurátor v celom rozsahu za irelevantné a rozhodnutia okresného súdu, ako aj krajského súdu považuje za zákonné a spravodlivé. Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol, aby dovolací súd na verejnom zasadnutí uznesením podľa § 392 ods. 1 Tr. por. dovolanie obvineného zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolacích (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným I. X. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodov dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnené dôvody dovolania nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné najprv vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Tr. por. vyplýva, že dovolanie (ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu) je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. [pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012]. Teda pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Tr. por.

Pokiaľ ide o obvineným uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., poukazuje najvyšší súd ďalej na to, že právo na obhajobu v zmysle tohto dovolacieho dôvodu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu v zmysle tohto ustanovenia tak nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. práva podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (pozri uznesenie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011).

Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd konštatuje, že mimo obvineným označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (ale i akýkoľvek iný ním použiteľný dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 Tr. por.) stoja jeho námietky, ktorých podstata spočíva v tvrdení, že súdy zásadným spôsobom pochybili, keď ignorovali zásady trestného konania používané pri preukazovaní viny a vyhodnotili jeho dôkazný návrh na vykonanie obhliadky miesta údajného činu ako neopodstatnený, pretože tieto majú skutkový charakter. Z pohľadu zachovania práva obvineného na obhajobu je podstatné, že prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozsudku na str. 18 dostatočne ozrejmil, prečo považoval obvineným navrhovanú obhliadku za nadbytočnú.

V tejto súvislosti treba ďalej uviesť, že zjavne neopodstatnenou je tiež námietka svojvoľnosti (arbitrárnosti) napadnutého rozhodnutia. Zohľadniac konštantnú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky poukazuje dovolací súd v tomto smere na to, že hoci súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré dáva odpovede na všetky právne a skutkovo významné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, súd nemusí dať odpoveď na každú otázku nastolenú stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov uvádzaných stranami konania (primerane pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. septembra 2018, sp. zn. II. ÚS 441/2018). Z tohto pohľadu je podstatným, že súdy oboch stupňov vo svojich rozhodnutiach (posudzujúc ich v súhrne a aj so zreteľom na nižšie uvedené) jasne a zrozumiteľne objasnili, ktoré skutočnosti vzali za dokázané, o ktoré dôkazy opreli svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa spravovali pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako sa vyrovnali s obhajobou, prečo nevyhoveli dôkazným návrhom obvineného a akými právnymi úvahami sa riadili, keď posudzovali dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Zároveň sa žiada dodať, že právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán konania.

6) Rovnako zrejme splnený nie je ani dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., v rámci ktorého obvinený namieta oboznámenie výpovede svedka O. Ď., ktorá bola urobená pred vznesením obvinenia, pretože potom ako sa tento svedok na hlavnom pojednávaní konanom 6. júna 2014 v podstatných bodoch odchýlil od svojej skoršej výpovede, okresný súd v súlade s § 264 ods. 1, ods. 2 Tr. por. v spojení s § 2 ods. 11 Tr. por. túto, po začatí trestného stíhania v

súlade so zákonom získanú výpoveď prečítal (ako v napadnutom uznesení správne uvádza už krajský súd). Zároveň v tejto súvislosti dovolací súd pre úplnosť dodáva, že z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj právo obvineného vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe, je podstatné, že obvinený mal možno klásť tomuto svedkovi otázky aj pokiaľ ide o obsah prečítanej výpovede a spochybniť tak jej pravdivosť. O inú procesnú situáciu by šlo v prípade, ak by predmetná výpoveď bola prečítaná namiesto výsluchu tohto svedka z niektorého z dôvodov uvedených v § 263 ods. 3 Tr. por.

Napokon pokiaľ ide o obvineným uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd v súlade so svojou dlhodobo ustálenou rozhodovacou praxou uvádza, že predmetom tohto dovolacieho dôvodu môže byť len nesprávne právne posúdenie v tzv. skutkovej vete rozhodnutia súdmi prvého a druhého stupňa ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť. Z tohto pohľadu hodnotí dovolací súd aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008 a 3/2011).

7) V kontexte uvedeného a so zreteľom na v rámci tohto dovolacieho dôvodu uplatnené námietky, ktorými je najvyšší súd viazaný, treba poukázať na to, že podľa skutkových zistení prvostupňového súdu, ktoré si v celom rozsahu osvojil i súd druhého stupňa a ktoré nemôže dovolací súd v tomto konaní skúmať ani meniť [§ 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por.] podstata pokusu obzvlášť závažného zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. [bod 1) rozsudku okresného súdu] spočíva v tom, že obvinený ako člen predstavenstva a výkonný riaditeľ obchodnej spoločnosti G. D., a. s. v rozpore s Obchodným zákonníkom mu stanovenou povinnosťou vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých akcionárov, pričom pri jej výkone nesmie uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami obchodnej spoločnosti, vytvoril fiktívne záväzky uvedenej spoločnosti tak, že pracovníčke pokladne dal pokyn na vystavenie príjmových pokladničných dokladov, podľa ktorých mala od Ing. I. Ž. prijať 80.000,- eur, od obvineného 45.264,- eur a od Ing. I. J. 30.000,- eur, pričom k reálnemu prevzatiu týchto finančných hotovostí nedošlo, a zároveň jej dal pokyn na vystavenie výdavkového pokladničného dokladu potvrdzujúceho hotovostnú úhradu fiktívnej faktúry na 180.264,- eur vystavenej obchodnou spoločnosťou J.. K.. spol. s r. o. za nevykonané skrývkové práce, pričom k výdaju hotovosti v skutočnosti nedošlo. Teda ak obvinený pokynom na vystavenie nepravdivých pokladničných dokladov fingoval, že medzi ním, Ing. I. Ž. a Ing. I. J. ako veriteľmi a obchodnou spoločnosťou G. D., a. s. ako dlžníkom došlo k odovzdaniu peňazí - predmetu ním simulovaných zmlúv o pôžičke, nemôže sa dnes zbaviť trestnej zodpovednosti tvrdením, že pokiaľ k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov nedošlo (čo však konaním kladeným mu za vinu predstieral), žiaden záväzok medzi stranami nevznikol a bez jeho existencie nemôže ani vzniknúť škoda.

8) V nadväznosti na to je potrebné uviesť tiež to, že dovolací súd je viazaný skutkovými závermi súdov prvého a druhého stupňa aj v tom, že reálnym zaplatením predmetných fiktívnych záväzkov zo strany dlžníka by mu vznikla škoda vo výške 155.264,- eur. Tu je však zároveň nutné poukázať na to, že z výpovedí obvineného a listín poskytnutých správcom konkurznej podstaty (č. 1. 916 - 966) vyplýva, že obvinený všetky svoje pohľadávky voči obchodnej

spoločnosti G. D. a. s., včítane fiktívnej pohľadávky vo výške 45.264,- eur, ktorá je predmetom konania, odplatne postúpil dlžníkom obchodnej spoločnosti, ktorí ich vo vzťahu k nej následne započítali. Aj so zreteľom na výpoveď svedka C. B., ktorý potupoval rovnako ako obvinený, je potom namieste záver, že pokiaľ by v daňovom konaní nevyšla najavo fiktívnosť predmetných záväzkov, rovnaký scenár by sa uplatnil aj vo vzťahu k fingovaným pohľadávkam Ing. I. Ž. a Ing. I. J.. Je teda zrejmé, že konanie obvineného malo nielen reálny potenciál škodu vo výške 155.264,- eur spôsobiť, ale táto minimálne v rozsahu fiktívnej pohľadávky obvineného vo výške 45.264,- eur aj vznikla, keďže jej následným započítaním so skutočnými pohľadávkami obchodnej spoločnosti G. D. a. s. došlo k reálnemu úbytku na jej majetku (§ 124 ods. 1 Tr. zák.). Ani v tomto smere tak nemožno námietkam dovolateľa prisvedčiť.

Pokiaľ ide o výhrady obvineného voči skutku v bode 2) rozsudku okresného súdu, ktorý je posúdený ako zločin daňového podvodu podľa § 277a ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák., na tieto vecne správne a výstižne reagoval už krajský súd, ktorý v tomto smere poznamenal: „... že na spáchanie trestného činu daňového podvodu v zmysle § 277a Tr. zák. sa nevyžaduje, aby došlo k reálnemu poškodeniu štátneho rozpočtu, ale postačuje len konanie smerujúce k zadováženiu neoprávneného prospechu na úkor štátneho rozpočtu. Z vykonaných dôkazov jednoznačne vyplýva, že zo strany obžalovaného došlo k neoprávnenému uplatneniu nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty, nakoľko sa dopustil konania, ktoré spočívalo v uplatnení nároku, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim daň z pridanej hodnoty.“ Dovolateľ pritom túto časť odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu interpretuje skreslene. Navyše, ak v tejto súvislosti poukazuje na to, že uplatnený nadmerný odpočet DPH nebol nikdy vyplatnený, čo má vplyv na prípadnú výšku ukladaného trestu, táto jeho námietka nezodpovedá žiadnemu z ním použiteľných dovolacích dôvodov.

Vo vzťahu k námietkam dovolateľa spochybňujúcim správnosť právneho posúdenia skutku pod bodom 3) rozsudku okresného súdu treba v prvom rade uviesť, že **skrátением dane podľa § 276 Tr. zák. sa rozumie akékoľvek konanie páchatel'a, v dôsledku ktorého je daňovníkovi vymieraná nižšia daň alebo k jej vymeraniu vôbec nedôjde. Z tohto pohľadu treba za skrátenie dane považovať aj neoprávnené vytvorenie alebo navýšenie daňovej straty (napr. na základe fiktívnych nákladov), ktorú môže daňovník, ktorý je právnickou osobou, počas bezprostredne nasledujúcich zdaňovacích období odpočítat' od daňového základu** (§ 30 zák. č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení účinnom v čase spáchania skutku). K dokonaniu tohto trestného činu dôjde v takom prípade odpočítaním neoprávnene vytvorenej daňovej straty od daňového základu daňovníka v nasledujúcom zdaňovacom období. Z uvedeného vyplýva, že pri správnom použití zákona mal byť skutok v bode 3) rozsudku okresného súdu posúdený ako pokus zločinu skrátenia dane a poistného podľa § 14 ods. 1, § 276 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. Avšak vzhľadom na to, že pokus trestného činu je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin a úhrnný trest odňatia slobody bol v posudzovanej veci ukladaný obvinenému podľa trestnej sadzby stanovenej za obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák., zistené porušenie zákona nijak neovplyvnilo postavenie obvineného a teda ani tento dôvod dovolania nemožno v posudzovanej veci použiť (§ 371 ods. 5 Tr. por.). Na tom nemení nič ani fakt, že pri pokuse tohto trestného činu neprichádza uplatnenie účinnej ľútosti podľa § 86 ods. 1 písm. e) Tr. zák. do úvahy. V takýchto situáciách je podľa najvyššieho súdu totiž namieste analogické použitie účinnej ľútosti podľa § 85 ods. 1 Tr. zák., avšak iba za predpokladu, že páchatel' dobrovoľne škodlivý následok (v podobe bezprostredne hroziaceho skrátenia dane) zamedzí alebo napraví (napr. podaním opravného alebo dodatočného daňového

priznania), alebo urobí o trestnom čine oznámenie v čase, keď sa mu mohlo ešte zabrániť. O takúto situáciu však v posudzovanej veci nejde. Napokon pre úplnosť považuje najvyšší súd za potrebné dodať, že tento trestný čin (rovnako aj trestný čin daňového podvodu) je iba vedľajším dôsledkom (nie však nevýznamným odôvodňujúcim tzv. faktickú konzumpciu) primárneho trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 Tr. zák., ktorým obvinený vytvoril fiktívne pohľadávky voči obchodnej spoločnosti, ktorej bol štatutárom, ktoré následne odplatne postúpil.

Na základe týchto dôvodov najvyšší súd dovolanie obvineného Ing. I. X. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol. Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

Otázky:

- 1) Čo považujeme za skrátenie dane?
- 2) Sú súdy viazané výsledkom daňovej kontroly alebo posudzujú otázku skrátenia dane a poistného, resp. ich rozsahu samostatne?
- 3) Je možné pri tomto trestnom čine aplikovať hmotnoprávny inštitút účinnej ľútosti? Ak áno, za akých podmienok?

Vypracovanie:

Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu

1.

Rozsah činu v zmysle § 294 ods. 4 písm. c), ods. 5 písm. b), resp. § 295 ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b), ods. 5 písm. a) Trestného zákona sa, v súlade s legálnou definíciou, určuje podľa §§ 125 ods. 1, 126 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona. Rozsah činu je v prípade uvedenom v predchádzajúcom odseku určený cenou veci uvedenej v § 294 ods. 1 až 3 alebo § 295 ods. 1 alebo 2 [v prípade ustanovenia § 295 ods. 2 písm. b) ide o chemickú alebo biologickú zbraň, nie o stavbu alebo prevádzku], s ktorou páchatel nakladá spôsobom uvedeným vo vyššie označených ustanoveniach. Ide o obvyklú predajnú cenu v mieste (lokalite) a čase činu, a to primárne (vzhľadom na charakter trestnej činnosti) na nelegálnom trhu; ak taký trh alebo cenu nemožno zistiť, rozsah činu sa posúdi podľa obvyklej ceny pri legálnom predaji dotknutej veci. Obvyklú predajnú cenu na nelegálnom trhu nemožno zisťovať cestou znaleckého posudku alebo odborného vyjadrenia alebo potvrdenia subjektov, ktoré sa zaoberajú legálnym predajom strelných a ďalších zbraní a streliva, ale v rozsahu odbornej a znaleckej činnosti len odborným vyjadrením štátnych orgánov, do ktorých pôsobnosti (obsahovo) patrí boj proti nelegálnym aktivitám vo vzťahu k výrobe, resp. predaju zbraní a ďalším nadväzujúcim aktivitám (Policajný zbor Slovenskej republiky, Slovenská informačná služba, Vojenské spravodajstvo). Z takého dôkazného zisťovania však nie sú vylúčené ani iné vo veci vykonateľné dôkazy, najmä tie, ktoré dokumentujú nelegálnu cenu dojednávajú alebo zaplatenú vo veci, ktorá je predmetom konania. (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. novembra 2017, sp. zn. 5 Tdo 83/2016)

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 9. novembra 2017, sp. zn. 5 Tdo 83/2016, v trestnej veci proti obvinenému O. A. a spol., pre **pokračovací zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami** podľa § 294 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a iné, o dovolaní ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka spravodlivosti“) a obvineného O. A. proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. decembra 2015, sp. zn. 4To/63/2015, rozhodol tak, že:

- I. Podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 9. decembra 2015, sp. zn. 4To/63/2015, a rozsudkom Okresného súdu Košice II z 21. júla 2015, sp. zn. 3T/32/2014, ako aj konaním, ktoré im predchádzalo, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. g), ods. 3 Tr. por. bol porušený zákon v ustanoveniach § 295 ods. 3 písm. c) Tr. zák. v spojení s § 125 ods. 1 Tr. zák. a § 126 ods. 1 Tr. zák. v prospech obvinených O. A., K. G. a U. I. a v ustanoveniach § 117 ods. 2 Tr. por. v spojení s § 2 ods. 12 Tr. por. v neprospech obvineného O. A.
- II. Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach, ako aj rozsudok Okresného súdu Košice II z 21. júla 2015, sp. zn. 3T/32/2014, v celom rozsahu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. III. Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Okresnému súdu Košice II prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. IV. Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. obvineného O. A., narodeného X. E. XXXX, nevzal do väzby.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) z 21. júla 2015, sp. zn. 3T/32/2014, bol obvinený O. A. v bode 1/ uznaný vinným zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a v bodoch 3/ - 5/ z pokračovacieho zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 294 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., § 295 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) Tr. zák., z toho v bode 5/ v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Tr. zák. Obvinený K. G. bol uznaný vinným v bodoch 2/ - 5/ z pokračovacieho zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, v bodoch 3/ - 5/ spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 294 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., § 295 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) Tr. zák., z toho v bode 5/ v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Tr. zák. a obvinený U. I. v bodoch 3/ - 5/ z pokračovacieho zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 294 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a § 295 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) Tr. zák., z toho v bode 5/ v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Tr. zák. na nasledovnom skutkovom základe: obvinený O. A. 1/ od presne nezistenej doby do 22. októbra 2012 si od nezisteného subjektu zadovážil a v rodinnom dome a v priestoroch k nemu patriacich v D. na ul. D. č. XX prechovával nedovolené a zakázané strelivo rôzneho druhu a kalibru v množstve 229 kusov a 32 kusov rôznych nedovolených súčastí a komponentov zbraní, obvinený K. G. 2/ od presne nezistenej doby najneskôr od konca roka roku 2012 v mieste svojho bydliska v Z. prechovával dve nedovolené upravené malokalibrové pušky model ZKM 451 s tlmičmi hluku výstrelu a výšľahu plameňa, obvinení K. G., O. A. a U. I. 3/ začiatkom roku 2013 obvinený K. G. ponúkol pušky uvedené v bode 2/ na odkúpenie obvinenému U. I. a keď on odmietol, požiadal ho, či nenájde záujemcu o ich odkúpenie, čo obvinený U. I. zariadil a dňa 9. apríla 2013 v Košiciach - Šaci na parkovisku pri výjazde smerom na Rožňavu tieto pušky - jednu s optickým zameriavačom HAWKE so zásobníkom a druhú s optickým zameriavačom TACTICAL 4x40 so zásobníkom, 80 ks nábojov cal. 22 LR a 18 ks nábojov cal. 22 WMR odpredal agentovi policajného zboru A. G. a na dodatočnú žiadosť obvineného K. G. mu odpredal aj samopal vz. 58 so sklopnou pažbou so zbrúseným výrobným číslom, 2 ks zásobníkov, tlmič a 40 ks nábojov cal. 7,62 x 39 za sumu 3 500 eur, ktorú od agenta A. G. prevzal obvinený U. I., pričom tieto zbrane a strelivo spoločne zabezpečili obvinený U. I., obvinený K. G. a A. D. od obvineného O. A., ktorý na zbraň vyrobil tlmič, 4/ na základe ich dohody v dňoch 23. apríla 2013 až 9. mája 2013 obvinený U. I. v OC Optima na ul. Moldavskej č. 32 v Košiciach pri osobnom stretnutí a aj prostredníctvom telefonických kontaktov ponúkal A. G., policajnému agentovi, na odkúpenie ďalšie zbrane, ktoré obvinený K. G. a obvinený U. I. zabezpečili od obvineného O. A., a to 2 ks samopalov vz. 58 so sklopnou pažbou so zbrúsenými výrobnými číslami a 1 ks samopal vz. 61 so zbrúseným výrobným číslom a 12 ks nábojov a dňa 4. júna 2013 mu ich obvinený U. I. odpredal za sumu 4 600 eur v Košiciach - Šaci na parkovisku pri autobazáre pri výjazde smerom na Rožňavu, 5/ na základe ich dohody v dňoch 23. apríla 2013 až 20. júna 2013 obvinený U. I. v OC Optima na ul. Moldavskej č. 23 v Košiciach pri osobnom stretnutí a aj prostredníctvom telefonických kontaktov ponúkal A. G., policajnému agentovi, na odkúpenie väčšie množstvo zbraní a ubezpečoval ho, že vie zabezpečiť akékoľvek množstvo zbraní podľa druhej špecifikácie kupujúceho, preto mu A. G., policajný agent, napísal na papier zoznam zbraní podľa druhu a množstva, na základe čoho obvinení K. G., O. A. a U. I. začali pripravovať na odpredaj 12 ks samopalov vz. 58, 3 ks samopalov vz. 61, 1 ks ostreľovacej pušky zn. Dragunov, 10 ks bližšie nešpecifikovaných granátov a 5 kg výbušniny Danubit, za čo požadovali sumu 31 400 eur a keď A. G., policajný agent, odmietol poskytnúť zálohu 3 000 eur, ktorú žiadal

obvinený O. A., poskytol mu ju spoluobvinený K. G., pričom k odpredaju v Košiciach - Šaci na parkovisku pri autobazáre pri výjazde smerom na Rožňavu nedošlo, pretože obvinený O. A. z obavy, že je sledovaný políciou, zbrane nezabezpečil a zálohu spoluobvinenému K. G. nevrátil, pričom obvinený U. I. po dohode so K. G. následne opakovane ubezpečoval A. G., policajného agenta, že dohodnutý obchod so zbraňami stále platí, aby nedošlo k jeho zrušeniu. Za to okresný súd obvineného O. A. podľa § 295 ods. 3 Tr. zák. za použitia § 41 ods. 2 Tr. zák. a § 38 ods. 2 Tr. zák. odsúdil na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (ôsmich) rokov. Obvineného K. G. súd podľa § 295 ods. 3 Tr. zák. a § 38 ods. 2 Tr. zák. odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere 7 (siedmich) rokov. Obvineného U. I. podľa § 295 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j), písm. l), písm. n) Tr. zák. za použitia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov. Všetkých obvinených súd podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 83 ods. 1 písm. e) Tr. zák. súd obvineným uložil ochranné opatrenie - zhabanie vecí (podrobne špecifikovaných v rozsudku), ktorých vlastníkom sa podľa § 83 ods. 2 Tr. zák. stal štát. Proti tomuto rozsudku podali obvinení, ako aj prokurátorka Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, pracovisko Krajská prokuratúra Prešov (ďalej len „generálna prokuratúra“) odvolania, o ktorých Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom z 9. decembra 2015, sp. zn. 4To/63/2015, tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výrokoch o trestoch a spôsoboch ich výkonu, ako aj uloženom ochrannom opatrení. Podľa § 322 ods. 3 Tr. por. krajský súd uložil obvinenému O. A. podľa § 295 ods. 3 Tr. zák. za použitia § 41 ods. 2 Tr. zák. a § 38 ods. 2 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 (siedmich) rokov.

Obvinenému K. G. podľa § 295 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. l), písm. j) Tr. zák. za použitia § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. a § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyroch) rokov a 7 (siedmich) mesiacov.

Obvinenému U. I. podľa § 295 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j), písm. l), písm. n) Tr. zák. za použitia § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák. a § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov.

Obvinených O. A. a K. G. súd podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. na výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, pričom obvinenému U. I. postupom podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. výkon trestu podmienene odložil s probačným dohľadom na skúšobnú dobu v trvaní 5 (piatich) rokov. Podľa § 51 ods. 4 písm. g) Tr. zák. obvinenému U. I. uložil, aby sa v skúšobnej dobe podrobil programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu. Podľa § 83 ods. 1 písm. e) Tr. zák. súd obvineným uložil ochranné opatrenie - zhabanie vecí (podrobne špecifikovaných v rozsudku), ktorých vlastníkom sa podľa § 83 ods. 2 Tr. zák. stal štát.

Súd zároveň podľa § 319 Tr. por. **odvolanie prokurátorky generálnej prokuratúry zamietol.** Dňa 20. júla 2016 bolo okresnému súdu doručené dovolanie ministerky spravodlivosti z 15. júla 2016, podané na podklade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Tr. por., t. j. napadnutý rozsudok vychádza zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený. **Ministerka spravodlivosti uviedla, že konajúce súdy pri určovaní rozsahu trestnej činnosti podľa § 294 Tr. zák. a § 295 Tr. zák. v spojení s § 125 ods. 1 Tr. zák. nesprávne vychádzali z množstva zbraní, aké by bolo možné zabezpečiť pri legálnom obchode za legálne obchodovateľné ceny.** Správne bolo treba

vychádzať z ceny, ktorá bola resp. mala byť trestným konaním páchatel'ov získaná. Ďalej namietala, že pri oceňovaní zaistených zbraní súdy vychádzali z odborných vyjadrení a písomných potvrdení viacerých právnických osôb, medzi inými aj od spoločnosti Zbrane a strelivo - Novakovský. V tomto vyjadrení však JUDr. Vladimír Novakovský neuviedol ceny zbraní, ktoré boli pri páchaní trestného činu zaistené - funkčných automatických resp. poloautomatických zbraní kategórie A [viď § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov - ďalej len „zákon č. 190/2003 Z. z.“], ale ceny expanzných a úradne znehodnotených zbraní kategórie D [§ 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 190/2003 Z. z.]. Z odborného vyjadrenia tiež nie je možné zistiť cenu 10 ks ručných granátov, ktoré boli taktiež predmetom dohody medzi obvinenými a policajným agentom. Súdy hodnotu zbraní, tzn. rozsah trestnej činnosti ustálili vo výške 11 640 eur (väčší rozsah), hoci obvinení za zbrane pod bodmi 3/ a 4/ reálne utrhli 8 100 eur a v bode 5/ si nechali sľúbiť ďalších 31 400 eur (značný rozsah). V dôsledku uvedeného pochybenia súdy konanie obvinených pod bodmi 3/ - 5/ právne kvalifikovali podľa § 295 ods. 3 písm. c) Tr. zák., hoci ho mali kvalifikovať podľa § 295 ods. 4 písm. b) Tr. zák.

Na základe uvedených skutočností ministerka spravodlivosti navrhla, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 12 Tr. por., § 126 Tr. por. a 295 ods. 3 Tr. por. (pozn. súdu: správne Tr. zák.) v prospech obvinených O. A., K. G. a U. I., aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. toto rozhodnutie, ako aj ďalšie rozhodnutia na toto obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad, zrušil a aby podľa § 388 ods. 1 Tr. por. krajskému súdu prikázal vec v potrebnom rozsahu znova prerokovať a rozhodnúť. Zároveň navrhla, aby súd podľa § 380 ods. 2 Tr. por. rozhodol o vzatí obvinených do väzby. Dňa 12. septembra 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 23. augusta 2016, ktorý uviedol, že s podaným dovolaním sa stotožňuje, keďže sám vo veci podal ministerke spravodlivosti podnet.

K posudzovaniu rozsahu trestnej činnosti podľa § 294 a § 295 Tr. zák. S prihliadnutím na to, že vyslovené porušenie zákona sa dotýkalo výhradne bodu 5/ napadnutých rozhodnutí (a aj v tomto rozsahu možno predpokladať, že súdy spresnia rozhodné skutkové okolnosti, čo povedie k pozmeneným právnym záverom), pristúpil najvyšší súd k riešeniu otázky vyčísľovania rozsahu trestnej činnosti podľa § 294 a § 295 Tr. zák.

Kým ministerka spravodlivosti bola toho názoru, že je treba vychádzať z dojednaných cien, podľa mienky obvinených konajúce súdy postupovali správne, keď im za podklad poslúžili legálne ceny zbraní. Zároveň, časť odbornej literatúry, ale aj staršej rozhodovacej praxe uprednostňuje charakter, množstvo, účinnosť a špecifickú možnosť použitia nelegálne držaných zbraní. K charakteru, množstvu, účinnosti a špecifickej možnosti použitia zbraní. Posledný zo spomínaných výkladov, podľa ktorého by sa rozsah trestnej činnosti podľa § 294 a § 295 Tr. zák. odvíjal od charakteru, množstva, účinnosti a špecifickej možnosti použitia streliva, zbraní, výbušnín, ich súčastí a komponentov, považuje najvyšší súd za prekonaný. Ide o výklad, ktorý má svoj pôvod v zákone č. 140/1961 Zb. s účinnosťou do 30. júna 1990, ktorý neobsahoval legálnu definíciu škody, prospechu a rozsahu trestného činu, resp. spôsobu ich vyčísľovania. Aj skutková podstata trestného činu nedovoleného ozbrojovania bola v § 185 ods. 1 písm. b) Tr. zák. popísaná len veľmi vágne, keď zákonodarcu na jednej strane zakazoval neoprávnene (zjednodušene) nakladať so „zbraňami, strelivom a výbušninami“, avšak na strane druhej už nijako bližšie nešpecifikoval ich množstvo, príp. účinnosť.

Rezumujúc uvedené, keďže citovaný výklad súdov bol pôvodne založený na snahe definovať nejasne vymedzené zákonné znaky trestného činu podľa § 185 ods. 1 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. a neskôr na odlišnej všeobecne záväznej právnej úprave určovania rozsahu trestnej činnosti podľa § 89 ods. 14 zákona č. 140/1961 Zb., nemožno ho - v situácii úplne odlišnej zákonnej úpravy podľa § 125 ods. 1 Tr. zák., ďalej uplatňovať. Ak momentálne platný a účinný Trestný zákon neupravuje rozsah trestnej činnosti vo vzťahu ku konkrétnemu trestnému činu osobitne (viď § 171 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 135 ods. 2 Tr. zák. alebo trestné činy proti životnému prostrediu podľa druhého dielu VI. hlavy Trestného zákona v spojení s § 124 ods. 3 Tr. zák.), potom vždy treba vychádzať z úpravy všeobecnej, to znamená z § 125 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 126 ods. 1 Tr. zák., ktoré ho určujú v závislosti od peniazmi vyjadrenej hodnoty veci. K dojednanej cene za zbrane.

Pokiaľ ide o právny názor ministerky spravodlivosti a generálneho prokurátora, podľa ktorého je treba vychádzať z ceny, ktorú si obvinení a policajný agent medzi sebou dojednali, ani s týmto sa najvyšší súd nestotožnil. Odhliadnuc od toho, že takýto výklad nie je všeobecne aplikovateľný (nemožno ho vziať na prípad, kedy páchateľ s nelegálne držanou zbraňou neobchodoval a ani obchodovať nechcel), najvyšší súd upozorňuje, že § 294 ods. 4 písm. c), ods. 5 písm. b) Tr. zák., resp. § 295 ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b), ods. 5 písm. a) Tr. zák. odkazuje na rozsah trestného činu a nie na výšku neoprávneného prospechu. **Ak by zákonodarcu chcel prísnejšie trestať páchateľov, ktorí obchodovaním so zbraňami získali neoprávnený prospech, potom by takúto okolnosť v kvalifikovanej skutkovej podstate náležite vyjadril** [porovnaj napr. legalizácia príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) Tr. zák.]. **To je primárny dôvod, prečo pri určovaní rozsahu posudzovanej trestnej činnosti nie je možné automaticky vychádzať zo sumy finančných prostriedkov, ktoré páchatelia trestnou činnosťou získali resp. získať mali.** Okrem toho, i keď názov skutkovej podstaty tohto trestného činu znie „Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami“, z jeho objektu (ochrana bezpečnosti ľudí pred možným ohrozením života a zdravia vyplývajúceho z nekontrolovaného držania zbraní a streliva) a objektívnej stránky (za trestné sa považuje už výroba, dovoz, vývoz, prevoz, preprava, zadováženie, držanie alebo obstaranie a nie osobitne aj kúpa alebo predaj) je zjavné, že zákonodarcu nemal v úmysle diferencovať medzi páchateľmi, ktorí so zbraňami obchodujú a tými, ktorí tak nečinia. Zákonodarcu z hľadiska manipulácie s nelegálne držanými zbraňami a s tým spojenou penalizácie nečiní žiadne rozdiely. Rozsah trestnej činnosti je objektívnou kategóriou (v posudzovanom prípade závislou od hodnoty zbraní) a nezávisí od subjektívnych okolností (napr. od toho, koľko si páchatelia svojou trestnou činnosťou zarobili). V opačnom prípade by - ako na to okresný súd na strane 17 odsek 5 rozsudku správne poukázal, páchateľ, ktorý si nedovolené obstaral strelnú zbraň za 2 659 eur bol postihnutý miernejšie (podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. s trestnou sadzbou 3 - 8 rokov) ako ten, ktorý identickú zbraň zakúpil o 1 euro drahšie [podľa § 294 ods. 4 písm. c) Tr. zák. s trestnou sadzbou 4 - 10 rokov]. Alebo naopak, ak by páchateľ kúpil strelnú zbraň výrazne lacnejšie, lebo ňou bol spáchaný iný trestný čin, bolo by jeho konanie posúdené miernejšie v porovnaní so situáciou, keby zakúpil zbraň, s ktorou trestný čin spáchaný nebol. K naznačeným disproporciám by dochádzalo napriek skutočnosti, že z hľadiska objektu trestného činu - ochrany bezpečnosti ľudí - by išlo o rovnako závažné skutky. Nad rámec uvedeného najvyšší súd upozorňuje aj na to, že prijatím argumentácie ministerky spravodlivosti by naplnenie kvalifikačného znaku mohlo byť do veľkej miery determinované konaním policajného agenta. Bolo by totiž v jeho záujme (či už v

postavení kupujúceho alebo predávajúceho), aby súhlasil s čo možno najvyššou sumou za scudzovaný tovar.

Vychádzajúc zo zásady, že neprípustný je taký zásah polície do skutkového deja, ktorý vo svojej komplexnosti tvorí trestný čin, resp. taký podiel polície na konaní páchatel'a, ktorého dôsledkom je trestná kvalifikácia tohto konania (viď rozsudok najvyššieho súdu z 21. júna 2001, sp. zn. Tzo V 5/2001, zverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 57/2002), je potrebné výklad ministerky spravodlivosti odmietnuť. K legálnym cenám zbraní a cenám zbraní na čiernom trhu.

Na druhej strane najvyšší súd sa nemohol stotožniť ani s názorom, ktorý v napadnutých rozsudkoch prezentovali súdy nižšieho stupňa, resp. obvinení vo svojich vyjadreniach k dovolaniu ministerky spravodlivosti, a síce, že rozsah trestnej činnosti je potrebné vymedziť s prihliadnutím na ceny, za aké možno zbrane na trhu legálne zakúpiť. Ako sme uviedli vyššie, objektom tohto trestného činu je ochrana bezpečnosti ľudí pred možným ohrozením života a zdravia vyplývajúceho z nekontrolovaného držania zbraní a streliva. Ide teda o taký pohyb zbraní medzi obyvateľstvom, ktorý sa vymyká „štátnej kontrole“ a pri ktorom sú zbrane dostupné na čiernom trhu. Z tohto dôvodu už z povahy posudzovanej trestnej činnosti nemožno pri určovaní jeho rozsahu vychádzať z legálnych cien zbraní, keďže o „legálne obchodovateľný tovar“ už po spáchaní tohto trestného činu nejde. **Laicky povedané, páchatel' sa nemôže domáhať započítania legálnej ceny zbraní, ak s nimi nakladá ilegálne. Ide o obdobnú situáciu ako v prípade drogovej trestnej činnosti (§ 172 ods. 2 až 4 Tr. zák.), pri ktorej súdy taktiež vychádzajú z cien na čiernom trhu.** Okrem toho podľa mienky najvyššieho súdu určovanie rozsahu trestnej činnosti prostredníctvom hodnoty zbraní na čiernom trhu lepšie vystihuje závažnosť takéhoto konania. Napríklad predajná (legálna) cena 1 kg trhaviny zn. Ecodanubit predstavuje približne 1,45 eur (č. l. 1591), naproti tomu tá istá výbušnina sa na čiernom trhu pohybuje na úrovni niekoľkých stoviek eur / kg (č. l. 1585a). V prípade, že by sa za smerodajné považovali legálne ceny, na to, aby páchatel' (vo vzťahu k tejto trhavine) naplnil okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 295 ods. 3 písm. c) Tr. zák. „ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo väčšom rozsahu“, musel by ju mať k dispozícii v množstve takmer dvoch ton. S prihliadnutím na ničivý účinok výbušnín tohto druhu (už niekoľko stoviek gramov je schopných zničiť osobné motorové vozidlo) je takýto záver neprípustný a napríklad vo vzťahu k tejto trhavine smeruje k obsolétosti kvalifikovaných skutkových podstat.

Samozrejme najvyšší súd si je vedomý istých ťažkostí týkajúcich sa ustalovania cien zbraní na čiernom trhu, čo je dané hlavne tým, že k predmetným cenám sa znalci spravidla nevedia vyjadriť, a tak nemožno postupovať podľa § 126 ods. 3 Tr. zák. v spojení s § 142 a nasl. Tr. por. (k tomuto kvôli úplnosti viď inštrukciu MS SR č. 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti v znení neskorších zmien). V tejto súvislosti si ale najvyšší súd dovoľuje orgány činné v trestnom konaní a súdy upozorniť **na subjekty, ktoré aktivity tohto druhu (ilegálny predaj zbraní) zo zákona monitorujú.** V súlade s § 39 a § 39a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov je úlohou Policajného zboru utajeným spôsobom ziskávať, sústreďovať a vyhodnocovať informácie o trestných činoch a ich páchatel'och. Obdobne, podľa § 2 ods. 1 písm. g) zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov má Vojenské spravodajstvo (zjednodušene) ziskávať, sústreďovať a vyhodnocovať informácie týkajúce sa nelegálneho obchodovania s výrobkami obranného priemyslu podľa zákona č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní

s výrobkami obranného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (k tomuto vid' správu o činnosti Vojenského spravodajstva za rok 2016; hlavne časť „Plnenie zákonom stanovených úloh“). Podobné úlohy plní aj Slovenská informačná služba v zmysle § 2 ods. 1 písm. b), písm. d) zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov (aj tu vid' správu o činnosti Slovenskej informačnej služby za rok 2016; hlavne časť „Obchod s výrobkami obranného priemyslu, proliferácia a bezpečnosť jadrových zariadení a jadrových materiálov“).

V prípade, že by ani za pomoci týchto orgánov nebolo možné získať relevantné informácie o rámcových cenách zbraní na čiernom trhu, potom možno vychádzať aj z informácií súkromných fyzických a právnických osôb zaoberajúcich sa predajom, výrobou alebo vývozom zbraní [k tomuto vid' § 64 ods. 1 písm. d) v spojení s § 29 a nasl. zákona č. 190/2003 Z. z.] a podporne možno prihliadnuť aj na cenu, ktorá bola dojednaná medzi páchatel'mi v posudzovanom prípade (samozrejme za predpokladu, že táto nevzbudzuje nijaké pochybnosti o jej výške).

Pokiaľ by naznačený postup k hodnovernému zisteniu cien na čiernom trhu nevedol, potom vo svetle zásady in dubio pro reo sa za smerodajné budú považovať legálne ceny. Neprípustný je však taký výklad, ktorý si od počiatku za rozhodné kritérium pre určenie rozsahu tohto druhu trestnej činnosti stanoví cenu dojednanú medzi páchatel'mi, resp. maloobchodnú cenu v predajniach.

K ostatným dovolacím námietkam ministerky spravodlivosti a obvineného O. A. Pokiaľ ide o ostatné námietky ministerky spravodlivosti (smerujúce k neúplnému odbornému vyjadreniu; č. l. 1585a), najvyšší súd sa s nimi v celom rozsahu stotožnil. V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že ak sa posledná veta § 126 ods. 1 Tr. zák. dovoľáva účelne vynaložených nákladov na obstaranie „rovnakej alebo obdobnej veci“, potom v prípade tohto druhu trestnej činnosti ide o také strelivo, zbraň, výbušninu, ich súčasť alebo komponent, ktorý má z pohľadu jeho funkčnosti, využiteľnosti, resp. ničivého účinku identické alebo aspoň obdobné vlastnosti ako to, ktorého cenu nebolo možné určiť. Rozhodným kritériom pre určovanie „obdobnosti“ zbrane nie je jej vzhľad (to by potom súdy mohli vychádzať z cien hračkárskych samopalov), ale ich reálne využitie. Krajský a okresný súd preto nepostupovali správne, keď za „obdobnú vec“ k plne funkčnej útočnej puške vz. 58 / 61 kategórie A (umožňujúcej aj streľbu dávkami) považovali jej úradne znehodnotený, resp. expanzný náprotivok kategórie D (ktorého hlavne je upravená tak, aby vôbec nebola schopná streľby).

Otázky:

- 1) Akým spôsobom teda zákonodarca určuje rozsah činu pri trestnom čine Nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami v zmysle § 294 a § 295 TZ?
- 2) V ktorom momente je trestný čin nedovoleného ozbrojovania dokonaný?

Vypracovanie:

2.

Príslušníci Policajného zboru za účelom vykonania dychovej skúšky zastavili vodiča motorového vozidla, nakoľko svojou jazdou spôsobil niekoľko dopravných priestupkov. Vodič motorového vozidla sa podrobil dychovej skúške, ktorá bola pozitívna, namerala mu takmer dve promile. Vodič bol odsúdený v zmysle § 289 ods. 1 TZ na peňažný trest vo výške 700,- a zákaz viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu po dobu 3 rokov. Obžalovaný však voči ešte neprávoplatnému rozsudku podal odvolanie, ktoré bolo ale zamietnuté a následne aj dovolanie na Najvyšší súd SR, ktorý ho však na neverejnom zasadnutí odmietol, a to z dôvodu, že neboli naplnené podmienky dovolania podľa § 371 TP. Obvinený spochybňoval zákonnosť postupu príslušníkov Policajného zboru pri vykonaní dychovej skúšky. Primárne vytýkal to, že ho policajti podrobili dychovej skúške bez toho, aby ho predtým poučili o práve neprispievať k vlastnému obviňovaniu, hoci už museli mať podozrenie (ak by sme vychádzali z ich tvrdení, že vodič jazdil zo strany na stranu), že sa dopustil minimálne priestupku. Obvinený zotrval na svojom presvedčení, že nemohol mať v dychu tak vysokú hodnotu alkoholu. Zdôraznil, že váži 110 kg a vzhľadom na svoju hmotnosť predpokladal, že tri desaťstupňové pívá nebudú mať žiaden vplyv na jeho schopnosť viesť bezpečne motorové vozidlo, pretože on účinky alkoholu na sebe vôbec nepocíťoval, necítil sa opitý a už vôbec sa necítil „v stave vylučujúcom spôsobilosť“ ako to predpokladá ustanovenie § 289 ods. 1 TZ.

Otázky:

- 1) Vysporiadajte sa s argumentáciou obžalovaného. Súhlasíte s jeho obhajovacou taktikou?
- 2) Čo zákonodarca subsumuje pod „stav vylučujúci spôsobilosť“?
- 3) Vyjadrite sa k zásade „*nemo tenetur se ipsum accusare*“. Čo všetko spadá pod túto zásadu?
- 4) Ako by znela právna kvalifikácia, ak by vodič motorového vozidla svojou bezohľadnou jazdou hrubo porušil pravidlá cestnej premávky, a to pri jazde autom, ktorá trvala maximálne 30 minút a pri ktorej vystavil nebezpečenstvu ohrozenia života a zdravia viac ako 7 ľudí?

Vypracovanie:

3.

V nasledujúcej časti bude predstavená krátka prípadová štúdia zločineckej skupiny, ktorej účelom bude deklarovanie jej organizačnej štruktúry a vymedzenie najvýznamnejších problémov s ktorými sa stretáva naša právna úprava pri trestnom stíhaní osôb činných pre zločineckú skupinu.

Zločinecká skupina „P“, bola jedna z mála na našom území, ktorá vzbudzovala v ľuďoch okrem negatívnej myšlienky aj pozitívne vnemy. Historické súvislosti dokazujú, že predmetná skupina v ľuďoch vzbudzovala okrem strachu aj rešpekt, či dokonca obdiv.

Na podklade danej štúdie bolo preukázané, že rozhodovacou a riadiacou zložkou celej zločineckej organizácie bol J.O., ktorému v zmysle právnej úpravy *de lege lata* mal byť uložený trest odňatia slobody za trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny iba v rozmedzí päť až desať rokov.

Predtým ako sa dostaneme k návrhom *de lege ferenda*, bude vymedzená organizačná štruktúra zločineckej skupiny „P“ a prehľadne vyhodnotené tresty odňatia slobody uložené jednotlivým členom organizácie.

V rámci **prvého stupňa riadenia**, teda vrcholovým predstaviteľom zločineckej skupiny bol jeden muž, konkrétne J.O., ktorého nazývame šéfom skupiny „P“. J. O. určoval pravidlá skupiny, vymedzil hierarchiu jednotlivých stupňov, koordinoval a usmerňoval členov jemu podriadených. Rozhodoval o tom, ktorý člen spoločenstva jemu podriadený bude organizačne riadiť činnosť v danom regióne. Decidoval o vykonávaní zásahov proti konkurenčným skupinám, ktoré sa zaoberali druhovo rovnorodou činnosťou, o výške poplatkov za tzv. ochranu a výške odvodov z činnosti členov a osôb činných pre skupinu. Vydával pokyny, ktorými riadil činnosť svojich podriadených. Stanovil, že každý mesiac v určený deň mu bude odovzdaných päťdesiat percent z vybraných poplatkov za ochranu a tridsať percent z každej čiastky jednorazového zárobku. Zaujímavosťou je, že šéf zločineckej skupiny časť takto vybraných zárobkov vyčleňoval na poplatky pre obhajcov pre prípad, ak by sa aktivity členov zločineckej skupiny stali predmetom trestného konania.

Druhý stupeň riadenia, tzv. strednú úroveň, tvorili osoby, ktoré organizačne zabezpečovali obchodovanie s omamnými látkami a psychotropnými látkami, riadili členov výkonnej zložky, pravidelne vyberali peniaze za tzv. „ochranu“, zabezpečovali trestnú činnosť rôzneho charakteru pre zločineckú skupinu. Zároveň členovia tejto úrovne riadenia požívali a prechovávali rešpekt voči najvyššiemu šéfovi, ktorému odovzdávali časť zisku z trestnej činnosti.

Tretí stupeň riadenia, tzv. výkonná zložka, vykonávala činnosti na úseku ochrany pohostinských a reštauračných zariadení. Vykonávali činnosti biletárov¹ a ochrankárov, vyberali platby od dílerov za ochranu a tieto nelegálne zisky v presne stanovenej výške odvádzali svojim nadriadeným z druhého stupňa riadenia. V rámci uvedeného stupňa riadenia je nutné taktiež doplniť skutočnosť, s ktorou sa vysporiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie zmienenom judikáte a síce, že: „Úloha vrátnika skutočne neznamená členstvo v skupine ani činnosť pre zločineckú skupinu, ale práve podporná činnosť obžalovaného B vo forme služby, resp. súčinnosti v zmysle § 129 ods. 7 TZ, pričom aj Najvyšší súd SR sa stotožnil, že obžalovaný B vedel, že takouto službou podporuje skupinu pri vedení spoločenstva P.“

S ohľadom na predchádzajúce je možné skonštatovať, že systém fungovania a financovania skupiny spočíval v odovzdávaní vopred určených finančných prostriedkov

¹ V zmysle Slovníka cudzích slov je biletárom človek, ktorý je tzv. uvádzač, resp. osoba kontrolujúca vstupenky

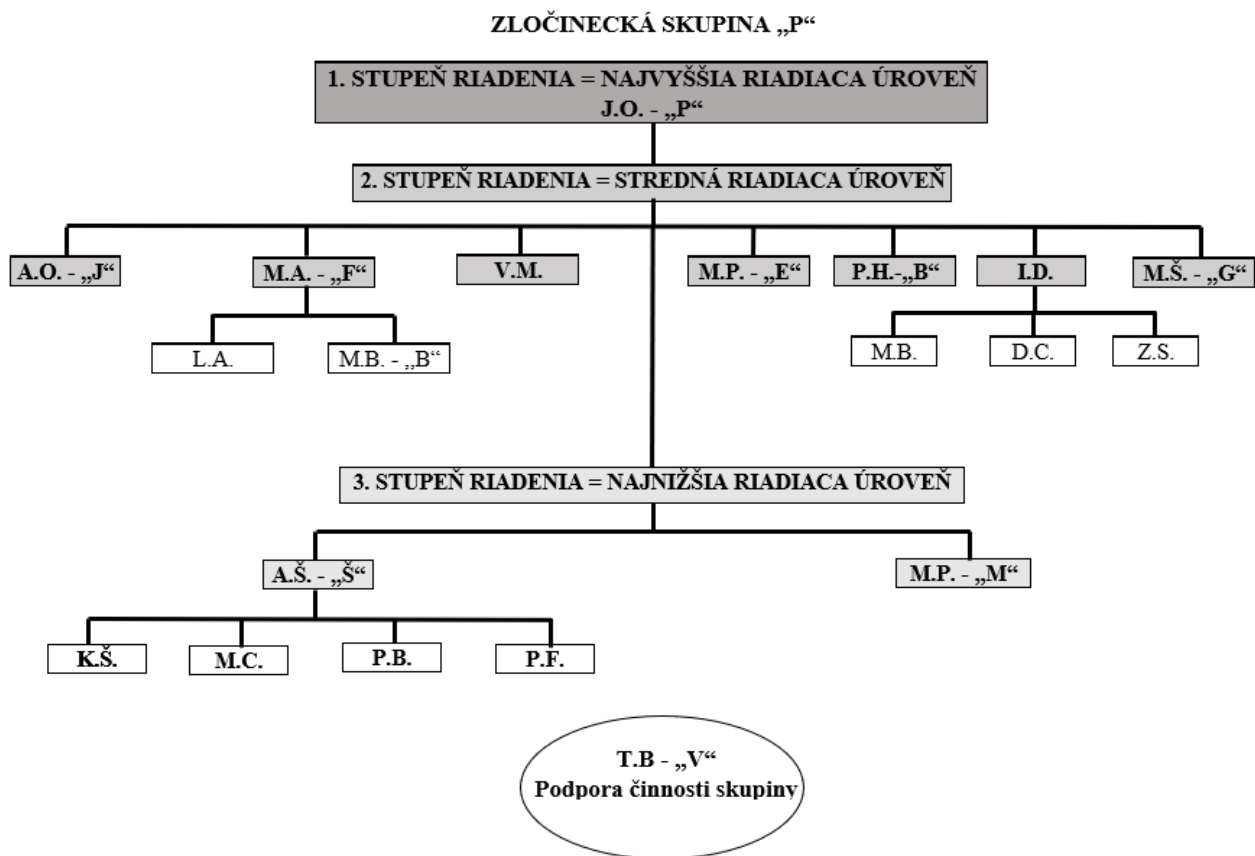
získaných trestnou činnosťou v mesačných čiastkach, smerom vzostupne, od jednotlivých nižšie postavených členov skupiny k osobám, v štruktúre skupiny vyššie postaveným a prostredníctvom týchto osôb až k osobe postavenej na najvyššej riadiacej úrovni. K uvedenému je potrebné dodať, že trestať členstvo v zločineckej skupine, činnosti pre ňu alebo jej podporu, je odlišná od trestnosti iných konkrétnych činov spáchaných členmi danej skupiny, ktorými, resp. prostredníctvom ktorých bol naplnený účel založenia skupiny.

Na podklade zločineckej skupiny „P“ možno uviesť, že **osoba jej jediného vrcholového predstaviteľa by sa pri odsudzovaní výlučne za trestný čin podľa § 296 TZ dostala do neadekvátne vhodnejšej pozície ako členovia zločineckej skupiny**, ktorí vykonávali trestnú činnosť v rámci nižších stupňov riadenia zločineckej skupiny. Na základe toho, že členovia zločineckej skupiny v nižších stupňoch riadenia vykonávajú príkazy vyššie postavených členov alebo príkazy samotného bossa, páchajú rôznorodú trestnú činnosť za ktorú im hrozí podstatne vyšší trest ako osobe stojacej na čele skupiny, pričom príkazy v danej skupine smerovali zhora nadol, teda od vyššie postavených členov zločineckej skupiny k nižšie postaveným členom.

Prepracovaná forma riadenia v rámci subordinačných vzťahov a to až na troch stupňoch riadenia jednoznačne deklaruje vytvorenie sofistikovanej skupiny, ktorej riadenie spočívalo v dôslednom plánovaní činnosti, operatívnom riadení jednotlivých zložiek štruktúry, kontrole daných zložiek skupiny a v zabezpečovaní ďalšej činnosti do budúcnosti. Vrcholovým predstaviteľom bola jedna osoba, osoba, ktorá založila, zosnovala, podporovala, riadila, plánovala a kontrolovala zločineckú sieť tvrdou rukou niekoľko rokov. Členovia zločineckej organizácie v hierarchii skupiny vystupujúci na jej vrchole, by mali s ohľadom na tento fakt byť adekvátne potrestaní, a teda výška trestu odňatia slobody by mala byť odzrkadlením postavenia zločincov v hierarchii zločineckej skupiny. Iba tak bude dosiahnutá generálna prevencia trestného práva.

Na tomto mieste uvádzame percipientovi štruktúru zločineckej skupiny „P“

Obrázok č. 1

Zdroj: Vlastné spracovanie autorky JUDr. Karin Vrtíkovej PhD.

V rámci nasledujúcej tabuľky deklarujeme presné výmery trestov odňatia slobody za jednotlivé druhy spáchaných trestných činov osobami, ktoré boli členmi zločineckej skupiny „P“. Na tomto podklade predstavujeme čitateľovi hmotnoprávnu rovinu ukladania trestov jednotlivým členom zločineckej organizácie. Pri každom mene odsúdeného uvádzame aj jeho zaradenie v rámci štruktúry zločineckej skupiny, aby si percipient lepšie predstavil kde v hierarchii skupiny sa daná osoba nachádzala.

Tabuľka č. 3

MENO A PRIEZVISKO ODSÚDENÉHO	SPÁCHANÝ TRESTNÝ ČIN	TREST ODŇATIA SLOBODY
J.O. <i>Šéf zločineckej skupiny</i> 1. stupeň riadenia organizácie	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - OZZ nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. c), ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) s poukázaním na § 140 písm. c) TZ vo viacčinnom súbehu s pokračovacím zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 4 písm. b) TZ	18 rokov
A.O. 2. stupeň riadenia	zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ	5 rokov
M.A 2. stupeň riadenia	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - OZZ nedovolenej výroby omamných látok a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d), ods. 4 písm. b) TZ	23 rokov
M.B 3. stupeň riadenia	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - OZZ nedovolenej výroby omamných látok a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d), ods. 4 písm. b) TZ	23 rokov
M.P. 2. stupeň riadenia	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) TZ - OZZ nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) TZ	12 rokov

Zdroj: Vlastné spracovanie autorky JUDr. Karin Vrtíkovej PhD.

MENO A PRIEZVISKO ODSÚDENÉHO	SPÁCHANÝ TRESTNÝ ČIN	TREST ODŇATIA SLOBODY
I.D. 2. stupeň riadenia	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) ods. 4 písm. b) TZ - OZZ hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d), ods. 5 písm. c) TZ - OZZ ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 3 písm. a) TZ v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) TZ - OZZ vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 4 písm. c) TZ - OZZ nedovolenej výroby omamných látok a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d), ods. 4 písm. b) TZ - OZZ nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) TZ	24 rokov
A.Š. 3. stupeň riadenia	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) ods. 4 písm. b) TZ - OZZ hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d), ods. 5 písm. c) TZ	24 rokov
T.B. <i>Podpora činnosti zločineckej skupiny</i>	- zločin založenia, zosnovania a podporovania ZS podľa § 296 TZ - OZZ nedovolenej výroby omamných látok a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d), ods. 4 písm. b) TZ	5 rokov a 6 mesiacov

Otázky:

- 1) Vyjadrite svoj názor k výške trestov jednotlivých členov zločineckej skupiny „P“, a to najmä k jej hlavnému predstaviteľovi J.O.
- 2) Zamyslite sa, či je podľa Vás možné vyvodiť trestnú zodpovednosť za trestný čin podľa § 296 TZ, iba vtedy, ak na skutok popisujúci založenie, zosnovanie a činnosť zločineckej skupiny nadväzuje konkrétny skutok (skutky), zakladajúci konkrétny trestný čin (trestné činy) uvedený v § 129 ods. 4 Trestného zákona, spáchanie ktorého (ktorých) je cieľom zločineckej skupiny, alebo je možné vyvodiť trestnú zodpovednosť aj vtedy, ak na skutok popisujúci založenie, zosnovanie a činnosť zločineckej skupiny nenadväzuje konkrétny skutok (skutky), zakladajúci konkrétny trestný čin (trestné činy) uvedený v § 129 ods. 4 Trestného zákona, spáchanie ktorého (ktorých) je cieľom zločineckej skupiny.

Vypracovanie:

Trestné činy proti republike

1.

Páchateľ, Andrej M., frustrovaný politickou situáciou v krajine X., sa rozhodol zobrať zodpovednosť do vlastných rúk a túto situáciu vyriešiť. Už od detstva obdivoval totalitné režimy a diktatúry a s dospelujúcim vekom nerozumel demokratickému zriadeniu ani sa nechcel v tomto smere vzdelávať. Mal za to, že keď unesie syna ministra vlády v krajine X., pod hrozbou jeho smrti, dôjde k zmene systému fungovania základných práv a slobôd, politických strán a hnutí a podarí sa mu naplniť svoj cieľ, ktorým bola zmena štátneho zriadenia v krajine X.

Otázky:

- 1) Akého trestného činu sa dopustil páchatel Andrej M.?
- 2) Urči právnu kvalifikáciu skutku.
- 3) Charakterizuj ústavné zriadenie v zmysle slovenského Trestného zákona.

Vypracovanie:

2.

Ferdinand E., člen tajnej služby Slovenskej republiky, sa v rámci svojej pracovnej činnosti oboznamoval s informáciami, ktoré spadali v zmysle osobitného predpisu medzi utajované skutočnosti v stupni utajenia Prísne tajné. Ferdinand E., obľuboval alkohol a nakoľko nemal stabilný vzťah, počas krátkodobých avantúr sa stretával s istou mladou dievčinou. Táto žena však bola na Ferdinanda E., dosadená cudzou mocou, aby z neho dostala utajované informácie, ktoré následne odovzdávala cudzej moci, ktorá ju za to financovala. Pri jednom z ich stretnutí Ferdinand vypil viac ako zvládol a porozprával tejto žene informácie, ktoré svojim obsahom boli skutočnosti zaradené v stupni utajenia Prísne tajné.

Otázky:

- 1) Akého trestného činu sa Ferdinand E., dopustil?
- 2) Akého trestného činu sa dopustila Ferdinandova milenka?
- 3) Akému zákonu podliehali informácie s ktorými sa Ferdinand E., oboznamoval pri výkone svojej pracovnej činnosti.
- 4) Určite právnu kvalifikáciu trestného činu.

Vypracovanie:

Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach

1.

Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. júna 2019, Tpj 28/2019, na zjednotenie v otázke druhu súbehu v prípade verejného činiteľa, ktorý koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 Trestného zákona a zároveň za také konanie prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok (§ 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona).

- I. Ak verejný činiteľ koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) Trestného zákona a zároveň (navyššie) za také zneužívanie svojej právomoci prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, ide nielen o spôsobenie dvoch rôznych (aj keď vecne nadväzujúcich) následkov, definovaných v dvoch rôznych ustanoveniach osobitnej časti Trestného zákona, ale aj o dve rôzne, kvalitatívne odlišné (aj keď vecne nadväzujúce) konania, ktoré k spôsobeniu dotknutého kauzálného následku diferencovane smerujú; to platí aj v prípade, ak sa tieto konania chronologicky prekrývajú. V popísanej situácii ide o viacčinný súbeh (spáchanie samostatnými skutkami) prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 [písm. a) až c)] Trestného zákona (eventuálne aj v spojení s niektorou z okolností, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby podľa odsekov 2 až 4 tohto ustanovenia, keď by už išlo o zločin) so zločinom prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona (eventuálne aj v spojení s okolnosťou podľa odseku 3 tohto ustanovenia).
- II. Ak verejný činiteľ prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej právomoci, pričom sa zároveň (navyššie) nedopustí iným spôsobom (iným konaním) porušenia svojich funkčných povinností, je potrebné jeho konanie, resp. (len jeden) skutok kvalifikovať výlučne ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. V takom prípade má naposledy označené ustanovenie vzťah špeciality (lex specialis) k ustanoveniu § 326 ods. 1 Trestného zákona (ktoré je vo vzájomnom vzťahu subsidiarity ako lex generalis); jednočinný súbeh týchto trestných činov je v popísanej situácii vylúčený. Predseda trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rámci činnosti podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zistil výkladové rozdiely v právoplatných rozhodnutiach senátov trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu tak, ako sú prezentované nižšie. Otázka, ktorú bolo potrebné výkladovo riešiť, bola v návrhu stanoviska vymedzená nasledovne: **Ak verejný činiteľ koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) Trestného zákona a zároveň za také (iné než korupčné) konanie prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, o aký typ súbehu vo vzťahu k trestnému činu podľa § 329 Trestného zákona pôjde? A/ Jednočinný súbeh. B/ Viacčinný súbeh.**

A/ Najvyšší súd uznesením z 5. júna 2008, sp. zn. 1 Toš 16/2007 (uverejnené pod č. 60/2008), podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaného Ing. J. P. proti rozsudku Špeciálneho súdu v Pezinku z 18. apríla 2007, sp. zn. PK-1Tš/6/2006. O d ô v o d n e n i e Rozsudkom samosudcu Špeciálneho súdu v Pezinku z 18. apríla 2007, sp. zn. PK-1Tš/6/2006, bol obžalovaný Ing. J. P. uznaný za vinného z trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej

výhody podľa § 160a ods.1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Tr. zák.“) na tom skutkovom základe, že dňa 7. novembra 2005 v presne nezistenom čase v Č. na M. vo svojej kancelárii a dňa 10. novembra 2005 asi o 19.00 hod. v Ž. v Obchodnom centre D. v kaviarni ako primátor a zároveň štatutárny orgán mesta Č. najprv žiadal úplatok v bližšie neučenej výške, neskôr vo výške 1,5 milióna Sk pre seba od konateľa spoločnosti N. R. Ž. za bezodkladné zaplatenie faktúr č. 08-07/2005 zo dňa 8. júla 2005, č. 01/25-10/2005 zo dňa 25. októbra 2005, č. 04/25-10/2005 zo dňa 25. októbra 2005, č. 02/25-10/2005 zo dňa 25. októbra 2005 a č. 03/25-10/2005 zo dňa 25. októbra 2005 v celkovej výške 29 852 969,50 Sk, vystavených touto spoločnosťou za vykonanie prác v prospech mesta Č. na stavbe Priemyselný park Č. – S., pričom dňa 18. novembra 2005 asi o 10.40 hod. v Ž. na ulici V. pred budovou č. X. vo svojom osobnom motorovom vozidle požadovaný úplatok od R. Ž. vo výške 1,5 milióna Sk v hotovosti prevzal. Samosudca Špeciálneho súdu v Pezinku ho za to odsúdil podľa § 160a ods. 1 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, na výkon ktorého ho podľa § 39a ods. 2 písm. a) Tr. zák. zaradil do I. (prvej) nápravnovúchovnej skupiny. Rovnako mu podľa § 53 ods. 1 Tr. zák. uložil aj peňažný trest vo výmere 500 000 Sk (päťstotisíc) a podľa § 54 ods. 3 Tr. zák. pre prípad úmyselného zmarenia jeho výkonu náhradný trest odňatia slobody vo výmere 1 (jedného) roka. Nakoniec mu podľa § 49 ods. 1 a § 50 ods. 1 Tr. zák. uložil aj trest zákazu činnosti výkonu povolania alebo funkcie v orgánoch samosprávy na dobu 5 (piatich) rokov.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie obžalovaný Ing. J. P., ktoré odôvodnil v osobitnom písomnom podaní prostredníctvom svojho obhajcu. Obžalovaný Ing. J. P. v odôvodnení podaného odvolania opätovne zopakoval svoju obhajobnú argumentáciu prednesenú v predchádzajúcich štádiách trestného konania, založenú na tvrdení, že svedkovi agentovi R. Ž. bola istina vo výške 29 852 969,50 Sk riadne uhradená 11. novembra 2005, potom čo tento po 9. novembri 2005 doniesol riadne účtovné doklady namiesto dovtedy ním predložených preddavkových faktúr, čo potvrdili všetci kompetentní pracovníci M. v Č. Pokiaľ sa týka hotovosti vo výške 1,5 milióna Sk, s ktorou bol 18. novembra 2005 zadržaný, zotrval na svojom stanovisku, že išlo o sponzorský dar pre Futbalový klub Č. a dva kostoly, ktorú okolnosť potvrdili jednak členovia výkonného výboru Futbalového klubu Č., ako aj ďalší nezávislí svedkovia. Podľa jeho názoru uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj zabezpečený obrazovo – zvukový záznam, v rámci ktorého sa spomína zmluva o finančnom príspevku a skutočnosť, že tento pôjdu spoločne odovzdať tak, ako sa dohodli.

Na základe týchto dôkazov mal za to, že tvrdenia svedka agenta R. Ž. sú neobjektívne, tendenčné a ním produkované len a len v snahe zdiskreditovať jeho osobu, keďže tento odmietol uhradiť z dôvodu nevykonania prác, resp. nezabezpečenia investora ďalšie finančné prostriedky spoločnosti svedka agenta R. Ž., o čom svedčí aj ďalší dôkaz, a to „Otvorený list Č.“, ktorý bol občanom tohto mesta doručený krátko pred komunálnymi voľbami. Podaným odvolaním sa preto domáhal, aby najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok a spod obžaloby ho oslobodil. Podľa § 317 ods.1 Tr. por. ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Najvyšší súd postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolanie proti rozsudku samosudcu Špeciálneho súdu podala procesná strana na to oprávnená, proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohla, urobila tak v lehote ustanovenej v zákone. Treba hneď úvodom

uviesť, že vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacim podstatu súdeného prečinu, je napadnutý rozsudok výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci, pokiaľ ide o zistenie, že sa predmetný skutok stal spôsobom popísaným vo výrokovvej časti napadnutého rozsudku, že ho spáchal obžalovaný a že z jeho konania nastal tam uvedený následok. Na takomto základe potom samosudca Špeciálneho súdu vyvodil z dôkazov skutkové zistenia, ktoré sú správne.

Vzhľadom k tomu najvyšší súd v otázke skutkových zistení odkazuje na podrobne rozvedené dôvody rozsudku samosudcu Špeciálneho súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje. Rovnako najvyšší súd po preskúmaní obsahu vyšetrovacieho a súdneho spisu dospel k záveru, že výrok o vine obžalovaného Ing. J. P. bol založený na presvedčivých dôkazoch, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti vylučujú akúkoľvek inú alternatívu toho skutkového deja, ktorý bol na základe týchto dôkazov ustálený. Najvyšší súd odvolacie námietky obžalovaného Ing. J. P. považuje za neopodstatnené. Obhajobná argumentácia obžalovaného Ing. J. P., že mesto Č. prostredníctvom jeho osoby odmietlo svedkovi R. Ž. preplatiť ním predložené preddavkové faktúry a urobilo až potom, čo tento tieto dodatočne po stretnutí so zástupcami mesta Č., vrátane obžalovaného (teda po 9. novembri 2005), vymenil za riadne faktúry, ktorá okolnosť podľa názoru obžalovaného bola príčinou diskreditácie jeho osoby zo strany tohto svedka, neobstojí, pretože táto obhajobná konštrukcia zo strany obžalovaného Ing. J. P. a jeho obhajcu začala byť realizovaná až ex post v snahe prispôbiť fakty dôkazom už zabezpečeným v čase zadržania obžalovaného. Zabezpečené a vykonané listinné dôkazy totiž svedčia o tom, že M. v Č. boli skutočne 25. októbra 2005 predložené štyri preddavkové faktúry, ktoré však ešte v ten istý deň boli vymenené za riadne faktúry a prostredníctvom pošty odoslané na M. v Č., kam boli doručené 3. novembra 2005, o čom svedčí kniha odoslanej pošty firmy N. a prezentačná pečiatka M. v Č. na spomínaných faktúrach, pričom jedna navyše (piata) bola tomuto úradu doručená už 24. augusta 2005.

Teda tvrdenie svedka R. Ž. o rozdelení faktúr na dve kopy na stretnutí 7., resp. 9. novembra 2005 korešponduje s vyššie uvedenými listinnými dôkazmi a naopak vyvracia tvrdenia obžalovaného, ako aj svedkov Ing. J. H. a MUDr. J. M. Pre záver, že zo strany obžalovaného a jeho obhajcu išlo len o ex post produkovanú obhajobnú argumentáciu svedčí aj tá skutočnosť, že až po zadržaní obžalovaného boli firme svedka R. Ž. vrátené a spochybnené dve preddavkové faktúry, konkrétne č. 3/05 a č. 8/05 (za prípravu pozemkov pod priemyselný park S. a za získanie investora), ako aj zmenená výpoveď v tom čase pracovníka M. v Č. Ing. J. K. ohľadom týchto dvoch preddavkových faktúr. Rovnako tak v prípade tvrdenia obžalovaného Ing. J. P., že v prípade sumy 1,5 milióna Sk, s ktorou bol 18. novembra 2005 zadržaný, išlo o sponzorský dar pre dva kostoly v Č. a miestny futbalový klub, najvyšší súd na podklade vykonaných dôkazov dospel k záveru, že obžalovaný mal takéto „vysvetlenie“ pripravené dopredu, keďže krátko predtým bol na Okresnom súde v Č. zadržaný sudca pre podozrenie z rovnakej trestnej činnosti. Pre záver, že išlo o dopredu pripravené vysvetlenie pre prípad „nejakých komplikácií“, ktorého obsah sa začal aj v tomto prípade naplňať až ex post, svedčia viaceré dôkazy, a to vyjadrenia správcov farností, zápisnica z rokovania výkonného výboru Futbalového klubu Č. a napokon aj výpoveď svedka A. J. Napokon pre záver, že v posudzovanej veci išlo jednoznačne o úplatok, svedčí aj spôsob a okolnosti, za ktorých obžalovaný Ing. J. P. prevzal od svedka R. Ž. sumu 1,5 milióna Sk. Ide predovšetkým o tieto okolnosti: - obžalovaný Ing. J. P. dňa 18. augusta 2005 v raňajších hodinách sedí a debatuje pri káve s viceprimátorom a prednostom úradu a ani slovom nespomenie, že vzápätí ma prevziať sponzorský dar vo výške

1,5 milióna Sk; - opakovane telefonicky kontaktuje svedka R. Ž.; - vyššie uvedenú sumu odmieta prísť prevziať do kancelárie firmy svedka R. Ž.; - sumu 1,5 milióna Sk preberá na parkovisku v osobnom motorovom vozidle bez akéhokoľvek zmluvného podkladu tak, že tieto peniaze sú mu odovzdané do odkladacej skrinky. Pochybil však Špeciálny súd, keď vyššie uvedené konanie obžalovaného Ing. J. P. právne posúdil len ako trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Tr. zák. s odôvodnením, že v tomto prípade primátor Ing. J. P. „nebol v postavení verejného činiteľa s rozhodovacou právomocou, lebo tu len ako jeden z dvoch oprávnených štatutárov dal súhlas na zaplatenie faktúry.“ Podľa názoru najvyššieho súdu je pre posúdenie tejto otázky právne irelevantné, či sa v danom prípade na preplatenie faktúry vyžadoval podpis najmenej dvoch alebo štatutárov mesta Č. Podstatnou okolnosťou je, že samotný podpis primátora bol aktom obsahujúcim aj prvok rozhodovacej právomoci, keďže aj od rozhodnutia obžalovaného záviselo, či uvedenú faktúru podpíše a táto bude preplatená, alebo jej nepodpísaním spochybní jej výšku a firma N. sa bude musieť domáhať jej zaplatenia prostredníctvom žaloby na súde, resp. cestou arbitrážneho konania, keďže obžalovaný Ing. J. P. bez námietok vykonané práce na priemyselnom parku S. 25. októbra 2005 prevzal, čo potvrdil v osobitných protokoloch svojim podpisom.

Správne preto malo byť konanie obžalovaného Ing. J. P. po stránke objektívnej právne kvalifikované prísnejšie, a to ako trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Tr. zák., teda tak, ako mu pôvodne vyšetrovateľ vzniesol obvinenie. Je potom logické, že aj uložený trest odňatia slobody bol obžalovanému Ing. J. P. uložený v rozpore so zákonom, keďže tento bol uložený síce v polovici trestnej sadzby vo výmere tri roky, ale v trestnej sadzbe jeden až päť rokov a správne mal byť ukladaný ako trest úhrnný podľa trestného činu z nich najprísnejšie trestného a rovnako v polovici trestnej sadzby, ale v tomto prípade tri až osem rokov.

Toto hmotnoprávne pochybenie Špeciálneho súdu však najvyšší súd nemohol napraviť pre nedostatok odvolania podaného špeciálnym prokurátorom v neprospech obžalovaného Ing. J. P. Špeciálny súd nepochybil, keď na výkon uloženého trestu obžalovaného Ing. J. P. podľa § 39a ods. 2 písm. a) Tr. zák. zaradil do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Stav veci a zákonu zodpovedá aj uloženie peňažného trestu spolu s náhradným trestom odňatia slobody a trest zákazu činnosti výkonu povolania alebo funkcie v orgánoch samosprávy.

Najvyšší súd z týchto dôvodov odvolanie obžalovaného Ing. J. P. podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

B/ Najvyšší súd uznesením z 24. januára 2019, sp. zn. 1 TdoV 16/2017, podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol dovolanie obvineného MVDr. K. K. proti uzneseniu najvyššieho súdu z 12. januára 2017, sp. zn. 5 To 10/2016, v spojení s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „ŠTS“) z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015, bol obvinený MVDr. K. K. uznaný za vinného zo spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že dňa 1. júla 2015 v čase od 12:15:30 hod.

do 12:17:36 hod. na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou vo Vyšnom Nemeckom, okres Sobrance, ako colník služobne zaradený na Colnom úrade Michalovce na pobočke Colného úradu Vyšné Nemecké, počas výkonu služby pri kontrole autobusu s EČV T., patriaceho prepravnej spoločnosti I., si od vodiča tohto autobusu N. J. vyžiadal a prijal peniaze vo výške 10 eur a 250 ukrajinských hrivien ako úplatok pod zámienkou, že po vykonaní colnej kontroly prepustí z colného priestoru na územie Slovenskej republiky opracované drevené dosky aj bez predloženia obvineným skôr požadovaného „fytodokladu“, ktoré si N. J. zakúpil na Ukrajine, čím porušil ustanovenie § 44 ods. 3 písm. a), f), g), ods. 6 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov. Obvinený bol za to odsúdený podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 41 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenému uložil tiež peňažný trest vo výške 300 eur s tým, že zaplatená suma peňažného trestu podľa § 57 ods. 2 Tr. zák. pripadá štátu, pričom pre prípad úmyselného zmarenia výkonu tohto mu bol podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 1 mesiaca. Napokon podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. bol obvinenému uložený i trest zákazu činnosti vykonávať funkciu colníka, ako aj trest zákazu činnosti súvisiacej s výkonom funkcie verejného činiteľa na dobu 3 rokov. Proti vyššie citovanému prvostupňovému rozsudku - všetkým jeho výrokom - podal obvinený odvolanie, ktoré najvyšší súd na verejnom zasadnutí konanom 12. januára 2017, uznesením, sp. zn. 5 To 10/2016, podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol. Dňa 3. októbra 2017 bolo ŠTS doručené dovolanie obvineného MVDr. K. K., podané prostredníctvom ním zvoleného obhajcu Mgr. JUDr. Zoltána Perhácsa, PhD. a smerujúce proti naposledy označenému uzneseniu odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom ŠTS z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015, keď ako dovolacie dôvody boli označené dôvody uvedené pod písm. c) („zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu“) a písm. i) („rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“) § 371 ods. 1 Tr. por.

Pokiaľ ide o jednotlivé uplatnené dovolacie námietky, ktorými obvinený odôvodňuje naplnenie skôr zmieňovaných dovolacích dôvodov, tieto uvádza dovolací súd nižšie, kde sa s nimi súčasne i podrobne vysporiada. Obvinený s poukazom na ním uvádzané skutočnosti záverom podaného dovolania navrhol, aby dovolací súd: i/ podľa § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudkom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu z 12. januára 2017, sp. zn. 5 To 10/2016, bol porušený zákon v ustanoveniach § 317 ods. 1, § 2 ods. 1, ods. 2, ods. 4, ods. 10, ods. 12 Tr. por. a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v jeho neprospech; ii/ podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako i rozsudok ŠTS z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015; iii/ podľa § 388 ods. 1 Tr. por. vec prikázal ŠTS na opätovné prerokovanie a rozhodnutie v potrebnom rozsahu, avšak v zmysle § 388 ods. 2 Tr. por. v inom zložení senátu. Obvinený zároveň dovolací súd požiadal o prerušenie výkonu trestu odňatia slobody (§ 380 ods. 4 Tr. por.), uloženého mu napadnutými rozhodnutiami, a to až do rozhodnutia o samotnom podanom dovolaní. K podanému dovolaniu sa písomne vyjadrila prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, a to v tom zmysle, že dotknutý prvostupňový rozsudok v spojení s uznesením odvolacieho súdu považuje za zákonný, a preto s dôvodmi dovolania v celom rozsahu nesúhlasí.

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie obvineného nie je potrebné odmietnuť z formálnych dôvodov [§ 382 písm. a), písm. b), alebo písm. d) až písm. f) Tr. por.]. Zároveň však zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por., a preto podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

In concreto, pokiaľ ide o jednotlivé v podanom dovolaní uplatnené výhrady: Obvinený označil súdmi nižšieho stupňa ustálenú právnu kvalifikáciu skutku ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. za nesprávnu predovšetkým z dôvodu, že ho postihuje dvakrát za to isté konanie (ten istý skutok). Ako zdôraznil v danej súvislosti ďalej, tá istá skutočnosť nemôže byť totiž jednak zákonným znakom základnej skutkovej podstaty, a jednak aj okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby pri inej skutkovej podstate v prípade, že ide o jeden skutok. Keďže teda znak „verejný činiteľ“ bolo možné použiť v jeho prípade správne len raz, malo byť jeho konanie právne kvalifikované buď len ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. (1/ alt.), alebo ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. (2/ alt.). A zároveň tým, že použitie kvalifikačných znakov súd prvého stupňa podľa názoru obvineného nijako nezdôvodnil, zaťažil tak svoje rozhodnutie i znakom nepreskúmateľnosti. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii obvinený následne v ďalšej časti odôvodnenia podaného dovolania tiež namietal, že táto navyše ani nezodpovedá vykonanému dokazovaniu, či právnomu záveru vyslovenému vo výroku prvostupňového rozsudku.

Ak totiž vodič autobusu nemusel predložiť „fytodoklad“ a on túto povinnosť z dôvodu, aby ho uviedol do omylu, podľa názoru oboch súdov len predstieral, bolo na mieste uvažovať o posúdení jeho konania podľa § 221 Tr. zák., čo by sa premietlo v jeho prospech aj v rovine ukladania trestu. Obvinený má pritom za to, že v prípade predmetnej právnej chyby ide o „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“ - § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., keď sekundárne má byť v danej námietke obsiahnutý aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., keďže podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť nielen obhajovanie práv obvineného tak, aby boli v konaní objasnené i všetky skutočnosti svedčiacie v jeho prospech, ale aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní tiež prihliadalo, t. j. najmä aby nevinná osoba nebola odsúdená a páchatel bol odsúdený len za to, čo spáchal.

Z vyššie uvedenej argumentácie možno „vyselektovať“ v podstate dva či tri „druhy“ námietok, ktoré obvinený subsumuje pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a sčasti aj pod § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. - čo však nie je relevantné, ako bolo zdôraznené vyššie, keďže dovolací súd je viazaný vecnými námietkami a nie ich subsumpciou pod právne dôvody (odhliadnuc od toho, že jedna a tá istá namietaná skutočnosť môže byť podradená len pod jeden dovolací dôvod, ak prichádzajú do úvahy viaceré, pod ten, ktorý má vo vzťahu k inému postavenie *lex specialis*). Konkrétne obvinený namietal, že: i/ vykonaná právna kvalifikácia neprichádza v prípade jedného skutku do úvahy ani len v teoretickej rovine (prichádzala by do úvahy iba pri viacčinnom súbehu), keďže bol v jeho prípade dvakrát použitý znak „verejný činiteľ“; ii/ právna kvalifikácia nezodpovedá vykonanému dokazovaniu (či právnomu záveru vyslovenému vo výroku rozsudku), keď správne malo byť jeho konanie - pre predstieranie potreby „fytodokladu“ - posúdené ako trestný čin podvodu; iii/ použitie kvalifikačných znakov

nebolo zo strany súdu prvého stupňa nijako zdôvodnené, a teda je v danom ohľade nepreskúmateľné.

Ak ide o poslednú uvádzanú skutočnosť (dovolací súd považuje za logické odpovedať smerom od poslednej k prvej námietke), tak k tomu je v prvom rade potrebné uviesť, že s poukazom na § 371 ods. 7 Tr. por. namietat' v dovolaní len samotné odôvodnenie nie je prípustné (len na okraj možno poznamenať, že obvinený pomerne často, teda presnejšie aj v iných súvislostiach v rámci svojho dovolania argumentuje poukazom na údajné nedostatočné odôvodnenie). Napriek tomu ale treba hneď zároveň dodať, že vôbec nie je pravdou, že by v posudzovanej veci nebola zdôvodnená použitá právna kvalifikácia (obe rozhodnutia tu pritom treba vnímať ako celok), práve naopak - ako však bude zrejmé z neskôr uvedeného, použitá právna kvalifikácia bola v niečom nesprávna, čo však argumentačne „doplní“ dovolací súd.

Čo sa týka námietky ohľadne údajného potrebného zvažovania právneho posúdenia konania podľa § 221 Tr. zák. (podvod), táto je rovnako neopodstatnená, resp. presnejšie nepodložená skutkovými závermi zo strany konajúcich súdov nižšieho stupňa. Dané ustanovenie poskytuje subsidiárnu ochranu (z pohľadu Trestného zákona) oproti použitej právnej kvalifikácii, keď práve predstieranie inak nepotrebného „fytodokladu“ na prepustenie opracovaných drevených dosiek z colného priestoru na územie Slovenskej republiky pri colnej kontrole vykonávanej obvineným znamenalo jednak vytvorenie „priestoru“ na vypýtanie si úplatku (§ 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.), a bolo zároveň porušením jeho zákonných povinností, vyplývajúcich mu z príslušného služobného predpisu, teda zákonu odporujúcim výkonom právomoci [§ 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák.].

Konanie obvineného tak bolo posúdené správne ako napĺňajúce tak znaky **trestného činu prijímania úplatku** (a to i s použitím kvalifikačného znaku spáchania činu „ako verejný činiteľ“), ako aj **trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa**, ktoré obe skutkové podstaty „najpresnejšie“ vystihujú konanie obvineného - toto poskytuje podklad pre záver o naplnení všetkých znakov daných skutkových podstat. A napokon, ak ide o otázku správnosti v danom prípade súdmi použitej právnej kvalifikácie - vzhľadom na nimi ustálené skutkové závery, k tomu už dovolací súd vyššie naznačil, že táto bola v určitom smere nesprávna. Zmieňovaná nesprávnosť pritom spočíva konkrétne v nesprávnom posúdení ustáleného konania ako jedného skutku, keď však v skutočnosti išlo o skutky dva (dve charakterovo rôznorodé konania, hoci aj z časového hľadiska bezprostredne neoddeliteľné), ktoré bolo potrebné právne kvalifikovať ako 1/ zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a 2/ prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. - spáchané teda vo viacčinnom a nie jednočinnom súbehu. Najskôr vo všeobecnosti k ostatne uvedenému záveru.

Ak verejný činiteľ koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) Tr. zák. a zároveň (navyše) za také zneužívanie svojej právomoci prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, ide nielen o spôsobenie dvoch rôznych (aj keď vecne nadväzujúcich) následkov, definovaných v dvoch rôznych ustanoveniach osobitnej časti Trestného zákona, ale aj o dve rôzne, kvalitatívne odlišné (aj keď vecne nadväzujúce) konania, ktoré k spôsobeniu dotknutého kauzálného následku diferencovane smerujú; to platí aj v prípade, ak sa tieto konania chronologicky prekrývajú. V popísanej situácii ide o viacčinný súbeh (spáchanie samostatnými skutkami) prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 [písm. a) až c)] Tr. zák. (eventuálne aj v spojení s niektorou z okolností, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej

sadzby podľa odsekov 2 až 4 tohto ustanovenia, keď by už išlo o zločin) so zločinom prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. (eventuálne aj v spojení s okolnosťou podľa odseku 3 tohto ustanovenia).

Ak verejný činiteľ prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej právomoci, pričom sa zároveň (navyš) nedopustí iným spôsobom (iným konaním) porušenia svojich funkčných povinností, je potrebné toto jeho konanie, resp. (len jeden) skutok kvalifikovať výlučne ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.; v takom prípade má naposledy označené ustanovenie vzťah špeciality (lex specialis) k ustanoveniu § 326 ods. 1 Tr. zák. (ktoré je vo vzájomnom vzťahu subsidiarity ako lex generalis), jednočinný súbeh týchto trestných činov je teda v popísanej situácii vylúčený. S ohľadom na posledné uvedené je žiaduce poukázať i na súvisiace závery, vyplývajúce z rozsudku najvyššieho súdu z 24. februára 2014, sp. zn. 2 To 12/2013, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 21/2015, kde o. i. najvyšší súd zdôraznil, že trestný čin prijímania úplatku podľa § 329 Tr. zák., spočívajúci v prijatí, požadovaní alebo prijatí sľubu úplatku v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu nemusí byť spojený s porušením povinnosti páchatel'a, ktorá vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, ako je tomu pri trestnom čine prijímania úplatku podľa § 328 Tr. zák. (I/)

Najvyšší súd sa tiež v danom rozhodnutí judikátorne vyjadril v tom smere, že ak ide o vyššie uvedenú súvislosť s obstarávaním vecí všeobecného záujmu, táto je v zmysle § 329 ods. 1 Tr. zák. daná vždy vtedy, ak páchatel' bez právneho titulu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť materiálnu alebo inú protislužbu za svoje predchádzajúce, prebiehajúce alebo nasledujúce konanie pri obstarávaní určitej veci (vecí) všeobecného záujmu. Také obstarávanie totiž nie je spojené so vznikom akéhokoľvek nároku na plnenie peňažnej alebo nepeňažnej povahy (úplatok v zmysle § 131 ods. 3 Tr. zák.), mimo právneho režimu odmeňovania toho, kto obstarávanie dotknutých vecí všeobecného záujmu z dôvodu svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie vykonáva (II/).

Vo vzťahu k vyššie zdôrazneným záverom ohľadne (zjednodušene povedané) viacčinného súbehu dotknutých trestných činov považuje potom dovolací súd za vhodné na danom mieste („analogicky“) poukázať i na iné svoje, už judikované rozhodnutie (R 46/2013), dotýkajúce sa konkrétne viacčinného súbehu trestných činov kupliarstva a vydierania, keď tu konkrétne najvyšší súd ako súd dovolací uviedol nasledovné: **Pod pojmom „skutok“ treba rozumieť udalosť vo vonkajšom svete vyvolanú aktívnym alebo pasívnym prejavom vôle páchatel'a (t. j. konaním), ktoré sa stáva trestným činom, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona.** Ak v priamej príčinnej súvislosti boli dvoma rôznymi, kvalitatívne odlišnými, aj keď v rovnakom časovom období vykonanými konaniami páchatel'a spôsobené dva rôzne následky, ide o viacčinný súbeh (reálnu konkurenciu) trestných činov. Preto v prípade zvedenia a zjednania ženy na vykonávanie prostitúcie a koristenia z nej páchatel'om ide o odlišné konanie od jeho ďalšieho konania spočívajúceho vo vyhrážaní sa tejto žene usmrtením, ak inej osobe také (t. j. v kupliarstve spočívajúce) konanie páchatel'a, ako aj vlastnú prostitúciu, oznámi, a teda ide o viacčinný (rôznorodý) súbeh trestných činov kupliarstva (§ 367 Tr. zák.) a vydierania (§ 189 Tr. zák.). Typickým príkladom kvalitatívne odlišného, aj keď časovo sa prekrývajúceho konania, sú trvajúce trestné činy, kde udržiavanie protiprávneho stavu napr. neplnením si vyživovacej povinnosti alebo nelegálnym držaním zbrane (pri nedovolenom ozbrojovaní) nie

je s páchaním iných trestných činov tým istým páchatelom v dotknutom období v jednočinnom súbehu.

Všeobecné právno-kvalifikačné závery, z ktorých vyplýva, že správne malo byť v posudzovanej veci konanie obvineného posúdené ako viacčinný súbeh zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. sú odlišné od tých, ku ktorým dospel najvyšší súd v uznesení z 5. júna 2008, sp. zn. 1 Toš 16/2007 (publikované pod R 60/2008), keď uviedol, že jednočinný súbeh trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 329 ods. 1 ods. 2 Tr. zák.) s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 326 ods. 1 Tr. zák.) je možný za predpokladu, že verejný činiteľ, ktorý v súvislosti s výkonom svojej právomoci prijal úplatok, zároveň poruší svoje povinnosti spôsobom a za podmienok stanovených v ustanovení § 158 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 326 ods. 1 Tr. zák.). V odôvodnení daného rozhodnutia sa pritom nič bližšie k daným záverom neuvádza, a teda, že prečo by malo ísť práve o jednočinný a nie o viacčinný súbeh. Tu však treba zdôrazniť aj okolnosť, že rozlišovanie jednočinného a viacčinného súbehu nemalo pri aplikácii Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005 aspekty potreby dôraznejšieho rozlíšenia týchto inštitútov, vyplývajúcich podľa aktuálnej právnej úpravy z ustanovení § 38 ods. 2 až 4 a § 41 ods. 2 Tr. zák. - išlo „len“ o výber prísnejšieho trestného činu a pričítanie príťažujúcej okolnosti spáchania viacerých trestných činov, bez priameho vplyvu na výšku trestnej sadzby podľa ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona jednak pri tzv. asperácii (kde je dominantným prvkom viacčinnosť súbehu trestných činov), a jednak podľa pomeru poľahčujúcich a príťažujúcich okolností (teda nebolo natoľko významné, ak miernejšia právna kvalifikácia pri jednočinnom súbehu trestných činov pre nemožnosť kvalifikačnej duplicity ubudla).

Pokiaľ ide o rozlišovanie **súbehu na jednočinný a viacčinný** (ich následné delenie na súbeh rovnorodý alebo rôznorodý v rámci oboch typov je pritom aktuálne pre účely daného rozhodnutia irelevantné), z teórie trestného práva, ako i súdnej praxe vyplýva nasledovné: **Jednočinný súbeh (tiež ideálna, či formálna konkurencia) sa od viacčinného súbehu (tiež reálna, či materiálna konkurencia) odlišuje v tom, že kým v prípade jednočinného súbehu bolo jedným skutkom spáchaných viac trestných činov, v prípade viacčinného súbehu bolo viac trestných činov spáchaných viacerými skutkami. V jednotlivom prípade môže ísť pritom zároveň o súbeh viacčinný i jednočinný.** Momentom, ktorý delí páchatelove konanie na rôzne skutky, je konanie vyvolávajúce následok (následky) závažný z hľadiska trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť. Za jeden skutok možno považovať len tie prejavy vôle páchatel'a navonok, ktoré sú pre tento následok kauzálné, pokiaľ sú zahrnuté jeho zavinením (R 8/1985). Podstata skutku spočíva teda v konaní a následku, ktorý ním bol spôsobený. Ak je v „hre“ viac spôsobených následkov významných z hľadiska trestného práva hmotného, ide o jeden skutok vtedy, pokiaľ všetky následky boli spôsobené aspoň sčasti jedným konaním, rovnako významným z hľadiska trestného práva hmotného (R 5/1998). Jednočinný súbeh trestných činov je charakterizovaný jedným konaním páchatel'a, ktorým sú (v rámci dotknutého skutku) vyvolané dva rôzne následky. Také následky teda nie sú totožné právne, ani fakticky (z hľadiska faktických okolností, ktoré sú kvalifikačným podkladom). (R 98/2018 - II/)

Vychádzajúc z už skôr uvedeného možno uzavrieť, že tak ako je potrebné odlišovať pojem skutok (definuje teória a prax) od trestného činu (definuje Trestný zákon), je taktiež potrebné pojem skutok odlišovať od konkrétneho skutkového deja, pretože skutok je abstrakciou a súčasne elimináciou (vydelením) trestnoprávne relevantnej časti prebehnutého skutkového deja. Pre správnu právnu kvalifikáciu toho-ktorého trestnoprávne relevantného konania je potom teda v prvom rade potrebné rozhodnúť, či ide o skutok jeden alebo dva (prípadne viac). Po vyriešení danej otázky je následne druhou otázkou kvalifikácia skutku, resp. jednotlivých skutkov z hľadiska Trestného zákona. Zatiaľ čo, zjednodušene povedané, pod jednočinným súbehom treba rozumieť jedno charakterovo rovnorodé (homogénne) konanie páchatel'a, ktorým sú vyvolané dva alebo viaceré rôzne následky, viacčinný súbeh predpokladá dve alebo viac kvalitatívne odlišných konaní páchatel'a - hoci aj časovo sa prekrývajúcich a vecne súvisiacich, ktoré sú príčinou dvoch alebo viacerých rôznych následkov.

Nemožno pritom nepodotknúť, že v praxi sú celkom nepochybne prevažujúce práve prípady viacčinných súbehov, kedy jednotlivé samostatné skutky tvoria „časovo oddelené“ (chronologicky po sebe nasledujúce) konania páchatel'a. V samotnej teórii trestného práva sú potom takéto prípady uvádzané výlučne v súvislosti s vymedzením viacčinného súbehu. Vo vzťahu k následku treba potom dodať, že tento sa môže prejavovať buď v porušení alebo ohrození záujmu chráneného Trestným zákonom, a to spôsobom tam uvedeným. Následok sa teda týka (individuálneho) objektu. Rozdielny je potom následok nielen, keď smeruje proti rôznym druhovým objektom, ale tiež keď smeruje proti jednému druhovému objektu (v širšom ponímaní, zodpovedajúcom celkovej systematike osobitnej časti Trestného zákona, pričom je potrebné zohľadniť i možnú kumuláciu objektov), avšak chránenému rôznymi skutkovými podstatami v rôznych smeroch, čím je objekt z hľadiska právnej úpravy (ochrany) ďalej rozčlenený, resp. individualizovaný - v takom prípade sú dotknutým konaním spôsobené rôzne právne významné následky, z ktorých jeden nie je podmnožinou druhého, čo by vylučovalo jednočinný súbeh na báze vzťahu špeciality a subsidiarity.

Typicky ak páchatel' znásilní svoju dcéru, spácha jedným konaním (skutkom) trestný čin znásilnenia a trestný čin súlože medzi príbuznými, kde primárnym druhovým objektom je ľudská dôstojnosť, ktorá je v druhom diele druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona chránená z viacerých navzájom sa nevyklučujúcich aspektov. Naopak trestný čin znásilnenia je v pomere špeciality k trestnému činu vydierania, pri ktorom násilné donútenie ženy k súloži je (jedným homogénnym) konaním, ktoré ak by nebolo chránené ustanovením § 199 Tr. zák., mohlo by sa podradiť pod ustanovenie § 189 Tr. zák., ktoré chráni slobodu rozhodovania osoby v ostatných prípadoch (než je rozhodovanie ženy o svojom sexuálnom živote), má teda vo vzťahu k objektu ochrany povahu subsidiarity, čo vylučuje jednočinný súbeh trestných činov. Napokon, pokiaľ ide o „účinky“ súbehu, tieto sa prejavujú tak v hmotnoprávnej oblasti (predovšetkým pri vymenovaní trestu), ako i rovne trestného práva procesného. Nie je pritom predmetom daného rozhodnutia sa k všetkým týmto účinkom bližšie vyjadrovať.

Konkrétne ešte s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci. Zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. sa dopustí ten, kto v súvislosti s obstarávaním veci všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok a spácha čin ... ako verejný činiteľ. Prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. sa dopustí verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu. Samostatným konaním je výkon

colnej kontroly sprevádzaný mystifikáciou osoby podrobenej takej kontrole [§ 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák.] ako predpolie špecifického konania, spočívajúceho v žiadosti o úplatok a jeho prevzatí (§ 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.). Konanie obvineného MVDr. K. K., ktoré teda v skutočnosti tvorili dva skutky, obsahuje všetky obligatórne znaky oboch vyššie citovaných skutkových podstát. Prijatie úplatku verejným činiteľom je okolnosťou, ktorá má osobitný charakter, odlišný od výkonu právomoci verejným činiteľom v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho nenastáva (by nenastala) zakázaná skutková ani právna duplicita, teda jednak dvojité odsúdenie za ten istý skutok, a jednak kvalifikačné prekrytie tvrdené dovolateľom (čo by bolo v konečnom dôsledku v rozpore s ustanovením § 38 ods. 1 Tr. zák., ktoré vyjadruje kvalifikačné obmedzenie trestnosti činu a je ho v dotknutom smere potrebné vykladať aj ako nemožnosť súčasného použitia tej istej okolnosti v jednej zo základných skutkových podstát, a zároveň aj ako okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby vo vzťahu k inej základnej skutkovej podstate pri jednočinnom súbehu trestných činov, teda nie len pri „monokvalifikácii“). K tejto problematike sa aktuálne vyjadril najvyšší súd aj v judikatúre (R 29/2018, tiež stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované pod R 116/2012).

Len ako obiter dictum - mimochodom povedané (keďže to výslovne obvinený v podanom dovolaní nenamietal), na margo posledne uvedeného záveru, ako i z hľadiska komplexnosti a tiež v nadväznosti na už vyššie uvedené, považuje dovolací súd za dôležité zdôrazniť ešte niekoľko skutočností, a sice: **Žiadanie a prijatie úplatku obvineným ako súčasť objektívnej stránky trestného činu podľa § 329 Tr. zák. predstavuje zároveň cieľ a rovnako motív jeho konania („v úmysle zadovážiť sebe neoprávnený prospech“), ktorý je ako súčasť subjektívnej stránky obligatórne požadovaný pre naplnenie znakov skutkovej podstaty druhého dotknutého trestného činu (§ 326 Tr. zák.).** Nejde tu však opäť o duplicitu, nakoľko ide o rozdielne skutky, ktoré majú (len) uvedenú motivačnú nadväznosť. Nešlo by však ani o kvalifikačnú duplicitu pri jednom skutku, keď je v základnej skutkovej podstate cieľ konania páchatel'a vyjadrený len všeobecne a abstraktne (tu škoda ako ujma, resp. prospech pre páchatel'a alebo inú osobu), a tomu zodpovedajúca konkretizovaná okolnosť môže byť okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby [napr. zneužívanie právomoci na účel sťaženia uplatnenia základných práv a slobôd podľa § 326 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák.].

Rovnako platí, že individualizovaný objekt oboch trestných činov sa neprekrýva, čo vyplýva zo znenia dotknutých skutkových podstát a vyššie uvedeného výkladu (korupcia pri obstarávaní vecí verejného záujmu je postihovaná osobitne a paralelne s porušovaním zákonných povinností pri výkone právomoci verejného činiteľ'a, ale aj v prípade, ak bol taký výkon v súlade so zákonom). Nejde teda o duplicitu skutkovú, a nešlo by o ňu ani kvalifikačne, v prípade jednočinného súbehu.

„Zneužitie právomoci“ (§ 326 Tr. zák.) zo strany obvineného spočívalo v tom, že tento ako colník („verejný činiteľ“) pri vykonávaní dotknutej colnej kontroly porušil svoje zákonné povinnosti, a sice povinnosti uvedené pod písm. a) a g) ods. 3 § 44 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 200/1998 Z. z.“), keďže túto nevykonával riadne (bezchybne), ale žiadal od kontrolovanej osoby doklady zákonom [§ 12 ods. 1 a contrario zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, tiež s poukazom na § 2 písm. c) až e) daného zákona] nepožadované pre prepustenie tovaru (konkrétne opracovaných

dosiek) z colného priestoru na územie Slovenskej republiky, aby si tak vytvoril „priestor“ pre vypýtanie si úplatku (motív). Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 200/1998 Z. z. colník je povinný a) plniť svedomite úlohy, ktoré sú uložené ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj úlohy uložené rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených, ak bol s nimi riadne oboznámený, g) v štátnej službe i mimo štátnej služby zdržať sa konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť finančnej správy alebo ohroziť dôveru k finančnej správe.

Porušenie ďalších povinností uvádzaných v ustálenej skutkovej vete (nesprávne jednej a nie teda dvoch) súdu nižšieho stupňa, a síce obsiahnutých pod písm. f) ods. 3 a v ods. 6 § 44 zákona č. 200/1998 Z. z., už pritom nie je z hľadiska naplnenia zákonných znakov prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa relevantné, a to z dôvodu kvalifikačnej duplicity, zodpovedajú však skutkovej podstate trestného činu prijímania úplatku, ktorá mala byť aplikovaná na samostatný skutok. Podľa § 44 ods. 3 písm. f) zákona č. 200/1998 Z. z. colník je povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k stretu dôležitého záujmu štátnej služby s osobnými záujmami, najmä nezneužívať informácie získané v súvislosti s výkonom štátnej služby na vlastný prospech alebo na prospech iného. Podľa § 44 ods. 6 zákona č. 200/1998 Z. z. colník nesmie vykonávať podnikateľskú činnosť alebo inú zárobkovú činnosť, sprostredkovať obchodný styk so štátom, s obcou alebo s vyšším územným celkom, požadovať alebo prijímať dary alebo výhody, alebo navádzať iného, aby poskytol dar alebo určitú výhodu, zvyhodňovať blízke osoby pri vykonávaní štátnej služby a byť členom správnych alebo kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť. Záverom k tomu dovolací súd uvádza, že na podklade dovolacej námietky obvineného síce v posudzovanej veci zistil právno-kvalifikačné pochybenie zo strany súdov nižšieho stupňa, keďže konanie obvineného malo byť správne právne posúdené ako viacčinný súbeh zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák., avšak vysloveniu naplnenia dotknutej chyby zodpovedajúceho dôvodu dovolania - § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. - mu bráni ustanovenie § 385 ods. 2 Tr. por., v zmysle ktorého nie je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania (vecnými dovolacími námietkami), ak by tieto boli v neprospech obvineného a dovolanie je podané v prospech obvineného (obvinený pritom môže podať dovolanie vždy len vo svoj prospech).

Posúdenie konania ako viacčinný súbeh - oproti jednočinnému súbehu je nepochybne v neprospech obvineného, keď zjavný je predovšetkým tomu zodpovedajúci následok v podobe nevyhnutnosti použitia tzv. asperačnej zásady uvedenej v § 41 ods. 2 Tr. zák. („ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu. ...“). V posudzovanej veci bol obvinenému ukladaný úhrnný trest odňatia slobody (na samej spodnej hranici rozmedzia) podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 41 ods. 1 Tr. zák., a teda v sadzbe od 5 do 12 rokov. Konkrétny hmotnoprávny dopad posúdenia konania obvineného ako viacčinný súbeh by bol pri ukladaní trestu taký, že by mu bolo potrebné ukladať (tzv. „zvýšený“) úhrnný trest odňatia slobody podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 3, ods. 8, § 36 písm. j), § 41 ods. 2 Tr. zák., čo by po príslušných úpravách trestnej sadzby za trestný čin prísnejšie trestný (k tomu viď tiež R 32/2009) - najskôr podľa § 38 ods. 3 Tr. zák. (zníženie hornej hranice o jednu tretinu - pre prevahu poľahčujúcich okolností v pomere 1:0) s použitím odseku 8 daného ustanovenia a potom podľa § 41 ods. 2 Tr. zák. (zvýšenie hornej hranice o jednu tretinu) - znamenalo, že súd by musel ukladať trest odňatia

slobody v rozmedzí od 5 rokov do 12 rokov 10 mesiacov a 20 dní. Len na okraj, prihliadnuť na priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. h) Tr. zák. („spáchal viac trestných činov“) by pri ukladaní trestu za použitia tzv. asperačnej zásady už nebolo možné s ohľadom na § 38 ods. 1 Tr. zák., aj keď okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby je obsiahnutá v ustanovení všeobecnej časti Trestného zákona (§ 41 ods. 2 Tr. zák.) (viď stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované pod R 1/2011).

Prijaté právne vety majú aj samostatne dostatočnú výpovednú hodnotu, ktorá rozlišuje obe možné situácie, ktoré pri korupcii verejného činiteľa môžu nastať, a to:

i/ spojenie prijímania úplatku s porušením aj iných funkčných povinností verejného činiteľa, konajúceho spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) - bod I., a

ii/ samostatné prijatie úplatku verejným činiteľom v súvislosti s výkonom jeho právomoci (napr. pri presvedčení poskytovateľa úplatku o jeho potrebe), avšak bez preukázateľného zneužívania právomoci osobou verejného činiteľa - prijímateľa úplatku, teda bez iného porušenia jeho funkčných povinností spôsobom uvedeným vyššie [pod písm. i/) - bod II.

Situácia v bode I. je aplikačne predznačená v relatívne nedávnej judikatúre - R 46/2013. Právne vety v tomto prípade znejú: „Pod pojmom „skutok“ treba rozumieť udalosť vo vonkajšom svete vyvolanú aktívnym alebo pasívnym prejavom vôle páchatel'a (t. j. konaním), ktoré sa stáva trestným činom, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Ak v priamej príčinnej súvislosti boli dvoma rôznymi, kvalitatívne odlišnými, aj keď v rovnakom časovom období vykonanými konaniami páchatel'a spôsobené dva rôzne následky, ide o viacčinný súbeh (reálnu konkurenciu) trestných činov. Preto v prípade zvedenia a zjednania ženy na vykonávanie prostitúcie a koristenia z nej páchatel'om ide o odlišné konanie od jeho ďalšieho konania spočívajúceho vo vyhrážaní sa tejto žene usmrtením, ak inej osobe také (t.j. v kupliarstve spočívajúce) konanie páchatel'a, ako aj vlastnú prostitúciu, oznámi, a teda ide o viacčinný (rôznorodý) súbeh trestných činov kupliarstva (§ 367 Tr. zák.) a vydierania (§ 189 Tr. zák.).“ Vecná a motivačná prepojenosť oboch konaní je daná (tak, ako v prípade novoprijatého stanoviska), čo však na podstate rozlíšenia oboch druhov súbehu nič nemení. Je v tomto kontexte zrejmé, že rovnaký princíp bol uplatnený aj aktuálne. Ako ďalší prípad rôzneho následku a kvalitatívne odlišného, aj keď chronologicky súbežného konania páchatel'a možno označiť súbeh trvajúceho trestného činu, napríklad nedovoleného ozbrojovania, spáchaného zadovážením si a prechovávaním strelnej zbrane (nosením „pri sebe“), keď taká osoba zároveň iného napr. uvádza do omylu na účel trestného činu podvodu (bez vyhrážania sa zbraňou). Pôjde nie o jednočinný, ale viacčinný súbeh dotknutých trestných činov, pričom princíp aplikačného prístupu je opäť rovnaký - nielen dva trestnoprávne relevantné následky, ale aj dve rôzne, aj keď časovo súbežné konania. Je teda potrebné zdôrazniť, že v situácii riešenej prijatým stanoviskom je irelevantné, pokiaľ sa vyžiadanie, danie si sľúbiť alebo prijatie úplatku časovo približuje k inému porušeniu funkčných povinností verejného činiteľa (pred, po, alebo prakticky súčasne), nakoľko nejde o model „jedno konanie, dva následky“, ale o jeho alternatívu „dve konania, dva následky“. Pre korupčný skutok sa kvalifikačne použije ustanovenie o prijímaní úplatku, nakoľko má povahu lex specialis pre práve také porušenie povinností dotknutej osoby, druhý zo skutkov bude postihnutý ako zneužívanie právomoci verejného činiteľa. Právna veta pod bodom II. znie: Ak verejný činiteľ prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej právomoci, pričom sa zároveň (navyše) nedopustí iným spôsobom (iným konaním) porušenia

svojich funkčných povinností, je potrebné jeho konanie, resp. (len jeden) skutok kvalifikovať výlučne ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. V takom prípade má naposledy označené ustanovenie vzťah špeciality (*lex specialis*) k ustanoveniu § 326 ods. 1 Tr. zák. (ktoré je vo vzájomnom vzťahu subsidiarity ako *lex generalis*); jednočinný súbeh týchto trestných činov je v popísanej situácii vylúčený. Trestnosť prijímania úplatku nebude v tomto prípade obmedzená, resp. viazaná na porušenie iných funkčných povinností páchatel'a, ako je tomu pri korupcii bez súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu (R 21/2015 - I. a II.).

V procesnej rovine je potom dôležité, že prekonané ponímanie pasívnej korupcie ako jednočinného súbehu s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa nebude blokovat' trestné stíhanie takto chápaného (len jedného) skutku v prípadoch zákazu stíhania poslanca pre hlasovanie a sudcu pre rozhodovanie (čl. 78 ods. 1, čl. 136 ods. 1 a čl. 148 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). V týchto prípadoch by nemohlo dôjsť u dotknutej osoby k stíhaniu jej nerozdeliteľného konania (skutku) len s kvalifikáciou prijímania úplatku v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu verejným činiteľom (nebolo by možné zakázaný predmet trestného stíhania tejto osoby skutkovo vyčleniť, resp. vyabstrahovať). V prijatej verzii bude korupčne kvalifikované konanie možné postihnúť ako samostatný, skutkovo oddelený trestný čin.

Otázky:

- 1) Vyjadrite sa k pojmu verejný činiteľ. Kto to je a uveďte, či slovenský zákonodarca tento termín legálne vymedzuje.
- 2) Urobte v rámci daného rozhodnutia právny rozbor skutkovej podstaty trestného činu, teda vymedzte objekt, objektívnu stránku, subjekt a subjektívnu stránku trestných činov, ktoré sa páchatel'ovi kládli za vinu.
- 3) Uveďte aká je subjektívna stránka trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa.
- 4) Ak verejný činiteľ koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) Trestného zákona a zároveň za také (iné než korupčné) konanie prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, o aký typ súbehu vo vzťahu k trestnému činu podľa § 329 Trestného zákona pôjde? Argumentujte.
- 5) Ako by sa zmenila právna kvalifikácia, ak by colník, teda osoba páchatel'a nežiadala úplatok, teda nezneužila by svoju právomoc, avšak kontrolovaný subjekt by sa snažil verejného činiteľa – colníka pri výkone jeho povinnosti, podplatiť.
- 6) Vymedzte rozdiel medzi trestnými činmi podplácania v zmysle § 332 TZ a § 333 TZ.

Vypracovanie:

2.

Anton K. pri úteku z lúpežného prepadnutia banky vystrelil na policajta vykonávajúceho proti nemu služobný zákrok. Policajt na následky strelného poranenia zomrel.

Otázky:

- 1) Uveďte právnu kvalifikáciu skutku, ktorá hrozí Antonovi K.
- 2) Ako sa bude posudzovať skutok, ktorý má znaky viacerých trestných činov?
- 3) Aký je rozdiel medzi úmyslom páchatel'a trestného činu vraždy a úmyslom páchatel'a trestného činu útoku na verejného činiteľa?

Vypracovanie:

Trestné činy proti iným právam a slobodám

1.

Alena sa rozišla so svojim dlhoročným priateľom Marcelom, nakoľko bol veľmi žiarlivý a správal sa k nej majetnícky. Alene to síce zo začiatku imponovalo, no neskôr sa Marcela začala báť. Z toho dôvodu vzťah ukončila. Marcel sa síce tváril, že s rozchodom súhlasil, ale v skutočnosti ho to nesmierne hnevalo a Aleny sa za žiadnych okolností nehodlal vzdať. Pár dní po rozchode sa rozhodol s ňou porozprávať, počkal ju teda pred jej prácou aj s kyticou kvetov, avšak hneď ako ho Alena uvidela, sa po ňom rozkričala a povedala mu, že ho už nikdy nechce vidieť. Marcel teda kyticu, ktorú jej priniesol hodil do najbližšieho odpadkového koša a odišiel do neďalekého pohostinstva. V nasledujúce dni sa konanie Marcela opakovalo. Chcel sa s Alenou stretnúť a porozprávať za každú cenu. Najskôr jej nechával darčeky pred bytom, posielal jej nechcené správy do zamestnania a nechával jej zamilované lístočky za stieračom auta. Neskôr ju opäť začal čakať pred prácou, pred fitness centrom, kam chodila cvičiť, až jeho konanie prerástlo do invetív v rámci ktorých jej vulgárne nadával, osočoval ju, opakovane sledoval a tiež sa jej vyhrážal prepichnutím pneumatík, či rozbitím okien na byte v ktorom bývala, aby sa mohol k nej dostať. Marcelovo konanie vyvolalo v Alene úzkosť, tiesnivý pocit strachu a teda to v nej vzbudilo dôvodnú obavu o jej život a zdravie, zhoršilo jej to kvalitu života, až si napokon musela zmeniť telefónne číslo a odísť bývať ku kamarátke.

Otázky:

- 1) Uveďte právnu kvalifikáciu vyššie uvedeného skutku.
- 2) Ako dlho musí takéto konanie trvať, aby ho bolo možné klasifikovať ako trestný čin?
- 3) Mohla Alena podať trestné oznámenie na Marcela hneď po tom, ako jej priniesol prvýkrát kyticu do zamestnania?
- 4) Zmenila by sa právna kvalifikácia v prípade, ak by Marcel Alenu neprenasledoval, ale „iba“ by sa jej vyhrážal, napríklad prostredníctvom listov, sms správ či internetovej komunikácie?
- 5) Uveďte právnu kvalifikáciu v prípade, ak by Marcel Alenu neprenasledoval, ale by sa jej vyhrážal smrťou, ťažkou ujmom na zdraví, resp. inou ťažkou ujmom, a to takým spôsobom, ktorý by v Alene vzbudil dôvodnú obavu.

Vypracovanie:

2.

Páchateľ pod vplyvom omamných a psychotropných látok, užívateľ metamfetamínu, zaútočil na členov hliadky Policajného zboru, a to fyzickým útokom na hlavu jedného z členov hliadky, následne nohami kopal do zadných dverí služobného motorového vozidla, pričom rozbil a vykopol z rámu okno a ďalej kopol iného člena hliadky do oblasti krku a ramena. Vo fyzických útokoch naďalej pokračoval a začal aj vykrikovať na policajtov, že ich zabije. Páchateľ svojim konaním spôsobil poškodenie služobného motorového vozidla vo výške 352,07 ,- EUR a členom hliadky spôsobil viaceré povrchové poranenia zápästia a ruky, poranenia v oblasti krku, pomliaždenie pleca a ramena, pomliaždenie iných častí ruky, viaceré otvorené rany. Páchateľ sa dopustil tohto konania v stave intoxikačnej psychózy, spôsobenej metamfetamínom, kedy nemohol rozpoznať nebezpečnosť a protiprávnosť svojho konania a toto svoje konanie ani nemohol ovládať, teda rozpoznávacie a ovládacie schopnosti boli z dôvodu prítomnosti tejto psychózy kompletne vymiznuté.

Otázky:

- 1) Uved' právnú kvalifikáciu skutku páchatel'a.
- 2) Uved' právnú kvalifikáciu skutku páchatel'a po zohľadnení jeho stavu intoxikačnej psychózy v rámci ktorej nemohol rozpoznať nebezpečnosť a protiprávnosť svojho konania a ani svoje konanie nevedel ovládať.
- 3) Má vplyv na posudzovanie trestnoprávnej zodpovednosti skutočnosť, že páchatel' bol v čase konania po vplyvom návykových látok?
- 4) Platí premisa, že akýkoľvek vplyv návykových látok spôsobuje automaticky, že páchatel' za svoje konanie nie je trestne zodpovedný?
- 5) Uved' rozdiel medzi nepríčetnosťou a zmenšenou príčetnosťou.

Vypracovanie:

3.

Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR č. 3/2018

I. Charakteristika zobrazenia sexuálneho styku alebo obnažených častí tela v zmysle § 132 ods. 4 Trestného zákona „smerujúceho k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby“ je súčasťou legálnej definície detskej pornografie podľa naposledy označeného ustanovenia, a teda aj zákonným znakom trestných činov podľa §§ 368 až 370 Trestného zákona, ktoré obsahujú vo svojich odsekoch 1 všeobecný kvalifikačný pojem „detská pornografia“ v príslušnom gramatickom tvare.

II. Smerovanie k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby v zmysle § 132 ods. 4 Trestného zákona nie je dané potenciálnou (objektívnou) spôsobilosťou vyvolať také uspokojenie, ale určením účelu použitia konkrétneho zobrazenia sexuálneho styku alebo obnažených častí tela páchatelom trestného činu pri konaní uvedenom v §§ 368 až 370 Trestného zákona; inou osobou je osoba odlišná od páchatela.

III. Určenie účelu použitia zobrazenia sexuálneho styku alebo obnažených častí tela na vyvolanie sexuálneho uspokojenia inej osoby v zmysle § 132 ods. 4 Trestného zákona (určenie „smerovania“ zobrazenia) nie je trvale predurčené danosťou alebo absenciou takého určenia osobou, ktorá sa podieľa na vyhotovení zobrazenia. Pri posudzovaní trestných činov podľa §§ 369 a 370 Trestného zákona je rozhodujúce subjektívne zameranie osoby, ktorá so zobrazením vykonáva manipuláciu zodpovedajúcu odsekom 1 naposledy označených ustanovení.

IV. „Smerovanie“ v zmysle bodov II. a III. je cieľom páchatela, ktorý také smerovanie určil, a teda znakom subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu (niektorého z trestných činov podľa §§ 368 až 370 Trestného zákona). Skutkový podklad tohto zákonného znaku sa v trestnom konaní dokazuje (tak ako skutkový podklad ostatných zákonných znakov dotknutého trestného činu).

(Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 25. augusta 2014, sp. zn. 23To/83/2014) Krajský súd v Trenčíne uznesením z 25. augusta 2014, sp. zn. 23To/83/2014, podľa § 319 Tr. por. zamietol (ako nedôvodné) odvolania obžalovaných M. N. a R. Č. ako aj prokurátorky, podané proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 21. mája 2014, sp. zn. 2T/28/2014.

Z o d ô v o d n e n i a :

I. Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, č. k. 2T/28/2014-838, zo dňa 21. mája 2014 boli obžalovaní M. N. a R. Č. v bode 1/ uznaní vinnými zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Tr. zák., pretože dňa 27. januára 2013 v presne nezistenom čase v Novom Meste nad Váhom v priestoroch predajne B. na M. č. X vykonali súlož s maloletou poškodenou L.B., nar. X, tým spôsobom, že táto bola v miestnosti WC opretá o misu v predklone a obvinený R. Č. jej zozadu vsunul do pošvy pohlavný úd a vykonal s ňou súlož, následne obvinený M. N. vykonal súlož s maloletou poškodenou L. B. obdobným spôsobom, v bode 2/ zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. za použitia § 139 ods. 1 písm. a) Tr. zák. spáchaný spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák. a zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. za použitia § 139 ods. 1 písm. a) Tr. zák. spáchaný spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák., pretože dňa 22. februára 2013 v doteraz presne neustálenom čase v Novom Meste nad Váhom na ulici V. vo vchode č. X, byte č. X potom, čo maloletá poškodená K. K., nar. X, požila bližšie nezistené množstvo alkoholu, po ktorom sa dostala do stavu, kedy

nevnímala a nebola schopná kontrolovať sa, s ňou vykonal súlož a orálny sex tým spôsobom, že ju doteraz neznámym spôsobom vyzliekli tak, že mala na sebe len tielko, ktoré jej obvinený M. N. vyhrnul, aby mala odhalené prsia a odzadu v polohe kľáčmo jej vsunul svoj pohlavný úd do jej pošvy a vykonal s ňou súlož a následne obvinený R. Č. si ľahol na posteľ na chrbát a zasunul svoj pohlavný úd do pošvy maloletej poškodenej K. K., ktorú si posadil na seba, tiež s ňou vykonal súlož tým spôsobom, že zasunul svoj pohlavný úd do jej pošvy zozadu v polohe ležmo na boku a následne využili maloletú poškodenú K. K. a táto vykonal s oboma orálny sex tým spôsobom, že brala do úst striedavo pohlavný úd obvineného M. N. a pohlavný úd obvineného R. Č., ktorí stáli nad ňou vedľa seba. Boli za to odsúdení obžalovaní M. N. podľa § 199 ods. 2 Tr. zák., § 41 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. s prihladením na § 38 ods. 4, § 37 písm. h) Tr. zák. s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 4 roky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. bol pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Obžalovaný R. Č. podľa § 199 ods. 2 Tr. zák., § 41 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. s prihladením na § 38 ods. 4, § 37 písm. h) Tr. zák. s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 4 roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. bol pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

II. Podľa § 285 písm. b) Tr. por. boli obžalovaní M. N. a R. Č. oslobodení spod obžaloby Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom, sp. zn. Pv 715/13/3304, zo dňa 11. februára 2014 pre zločin výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1 Tr. zák. spáchaný sčasti spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák. na skutkovom základe, že (...) 2/ obžalovaný M. N. a obžalovaný R. Č. dňa 27. januára 2013 v presne nezistenom čase v Novom Meste nad Váhom v priestoroch predajne B. na M. č. X, striedavo zaznamenávali prostredníctvom kamery a fotoaparátu v mobilnom telefóne obžalovaného M. N. zn. SONY ERICSSON XPERIA, čiernej farby, IMEI - X, to ako obaja postupne vykonávali súlož a orálny sex s maloletou poškodenou L. B., nar. X a s maloletou poškodenou L. Č., nar. X, 3/ obžalovaný M. N. a obžalovaný R. Č. dňa 22. februára 2013 v doteraz presne neustálenom čase v Novom Meste nad Váhom na ulici V. vo vchode č. X, byte č. X, striedavo zaznamenávali prostredníctvom kamery a fotoaparátu v mobilnom telefóne obžalovaného M. N. zn. SONY ERICSSON XPERIA, čiernej farby, IMEI - X, to ako obaja postupne vykonávali súlož a orálny sex s maloletou poškodenou K. K., nar. X, pretože tieto skutky nie sú trestnými činmi.

Rozsudok súdu prvého stupňa nenadobudol právoplatnosť, pretože proti nemu hneď po jeho vyhlásení podala odvolanie prokurátorka okresnej prokuratúry. V písomnom odôvodnení odvolania uviedla, že (...). Taktiež úmysel obžalovaných na zhotovenie pornografického diela má za dostatočne preukázaný a obžalovaní svojím konaním naplnili skutkovú podstatu zločinu výroby detskej pornografie v zmysle § 368 ods. 1 Tr. zák. Navrhla preto podľa § 321 ods. 1 písm. e) Tr. por. napadnutý rozsudok zrušiť a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec vrátiť súdu prvého stupňa, aby ju znovu prejednal a rozhodol.

Odvolanie ihneď po vyhlásení rozsudku podali aj obžalovaní M. N. a R. Č., ktoré odôvodnili prostredníctvom obhajcu. (...) K oslobodzujúcej časti v bode 2/ uvádzajú, že z vykonaných dôkazov absentuje podstatná náležitosť skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktorou je úmysel vyhotoviť videá a fotografie za účelom sexuálneho uspokojenia tretej osoby, preto žiadajú odvolanie prokurátora ako nedôvodné zamietnuť.

Odvolaací súd podľa § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia podali odvolanie a dospel k záveru, že odvolania nie sú dôvodné. Okresný súd náležite zistil a ustálil skutkový stav ako predpoklad potrebný na jeho rozhodnutie, pričom postupoval v súlade so zákonom. Na hlavných pojednávaniach vykonal všetky dostupné a potrebné dôkazy a tieto aj objektívne a správne vyhodnotil podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu, jednotlivo i v celkovom súhrne, tak ako to predpokladá ustanovenie § 2 ods. 12 Tr. por. a dospel k správnym skutkovým zisteniam a právnym záverom. Okresný súd v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por. v odôvodnení napadnutého rozsudku vysvetlil, o ktoré skutočnosti oprel svoje závery pri uznaní viny obžalovaných N. a Č. pri skutkoch pod bodom 1/ a 2/ a tiež pokiaľ sa týka časti, v ktorej boli obžalovaní oslobodení spod obžaloby. (...)

Pokiaľ sa týka časti II. rozsudku, tu sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, keď obžalovaných N. a Č. spod obžaloby oslobodil. Obžalovaný N. a Č. pornografický účel vyhotovovania videí a fotografií popierali, samotné poškodené sa k účelu vyhotovovania videí alebo fotografií vyjadriť nevedeli. Aj keď zvukovo-obrazové záznamy, ktoré boli vyrobené mobilným telefónom, zasiahli citelným spôsobom do súkromia poškodených, nebolo bez pochybností preukázané, že by boli obžalovanými vyhotovené za účelom vyvolania sexuálneho uspokojenia inej osoby. Z vykonaného dokazovania taktiež nevyplynulo, že by obžalovaný N. záznamy z mobilného telefónu poskytol inej osobe. Vzhľadom k uvedenému aj odvolací súd dospel k záveru, že konaním obžalovaných neboli naplnené všetky zákonné znaky žalovaného trestného činu z dôvodu nedostatku subjektívnej stránky, preto súd prvého stupňa postupoval správne, keď obžalovaných N. a Č. spod týchto žalovaných skutkov podľa § 285 písm. b) Tr. por. oslobodil, pretože skutky nie sú trestnými činmi.

Otázky:

- 1) Definuj detskú pornografiu.
- 2) Ako zákonodarca vykladá termín „vyvolanie sexuálneho uspokojenia inej osoby“?
- 3) Definuj objektívne stránky trestných činov Výroby detskej pornografie podľa § 368 TZ, Rozširovania detskej pornografie podľa § 369 TZ a Prechovávaní detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení podľa § 370 TZ.
- 4) Čo spadá pod detské pornografické predstavenie?
- 5) Aký konkrétny úmysel musí byť preukázaný páchateľovi, aby bolo možné naplniť subjektívnu stránku trestných činov podľa §§ 368 – 370 TZ?

Vypracovanie:

Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe, proti službe v ozbrojených silách a proti obrane vlasti, Trestné činy vojenské, Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu, extrémizmu a trestné činy vojnové

1.

Trestné činy dezercie podľa § 282 ods. 1 alternatíva druhá Trestného zákona (v súčasnosti § 405 TZ) a podľa § 284 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona (v súčasnosti § 406 TZ) sú trvácimi trestnými činmi so zákonom obmedzenou dobou trvania protiprávneho stavu. Preto sú tieto trestné činy dokonané až vtedy, keď protiprávny stav pominie, t. j. ak sa svojvoľné vzdávanie skončí 14. deň, resp. 30. deň tým, že sa páchatel' v týchto lehotách k svojmu útvaru dobrovoľne vráti, resp. keď je zadržaný. Ak sa páchatel' svojpomocne vzdáva dlhší čas ako 30 dní, ide o trestný čin dezercie podľa § 282 ods. 1 alternatíva druhá Trestného zákona (v súčasnosti § 405 TZ) , pokiaľ sa pred uplynutím tejto doby nepreukáže úmysel páchatel'a predpokladaný v prvej alternatíve § 282 ods. 1 Trestného zákona, kde dĺžka svoj mocného vzdialenia sa (počet dní) nie je rozhodujúca.

Otázky:

- 1) Prečo označujeme trestný čin dezercie za trváci trestný čin?
- 2) Trestný čin dezercie, *de lege lata*, je vymedzený v rámci niekoľkých skutkových podstát, uveďte aký je medzi nimi rozdiel.

Vypracovanie:

2.

Tibor R., ako osoba verejne známa, ktorá vydáva vlastné noviny, v jednom z vydaní svojho časopisu zverejnil článok s názvom „Klin Židov medzi Slovanmi“, ktorého bol aj autorom. Vo svojom článku, autor prezentoval svoj subjektívny názor na židovský národ, pričom si pri generalizovaní vlastností Židov, pomáhal citáciami (negatívnymi) tretích osôb z dávnej minulosti, ku ktorým sa však ako autor aj hlásil a považoval ich za správne. Neskôr, sa na hlavnom pojednávaní obžalovaný sám priznal, že v článku zámerne nepoužil žiadne pozitívne príklady z pôsobenia Židov na našom území, lebo to nepovažoval za potrebné.

Otázky:

- 1) Uveď právnu kvalifikáciu daného skutku.
- 2) Uveďte konanie, ktoré by mohlo naplniť skutkovú podstatu trestného činu podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, „Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd“.
- 3) Zadefinujte rozdiel medzi extrémizmom a terorizmom.

Vypracovanie:

3.

70-ročný Karol A. s nelegálne držanou zbraňou päťkrát vystrelil na premiéra republiky X, počas jeho prejavu v meste Y. Po okamžitom zásahu príslušníkov Policajného zboru bol Karol A., zadržaný a následne prevezený do cely predbežného zaistenia. Premiér republiky X. po niekoľkých dňoch a viacerých operáciách vyviazol bez trvalej ujmy na zdraví. Od prvotných výsluchov Karol A. tvrdí, že sa snažil o zavraždenie premiéra krajiny X., z dôvodu jeho nedemokratického výkonu verejnej moci. Jeho nenávisti k inakosti a vyhraneným názorom. Pán Karol A., chcel skrátka svojim konaním dosiahnuť, aby došlo k predčasným voľbám a došlo k zmene politického smerovania krajiny X.

Otázky:

- 1) Uved', za aký trestný čin/trestné činy bude Karol A., niest' trestnú zodpovednosť.
- 2) Zmenila by sa právna kvalifikácia, ak by premiér krajiny X, na následky strelných zranení zomrel?
- 3) Ako sa zmení právny stav, ak Karolovi A., bude znalcom z odboru psychiatrie diagnostikovaná starecká demencia v pokročilom štádiu, ktorá bola u neho prítomná aj v čase inkriminovaného skutku?

Vypracovanie:

Skúšobný test z matérie Trestného práva hmotného II

- 1) Označ správny výrok
 - a. jedným z obligatórných znakov pri trestnom čine úkladnej vraždy podľa § 144 TZ je motív usmrtiť úmyselne inú osobu
 - b. vražda novonarodeného dieťaťa matkou je privilegovanou skutkovou podstatou k trestnému činu vraždy podľa § 145 TZ
 - c. usmrtenie seba samého podľa Trestného zákona je trestným činom
- 2) Medzi trestné činy terorizmu zaradíme:
 - a. trestný čin šírenia poplašnej správy podľa § 361 TZ
 - b. trestný čin teroristického útoku podľa § 419 TZ
 - c. trestný čin založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 TZ
- 3) Hmotným predmetom útoku je pri:
 - a. trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207 TZ osoba, voči ktorej má páchateľ vyživovaciu povinnosť
 - b. trestnom čine sexuálneho zneužívania podľa § 201 TZ iba osoby ženského pohlavia
 - c. trestnom čine podávania alkoholických nápojov mládeži podľa § 174 TZ osoba mladšia ako 15 rokov
- 4) Označ správny výrok:
 - a. typickým príkladom trestného činu vraždy je úmyselné usmrtenie iného na objednávku
 - b. podmienkou trestnosti nepriameho páchateľa je úmysel prostredníctvom iného, spáchať priestupok
 - c. tzv. „usmrtenie z ľútosti“ v prípade eutanázie môže byť posudzované aj ako trestný čin úkladnej vraždy
- 5) Poruchové trestné činy sú:
 - a. zaradené v prvom diele prvej hlavy osobitnej časti Trestného zákona
 - b. napríklad trestný čin šírenia nebezpečne nakažlivej ľudskej choroby, trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby,
 - c. znamenajú reálnu možnosť vzniku poruchy na objekte
- 6) Medzi nedbanlivostné trestné činy patrí:
 - a. usmrtenie v zmysle § 149 TZ
 - b. úkladná vražda v zmysle § 144 TZ
 - c. vražda novonarodeného dieťaťa matkou v zmysle § 146 TZ

- 7) Medzi drogové trestné činy zaradujeme:
- a. trestný čin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi v zmysle § 171 TZ
 - b. trestný čin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 TZ
 - c. trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 TZ
- 8) Medzi trestné činy proti majetku zaradujeme:
- a. tzv. počítačové trestné činy
 - b. všetky trestné činy zaradené v 6. hlave osobitnej časti Trestného zákona
 - c. trestný čin podielníctva a trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti
- 9) Trestné činy proti rodine sú:
- a. postihujú konania, ktoré zasahujú do oblasti mravných názorov spoločnosti na sexuálne vzťahy
 - b. zaradujeme sem na príklad trestný čin znásilnenia, trestný čin sexuálneho zneužívania a trestný čin nedovoleného prerušenia tehotenstva
 - c. sú predmetom ochrany medzinárodných a vnútroštátnych právnych predpisov, napríklad Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- 10) Pri trestných činoch obmedzujúcich slobodu platí
- a. k takémuto obmedzeniu môže dôjsť aj svojvoľne bez oprávnenia v zákone
 - b. trestný čin pozbavenia osobnej slobody je z časového hľadiska dlhšie trvajúce obmedzenie osobnej slobody ako trestný čin obmedzenia osobnej slobody
 - c. obmedzenie osobnej slobody vykonané násilným útokom s úmyslom zmocniť sa cudzej veci zakladá znaky trestného činu krádeže podľa § 212 TZ